

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

**Financování v systému dávek pěstounské péče a jeho
změny v České republice**

Bc. Nicola Suská

© 2023 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Nicola Suská

Ekonomika a management

Název práce

Financování v systému dávek pěstounské péče a jeho změny v České republice

Název anglicky

Funding in the system of foster care benefits and its changes in the Czech Republic

Cíle práce

Cílem diplomové práce je zhodnotit financování a změny v systému dávek pěstounské péče v České republice, které nabyly platnosti od roku 2022. V rámci dílčích cílů jsou hodnoceny legislativní změny a jejich vliv na pěstounskou péči ve střednědobém horizontu; zhodnocen vývoj počtu pěstounů v České republice; zhodnocen vývoj počtu dětí, spadajících do programu pěstounské péče v České republice; zhodnocen vývoj výdajů ze státního rozpočtu; identifikovány hrozby a příležitosti v oblasti financování pěstounské péče a je navrženo doporučení pro efektivnější fungování systému.

Metodika

V teoretické části diplomové práce jsou metodou deskripce vymezeny jednotlivé formy náhradní rodinné péče, zmíněny empirické pojmy a podrobně je popsán nový systém pěstounské péče a jeho financování. Je využita metoda komparace těchto změn s předchozím systémem. Teoretická východiska řešené problematiky jsou zpracována na základě literární rešerše, studií odborné literatury a informací, které jsou čerpány z odborných studií, odborných publikací a české legislativy.

V praktické části diplomové práce je pomocí empirické analýzy časových řad zkoumána úroveň odměn pro subjekty poskytující náhradní péči a výdaje ze státního rozpočtu. Je proveden kvantitativní výzkum prostřednictvím dotazníkového šetření a vyhodnocen. Významným zdrojem dat pro tuto část je především Český statistický úřad, Ministerstvo práce a sociálních věcí a Ministerstvo financí ČR.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

Dávky pěstounské péče, dítě, státní rozpočet, náhradní rodinná péče, pěstounská péče, Česká republika

Doporučené zdroje informací

BUBLEOVÁ, V. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. Praha : Středisko náhradní rodinné péče, spolek, 2018. ISBN 978-80-87455-30-2.

GABRIEL, Z. NOVÁK, T. Psychologie poradenství v náhradní rodinné péči. Praha : Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1788-3.

MATĚJČEK, Z. Rodiče a děti. Praha : Vyšehrad, 2017. ISBN 978-80-7429-859-2.

PEMOVÁ, T. PTÁČEK, R. Data o dětech : Sociálně-právní ochrana dětí v České republice v datech. Praha : Grada, 2022. ISBN 978-80-271-1842-7.

ŘEZÁČ, K. Potencialita dětí v náhradní rodinné péči. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2022. ISBN 978-80-261-1074-3.

VYBÍHAL, V. Mzdové účetnictví 2022 : praktický průvodce. Praha : Grada, 2022. ISBN 978-80-271-4703-8.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. Mgr. Ing. Petr Wawrosz, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 2. 3. 2023

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 6. 3. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 16. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Financování v systému dávek pěstounské péče a jeho změny v České republice" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30.03.2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. Ing. Petru Wawroszovi, Ph.D. za vedení této diplomové práce. Mé poděkování patří též Ing. Ericce Urbánkové, Ph.D. za cenné rady a věcné připomínky, které mi pomohly především v začátcích této práce.

Financování v systému dávek pěstounské péče a jeho změny v České republice

Abstrakt

V případě, že přijde dítě o svou rodinu, jsou pouze dvě možnosti, kde bude dále vyrůstat. V náhradní rodinné nebo v ústavní péči. Do náhradní rodinné péče se neřadí pouze pěstounská péče, ale také adopce, respektive osvojení dítěte. Nicméně v případě osvojení nemá náhradní rodina nárok na finanční pomoc v podobě dávek pěstounské péče, protože dítě bude v péči rodičů již natrvalo a rodina své nevlastní dítě také trvale přijme do své rodiny. Tyto dávky, jak už z názvu vyplývá, jsou určeny pouze pro pěstouny a děti svěřené do jejich dočasné péče.

Některé dávky jsou mířené pouze na děti, tedy pro pořízení potřebných věcí do jejich začátků v nové rodině, měsíční opakující se dávky mají být zase jakýmsi druhem výživného, kdy dítě v pěstounské péči nemusí být závislé na finanční situaci náhradní rodiny. Česká republika nezapomíná ani na pěstouny, kteří dítě v pěstounské péči přijmou dočasně do své rodiny. Těm je určena odměna, jakýsi druh motivace a poděkování za dočasné převzetí dítěte do své péče. Ačkoliv se tyto odměny postupně navyšují, pouze samotní pěstouni mohou říct, zda je pro ně navýšení dostatečné nebo ne. Protože pouze oni vědí, jak náročná pěstounská péče je, a to nejen po stránce finanční, ale také fyzické a psychické.

Klíčová slova: Česká republika, dávky pěstounské péče, dítě, financování, finanční podpora, náhradní rodinná péče, pěstounská péče, pěstouni, rodina, státní rozpočet

Funding in the system of foster care benefits and its changes in the Czech Republic

Abstract

If a child loses his or her family, there are only two options for where the child will grow up. In a alternative family care or in institutional care. Alternative family care does not only include foster care, but also adoption. However, in the case of adoption, the foster family is not entitled to financial assistance in the form of foster care benefits, as the child will be in the care of the parents permanently and the family will also permanently adopt the stepchild. These benefits, as the name implies, are intended only for foster parents and children placed in their temporary care.

Some benefits are aimed only at the children, i.e. for the purchase of necessary items for their start in a new family, or the monthly recurring benefits are intended to be a kind of maintenance so that the foster child does not have to depend on the financial situation of the foster family. The Czech Republic does not forget about foster parents who take a child in foster care into their family temporarily. For these foster parents, a reward is intended as a kind of motivation and thanks for the fact that the foster family has decided to take the child into their care temporarily. Although these rewards are gradually increasing, only the foster parents themselves can say whether the increase is sufficient for them or not. Because only they know how demanding foster care is, not only financially, but also physically or psychologically.

Keywords: Alternative family care, Czech Republic, family, financial support, foster care, foster care benefits, foster care parents, funding, child, state budget

Obsah

1	Úvod	7
2	Cíl práce a metodika	8
2.1	Cíl práce	8
2.2	Metodika	8
3	Teoretická východiska	9
3.1	Vznik náhradní péče o děti	9
3.2	Proces zprostředkování náhradní péče.....	10
3.3	Požadavky pro přijetí dítěte do náhradní rodiny.....	11
3.4	Formy náhradní rodinné péče o děti	13
3.4.1	Osvojení.....	14
3.4.2	Pěstounská péče	16
3.4.3	Poručenství	19
3.4.4	Svěření dítěte do péče jiné osoby	20
3.5	Formy ústavní péče o děti	21
3.6	Dávky pěstounské péče.....	24
3.6.1	Příspěvky na úhradu potřeb dítěte	25
3.6.2	Odměna pěstouna	28
3.6.3	Příspěvek při pěstounské péči	30
3.6.4	Příspěvek při převzetí dítěte	32
3.6.5	Příspěvek při zakoupení osobního motorového vozidla.....	33
3.6.6	Zaopatřovací příspěvek	34
4	Vlastní práce	38
4.1	Zhodnocení pěstounské péče	38
4.1.1	Vývoj počtu pěstounů a podíl dětí v rámci náhradní rodinné péče ...	39
4.1.2	Počet podaných žádostí o náhradní rodinnou péči	42
4.1.3	Vývoj vyplacených dávek pěstounské péče	43
4.2	Dotazníkové šetření	46
4.2.1	Rozbor dotazníku.....	46
4.2.1.1	I. část dotazníku	47
4.2.1.2	II. část dotazníku.....	53
4.2.1.3	III. část dotazníku	57
4.2.1.4	IV. část dotazníku	74
5	Výsledky a diskuse	79
6	Závěr	87

7	Seznam použitých zdrojů	88
8	Seznam diagramů, tabulek a grafů	94
9	Přílohy.....	I

1 Úvod

Náhradní rodinná péče je celosvětově velmi aktuální téma, a to především proto, že děti vyrůstající bez své rodiny byly, jsou a budou. Nemusí se přesto jednat pouze o děti, které byly rodiči vědomě opuštěny. Mohou to být také děti z velmi špatných rodinných poměrů, nebo také děti, které o svou rodinu přišly z důvodu nějaké nečekané události. Tyto děti taktéž nemusí končit opuštěné bez rodiny na celý život, může se jednat pouze o krátkodobou záležitost a pouze se čeká na den, kdy biologická rodina dítěte bude schopna o svého potomka opět pečovat. V tomto případě je i náhradní rodinná péče uzpůsobená tak, aby dítě mohlo trávit nějaký čas mimo svou biologickou rodinu, ale zároveň mělo šanci, že se k ní opět vrátí. Problém nastává v případě, kdy opuštěné dítě musí zůstat v ústavní péči, protože pro něj není nalezena vhodná náhradní rodina, která by se ho ujala.

Spousta dětí, a to nejen v České republice, má to štěstí, že v ústavní péči stráví pouze krátký čas, případně v ústavní péči nemusí být vůbec, protože se ho ujme právě náhradní rodina. Pokud se rodina rozhodne, že si vezme do své péče nevlastní dítě a bude o něj pečovat jako o své, musí absolvovat velmi dlouhou cestu, než dítě do své péče získá. Tato cesta může být kolikrát i velmi klikatá, ale pokud daná rodina vše ustojí, může se těšit na nový přírůstek do rodiny.

Česká republika se snaží těmto náhradním rodinám pomoci v podobě dávek pěstounské péče. Tyto dávky mají dětem zajistit, že budou vyrůstat v kvalitnějším prostředí a budou mít vše potřebné, co by v rámci výchovy a života jako takového měly mít. Není zde ale opomenuta ani náhradní rodina, na které právě vše stojí. I pěstouni jsou odměňováni za to, že dětem svůj čas, prostor a lásku věnují. Nastává zde ale otázka, zda jsou tyto odměny pro náhradní rodiče a jejich náhradní děti dostačující, a to i přes všechny legislativní změny týkající se navýšení dávek pěstounské péče, ke kterým do konce roku 2022 došlo. A právě odpovědí na tuto otázku se zabývá tato diplomová práce.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je zhodnotit financování a změny v systému dávek pěstounské péče v České republice, které nabyly platnosti od roku 2022. V rámci dílčích cílů jsou hodnoceny legislativní změny a jejich vliv na pěstounskou péči ve střednědobém horizontu; zhodnocen vývoj počtu pěstounů v České republice; zhodnocen vývoj počtu dětí spadajících do programu pěstounské péče v České republice; zhodnocen vývoj výdajů ze státního rozpočtu; identifikovány hrozby a příležitosti v oblasti financování pěstounské péče a je navrženo doporučení pro efektivnější fungování systému.

2.2 Metodika

V teoretické části diplomové práce jsou metodou deskripce vymezeny jednotlivé formy náhradní rodinné péče, zmíněny empirické pojmy a podrobně je popsán nový systém pěstounské péče a jeho financování. Je využita metoda komparace těchto změn s předchozím systémem. Teoretická východiska řešené problematiky jsou zpracována na základě literární rešerše, studiem odborné literatury a informací, které jsou čerpány z odborných studií, odborných publikací a české legislativy.

V praktické části diplomové práce je pomocí empirické analýzy časových řad zkoumána úroveň odměn pro subjekty poskytující náhradní péči a výdaje ze státního rozpočtu. Je proveden kvantitativní výzkum prostřednictvím dotazníkového šetření a vyhodnocen. Významným zdrojem dat pro tuto část je především Český statistický úřad, Ministerstvo práce a sociálních věcí a Ministerstvo financí ČR.

3 Teoretická východiska

Pokud může dítě vyrůstat v úplně rodině, je to pro něj štěstí. V reálném světě ale mohou nastat takové situace, kdy musí dítě vyrůstat pouze s jedním z rodičů. Není-li ani jeden z rodičů schopen se o svého potomka postarat, absolvuje dítě mnohdy i nepříjemnou životní cestu. Než se dostane do péče náhradní rodiny, může nějaký čas strávit v kojeneckém ústavu či dokonce v dětském domově. Dostat se do náhradní rodiny je pro dítě zpočátku velmi stresující, je důležité si zvyknout na nový domov, na nové členy rodiny. Projde-li dítě tímto procesem, čeká jej spokojený život, kdy se mu náhradní rodina vynasnaží vykompenzovat to, co mu nedala jeho biologická rodina – věnuje mu svůj čas, péči, lásku. Není však pravidlem, že cíl této cesty bývá úspěšný. Přesto většina z těch, kdo kdy tuto cestu absolvovali, pocítí ze strany náhradní rodiny oporu, či budou v životě nasměrováni správným směrem.

3.1 Vznik náhradní péče o děti

Historie náhradní rodinné péče zasahuje až do dob starých Egyptů. Významným a neradostným faktem z této doby je to, že více než polovina staroegyptských dětí se nedožila ani 5 let. Z tohoto důvodu nebylo tolik osiřelých dětí, ale i přesto tato situace někdy nastala. Důležité bylo, že pokud by došlo k úmrtí rodičů, děti nikdy nezůstávaly samotné a vždy byly předány jiné rodině, která se o ně postarala.

Podle Facts and Details (2018) mohly sirotky, po ztrátě biologických rodičů, legálně adoptovat bezdětní Egyptě. Tyto adoptované děti měly stejná práva jako biologické děti, včetně dědických práv. Jediná výjimka spočívala v tom, že pokud dítě adoptoval kněz, tak adoptované dítě se knězem stát nemohlo, protože nepocházelo z čisté kněžské pokrevní linie.

Pěstounská péče byla později také zmíněná v Talmudu a Starém zákoně. Talmud je sbírka spisů, která byla vytvořena a postupně upravována mezi třetím a šestým stoletím, a obsahuje židovská práva a tradice (Shurpin, 2022). FamilyCare (2022) uvádí, že v těchto sbírkách byla také stanovena povinnost pečovat o sirotky. Existují také záznamy z křesťanské církve, kde se o osiřelé děti staraly „hodné vdovy“, které dostávaly finanční příspěvky na podporu. Tyto příspěvky byly ze sbírky ze sboru.

Gabriel (2008, s. 12-13) uvádí, že roku 312 císař Konstantin nařídil, že pokud si někdo osvojí dítě, které z jakéhokoliv důvodu přišlo o své rodiče, bude dostávat za tuto výchovu jistou odměnu. Tento návrh fungoval ale pouhých patnáct let, kdy později došlo k tomu, že na odměnu nebyl dostatek peněz. Proto dále byly děti umísťovány do rukou dobrovolných náhradních rodičů. Problém nastává v tom, že pokud se dítěte někdo dobrovolně ujal, udělal z něj svého otroka.

První nalezinec, který se staral o odložené novorozence a nemluvňata, byl založen v Miláně v roce 787. Tento nalezinec založil tamní arcibiskup, který k tomuto účelu zakoupil dům. Lze říct, že tento nalezinec byl předchůdce dnešních tzv. babyboxů.

Pokud se dítě dostalo do nalezince, nebylo zcela jisté, zda přežije. Později existovaly i ústavy, kde bylo téměř jisté, že dítě nepřežije. Průměrně se úmrtnost dětí v ústavech pohybovala kolem 70 %. Příčinou úmrtí těchto osiřelých dětí byly především psychické důvody. Svě zde ale také zaujímal špatná hygiena, nedostatečná výživa a samozřejmě také nemoci.

3.2 Proces zprostředkování náhradní péče

Ještě předtím, než dítě navštíví a začne žít se svou novou rodinou, je potřeba splnit řadu činností. Tyto činnosti vykonávají orgány sociálně-právní ochrany dětí a soudy. Postupy, které vedou k osvojení či svěření dítěte do péče, jsou upravovány zákonem č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí.

Ministerstvo práce a sociálních věcí (2021a) uvádí, že proces zprostředkování má několik fází:

- 1) vyhledávání dětí, kterým je třeba zajistit náhradní rodinnou péči;
- 2) vyhledávání osob, které jsou vhodné pro přijetí dítěte do rodiny;
- 3) odborná příprava osob, které jsou vhodné pro přijetí dítěte do rodiny;
- 4) výběr osoby, která je vhodná pro přijetí dítěte do rodiny a seznámení dítěte s touto osobou.

Pokud se osoba rozhodne, že chce dítě osvojit či přijmout do pěstounské péče, musí o to požádat. Tyto žádosti se podávají na obecních úřadech s rozšířenou působností podle místa trvalého bydliště.

Zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně uvádí, že v některých případech osvojení a pěstounské péče není nutné, aby se prováděl celý proces zprostředkování.

U pěstounské péče se fáze zprostředkování neprovádí v případě, že návrh na svěřeni dítěte do pěstounské péče podala osoba, která je dítěti nebo jeho rodině blízka.

V případě osvojení uvádí Středisko náhradní rodinné péče (2022a), že k prostředkování nedochází, pokud se jedná o takzvanou přímou adopci. To znamená, že biologičtí rodiče se rozhodli předat dítě k osvojení jimi vybrané osobě či osobám. Potenciální osvojitelé podají návrh k osvojení soudu a teprve až během soudního řízení probíhá posuzování.

3.3 Požadavky pro přijetí dítěte do náhradní rodiny

Pokud se náhradní rodina rozhodne přijmout mezi sebe cizí dítě, celý proces od rozhodnutí k přijetí dítěte do svého života je velmi dlouhý a je zapotřebí splňovat požadavky nutné právě ke svěřeni dítěte do péče. Na základě zhodnocení, zda uchazeč splňuje jednotlivé oblasti požadavků, je rozhodnuto, zda pěstoun do péče dítě dostane či ne. V tabulce 1 jsou uvedené některé z jednotlivých oblastí požadavků, které jsou kladené na osvojitele, pěstouny na přechodnou dobu a dlouhodobé pěstouny.

Tabulka 1 Požadavky kladené na osvojitele, pěstouny na přechodnou dobu a dlouhodobé pěstouny

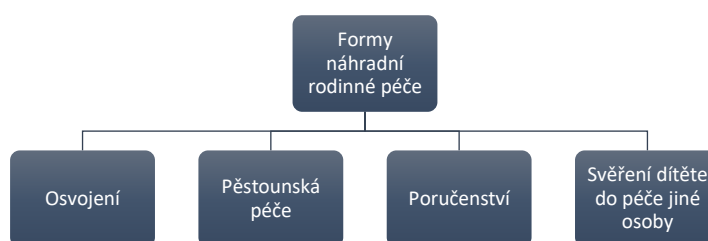
OBLAST POŽADAVKŮ	OSVOJITELÉ	DLOUHODOBÍ PĚSTOUNI	PĚSTOUNI NA PŘECHODNOU DOBU
Trestní bezúhonnost	Vyžadováno	Vyžadováno	vyžadováno
Bezdlužnost	Vyžadováno	Vyžadováno	Vyžadováno
Vhodné bytové podmínky	Vyžadováno	Vyžadováno	Vyžadováno
Harmonické rodinné prostředí	Vyžadováno	Vyžadováno	Vyžadováno
Dobrá zdravotní a psychický stav	Vyžadováno	Vyžadováno	Vyžadováno
Schopnost spolupracovat s ODSPOD	Je vhodné	Vyžadováno	Vyžadováno
Věk a počet dalších dětí v rodině	Nevyžadováno	Nevyžadováno	Nejmladší dítě min. osmileté, dále max. 3 děti v domácnosti
Povinnost přijmout nabízené dítě	Pouze se souhlasem žadatele	Pouze se souhlasem žadatele	Odmítnutí je možné pouze ze závažných důvodů
Uspokojená touha po vlastních dětech	Nevyžadováno	Nevyžadováno	Vyžadováno
Povinnost dále se vzdělávat	Není stanovena	24 hodin ročně	24 hodin ročně

Zdroj: vlastní zpracování, Dobrá rodina (2022)

3.4 Formy náhradní rodinné péče o děti

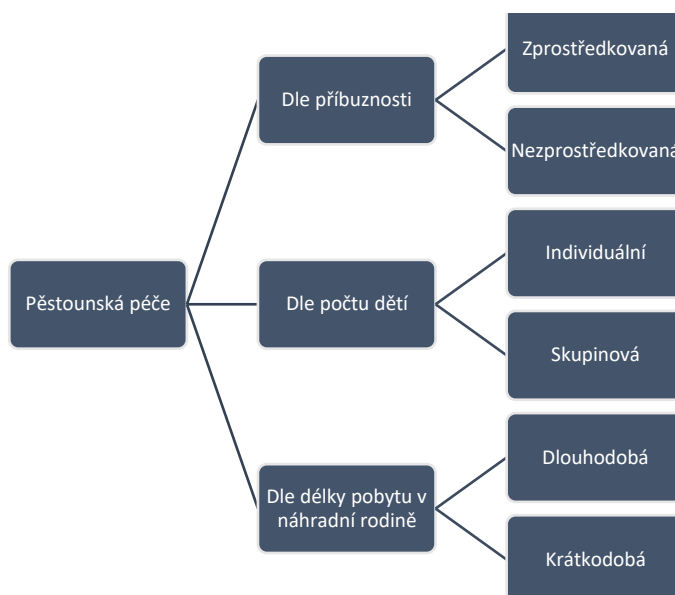
Náhradní péče o děti může mít dvě podoby – rodinná a ústavní. Ideální pro dítě je situace, kdy se dostane do náhradní rodinné péče. V této péči má jisté zázemí, výchovu a i přesto, že je rodina náhradní, může si k ní udělat velmi silnou citovou vazbu, kterou kolikrát nemají ani děti, které vyrůstají s biologickými rodiči. Rozdíl spočívá v tom, o jakou formu náhradní rodinné péče se jedná. Dítě může být osvojené, může být v dlouhodobé pěstounské péči, ale může se dostat také do krátkodobé pěstounské péče, kde v případě, že si dítě biologická rodina nevezme zpět do své péče, mění poměrně často náhradní rodinu.

Diagram 1 Formy náhradní rodinné péče

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo práce a sociálních věcí (2022a)

Diagram 2 Rozdělení pěstounské péče dle příbuznosti, počtu dětí a délky pobytu v náhradní rodině

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo práce a sociálních věcí (2015, s. 13)

Dle Řezáče (2022, s. 10) byla Česká republika v roce 2011 kritizována Výborem OSN pro práva dítěte, že patří mezi státy s velmi vysokým počtem dětí v ústavní péči. Dle analýzy z roku 2018, kterou zpracovala organizace Lumos, zaplatí stát svými příspěvky na ústavní péči za jedno dítě přibližně 778 tis. Kč. Na druhou stranu na dítě, které je v pěstounské péči, stát ročně přispívá přibližně 424 tis. Kč v případě, že se jedná o dlouhodobou péči. Pokud se jedná o péči krátkodobou, stát přispívá na jedno dítě přibližně 244 tis. Kč za rok. Z toho vyplývá, že pokud je dítě v ústavní péči, stát za něj ročně zaplatí o téměř třetinu víc, než když je dítě v náhradní rodinné péči u pěstounů.

3.4.1 Osvojení

Osvojení, jinak řečeno adopce, je jedna z forem náhradní rodinné péče. Ministerstvo práce a sociálních věcí (2022a) uvádí, že osvojením právně dochází mezi osvojitelem a osvojencem ke stejnému vztahu jako mezi rodičem a dítětem. Po rozhodnutí soudu je dítě předáno do péče osvojitelů, kteří začínají mít při výchově osvojence plnou rodičovskou odpovědnost. Pokud se dítě ocitne v osvojení, jeho náhradní rodina má povinnost osvojené dítě o této skutečnosti informovat. Osvojitelé by měli o osvojení dítěti říct, jakmile vyhodnotí, že je na to správný čas, ale nejpozději do zahájení školní docházky.

Rozdíl mezi osvojením a pěstounskou péčí je především v tom, že osvojitelé za svou péči o dítě nedostávají od státu žádné finanční příspěvky.

Matějček (2017, s. 53) uvádí, že „nejlepší náhradou za vlastní rodinu je zase rodina a že ze všech forem náhradní péče je adopce pro dítě nejvýhodnější. Podle zákona se uzavírá svazek, který je prakticky týž jako mezi vlastními rodiči a dítětem, se všemi právy a povinnostmi na jedné i druhé straně. Dítě, které vlastní rodiče ztratilo, potřebuje k zdravému vývoji rodinné prostředí, které je naplněno láskou, vzájemnou důvěrou a úctou. Manželé, kteří vlastní děti mít nemohou, mají mnoho rodičovských potřeb, které zůstávají neuspokojeny, a mnoho rodičovského citu, který zůstává nevyužit“.

Osvojení nezletilého

Většinou se člověk setkává s tím, že dochází k osvojení dítěte, které ještě nenabýlo svéprávnosti, a he tudíž nezletilé. Portál veřejné správy gov.cz (2020a) uvádí, že pokud chce osvojitel adoptovat dítě, musí být mezi dítětem a náhradním rodičem minimální věkový rozdíl, který je stanoven na 16 let. Dítě si mohou adoptovat také manželé, jeden z manželů a ve výjimečných případech, kdy rozhodne soud, může být dítě svěřeno také do péče jediné osoby, která je sama. K osvojení nemají právo pouze osoby, které jsou přímými příbuznými a sourozenci. Výjimka v osvojení nastává pouze tehdy, když se jedná o náhradní mateřství.

Osvojení zletilého

Téměř každý má ve své hlavě zafixováno, že osvojit neboli adoptovat, lze pouze dítě. Tato informace není tak úplně pravdivá. Osvojit lze také zletilého člověka, tedy člověka, který dosáhl plnoletosti a tím nabývá plné svéprávnosti. Portál veřejné správy gov.cz (2020b) uvádí, že pokud chce osvojitel adoptovat zletilého, musí proběhnout soud na základě návrhu, který podá potenciální osvojitel. Zákon tohle osvojení umožňuje pouze v případě, že to není v rozporu s dobrými mravy.

Mezinárodní osvojení

Mezinárodním osvojením se v České republice zabývá Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí. Díky tomuto úřadu, a především Haagské úmluvě, která byla podepsána v Haagu v roce 1993 a v platnost vstoupila v roce 2000, lze mezinárodní adopce na území České republiky organizovat.

Adopce.com (2022) uvádí, že „Haagská úmluva jasně stanovuje postup při osvojování dítěte do zahraničí, určuje povinnosti a kompetence jednotlivých institucí, definuje právo dítěte na přednostní osvojení v zemi svého původu, zaručuje biologickým rodičům anonymitu a zásadně vylučuje jakékoliv zisky z adopcí. Zároveň nařizuje signatářským státům, aby na svém území určily jeden ústřední orgán, který bude za osvojení dětí do zahraničí odpovědný.“

Zároveň také uvádí, že pokud se pro dítě nepovedou v průběhu šesti měsíců najít vhodní osvojitelé, začíná se tím zabývat právě Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí, který začne hledat vhodné osvojitele v zahraničí. V případě, že se ve stejný čas vyskytnou vhodné rodiny jak v České republice, tak i v zahraničí, vždy má přednost rodina právě na území České republiky.

Dle Trachtové (2022) bylo v roce 2021 celkem 22 dětí z České republiky adoptováno v zahraničí. Od roku 2000 bylo úspěšně zprostředkováno osvojení v zahraničí pro přibližně 600 dětí, které by jinak skončily v ústavech, protože se pro ně v České republice nenašla vhodná rodina. Velká část dětí našla domov v Dánsku, jiné také v Německu, Švédsku nebo Itálii.

Osvojení ze zahraničí je ale také velmi finančně a časově náročný proces. Ústav pro mezinárodněprávní ochranu dětí (2022) uvádí, že žadatel o osvojení nese náklady za překlad žádosti, ověření dokumentů, cestu a pobyt do země původu dítěte, ale také nese náklady na péči o dítě po určitou dobu. Ty se mohou pohybovat i v řádech statisíců. Je nutné, aby zájemce o osvojení dítěte z jiné země žil v zemi původu dítěte po určitou dobu a o dítě se staral. Tato doba závisí na tom, za jak dlouho je vytvořeno pouto mezi osvojitelem a dítětem. Až po vytvoření tohoto pouta může soud rozhodnout o osvojení a osvojitel může i s dítětem odcestovat.

3.4.2 Pěstounská péče

Pěstounská péče je další možná forma náhradní rodinné péče o děti. Oproti osvojení má značné výhody, ke kterým lze zařadit například příspěvky na podporu pěstounské péče, ale také má své nevýhody, které mohou být například v podobě problémů adaptace dítěte na jiné děti v pěstounské rodině nebo nedostatečná práva náhradních rodičů.

Matějček (2017, s. 65) dodává, že „pěstouni a pěstounky mohou být dítěti vydatnějšími dárci citové jistoty než ti, kdo je biologicky zplodili. Avšak z tohoto hlediska se nijak zásadně neliší ani postavení matky a otce vůči dítěti. Oba jsou mu dárci citové jistoty“.

Rozdělení pěstounské péče

Podle Ministerstva práce a sociálních věcí (2015, s. 13) lze pěstounská péče rozdělit dle příbuznosti na:

- 1) zprostředkovanou pěstounskou péči, která je nejvíce využívaná a založena na tom, že dítě je svěřeno do péče osobám, které jsou dítěti nepřibuzné;
- 2) nezprostředkovanou pěstounskou péči, během které je dítě přenecháno v péči jemu blízké osobě.

Dále je pěstounská péče rozdělena dle počtu dětí na:

- 1) individuální pěstounskou péči, ve které mají pěstouni ve své péči jedno, maximálně dvě, děti;
- 2) skupinovou pěstounskou péči, která znamená, že pěstouni mají ve své péči více dětí, případně mají v péči i sourozeneckou skupinu.

Pěstounskou péči lze také ještě rozdělit podle délky pobytu v náhradní pěstounské rodině. Tohle rozdělení je nejznámější a nepoužívanější v oblasti pěstounské péče. Lze jí rozdělit na:

- 1) dlouhodobou pěstounskou péči, ve které se děti nacházejí až do dosažení své zletilosti s předpokladem, že biologická rodina nemá, případně má, ale velmi omezenou, rodičovskou zodpovědnost;
- 2) krátkodobou pěstounskou péči, nebo taky jinak řečeno pěstounskou péči na přechodnou dobu. Tato péče je určena dětem, které v určité době nemohou zůstat se svými rodiči, jsou tedy umístěné do náhradní rodiny po dobu maximálně jednoho roku a poté se buď vrací ke své vlastní rodině, nebo je svěřené do dlouhodobé pěstounské péče, případně osvojené.

Vydáním novely zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, která je účinná od 1.1.2022, došlo k řadě změn. Jedna z nich se týká také toho, že je u dávek pěstounské péče velmi důležité, zda se jedná o pěstounskou péči zprostředkovanou nebo nezprostředkovanou. Některé dávky jsou totiž vypláceny pouze osobám, které mají v péči dítě v rámci zprostředkované pěstounské péče a jiné jsou zase vypláceny pouze pěstounům mající dítě v nezprostředkované pěstounské péči.

Předpěstounská péče

V některých případech se může dítě, ještě před předáním do pěstounské péče, ocitnout v předpěstounské péči. Ministerstvo práce a sociálních věcí (2022b) uvádí, že předpěstounskou péči může zájemcům o pěstounskou péči schválit soud. Dobu, po kterou bude dítě u těchto zájemců, určuje taktéž soud a záleží na tom, o jaký případ se jedná. Pokud je dítě do předpěstounské péče svěřeno, po celou dobu na něj dohlíží soud, který následně péči zhodnotí a vydá rozsudek, zda může být dítě do rodiny svěřeno či nikoliv.

Dlouhodobá pěstounská péče

Dle Bubleové (2018, s. 9) „do pěstounské péče byly do roku 2000 svěřovány děti, u kterých byla splněna podmínka, že *jejich výchova u rodičů není zajištěna z příčin, které mohou být zřejmě dlouhodobé*. Tuto formulaci obsahoval zákon č. 50/1973 Sb., o pěstounské péči. Od 1. dubna 2000 byla právní úprava pěstounské péče přesunuta do zákona o rodině (§ 45a a násl.) a uvedena podmínky byla vypuštěna.“

V očích společnosti se rozlišují především dva druhy pěstounské péče – dlouhodobá a krátkodobá pěstounská péče. Dcpaprsek (2022) uvádí, že dítě je do této péče svěřeno v případě, že o něj vlastní rodiče nemohou dlouhodobě pečovat a zároveň nedali souhlas k osvojení. Pěstoun během dlouhodobé pěstounské péče o dítě vykonává povinnosti a práva rodičů, rozhoduje a zastupuje dítě v běžných záležitostech, zákonným zástupcem ale stále zůstává biologický rodič dítěte. Pěstoun při převzetí dítěte do péče uzavře také dohodu o výkonu pěstounské péče s obecním úřadem s rozšířenou působností či organizací, která má tyto dohody na starost. Dlouhodobá pěstounská péče zaniká v případě, že dítě dosáhne zletilosti nebo o ukončení rozhodne sám soud.

Nadace J&T (2022) doplňuje, že v řadě případů se do této péče dostanou děti starší či dospívající, s nějakým handicapem, ať už tělesným nebo mentálním nebo také děti minoritního etnika. Tyto děti jsou také většinou v kontaktu se svými biologickými rodiči.

Pěstounská péče na přechodnou dobu

Pěstounská péče na přechodnou dobu je druhá varianta pěstounské péče, která je krátkodobá. Podle Nadace J&T (2022) se jedná o dočasné řešení situace v krizovém období života dítěte. Dítě v této péči může být umístěno v náhradní rodině maximálně na jeden rok. Touto péčí soud poskytuje biologické rodině čas na to, aby mohli zlepšit své životní poměry na takovou úroveň, aby byli schopní se o dítě postarat. Hlásková (2022) dodává, že pokud se dítě dostane do pěstounské péče na přechodnou dobu, mají orgány státní správy právě rok na to, aby všechny problémy, které znemožňují dítěti vyrůstat v biologické rodině, vyřešily a dítě by se tak mohlo ke své rodině vrátit. Důležité je pak také to, aby pěstouni dítě podporovali nejen při předávání dítěte do definitivní rodiny, ale také nějakou dobu i poté, co už je dítě v definitivní rodině umístěné.

3.4.3 Poručenství

Další forma náhradní péče o děti, která se řadí mezi rodinné péče, je poručenství. Ministerstvo práce a sociálních věcí (2022a) uvádí, že dítě se dostane do poručenské péče v případě, že není žádný rodič, který by mohl vykonávat rodičovskou odpovědnost vůči dítěti v plném rozsahu. Často se také jedná o situace, kdy oba rodiče dítěte zemřou, jsou zbaveni rodičovské odpovědnosti, výkon rodičovské odpovědnosti musel být pozastaven případně omezen a v poslední řadě také pokud jde o dítě rodičů, kteří ještě nedosáhli plnoletosti, případně pokud nedosáhl plnoletosti jeden z nich a druhý rodič není znám.

Středisko náhradní rodinné péče (2022b) uvádí, že poručenství nastává tehdy, když soud rozhodne o tom, že dítě bude mít svého poručníka, kterému bude svěřeno do péče. V tomto případě má poručník k dítěti všechny povinnosti, které by měl i jeho rodič, ale nemá k dítěti vyživovací povinnost. Soud po svěřeni dítěte do poručenství nadále také dohlíží na péči o dítě, kdy poručník každoročně podává zprávy o dítěti, které má v poručenské péči. Další možnost je, že je sice soudem ustanovený poručník, ale ten vykonává pouze funkci zákonného zástupce a dítě v jeho péči tedy není. Pokud dítěti nemůže být ustanoven žádný poručník, pak za něj zodpovídá orgán sociálně-právní ochrany dětí.

Ministerstvo práce a sociálních věcí (2022a) také uvádí, že soud poručníkem jmenuje takovou osobu, která je doporučena přímo rodiči dítěte. Pokud taková osoba není, soud zvolí jako poručníka dítěti osobu blízkou nebo příbuznou, případně vyhledá takového poručníka, který pro tuto péči bude nejvhodnější.

Poručenství může zaniknout v několika případech:

- minimálně jednomu z rodičů bude soudem obnovena rodičovská odpovědnost;
- dítě nabude svéprávnosti;
- dítě bude adoptováno;
- poručník zemře;
- soud rozhodne o zrušení funkce poručníka;
- soud rozhodne o odvolání poručníka.

3.4.4 Svěření dítěte do péče jiné osoby

Poslední z forem náhradní rodinné péče je svěření dítěte do péče jiné osoby. Ministerstvo práce a sociálních věcí (2022a) uvádí, že tahle forma náhradní rodinné péče má vždy přednost před ústavní výchovou dítěte. Tato forma péče o dítě nastává opět v případě, že rodič nemůže z nějakého důvodu o dítě pečovat, ale zároveň nemůže být dítěti přidělen jiný poručník. Rodičům v tomto případě zůstává rodičovská odpovědnost vůči dítěti a dále zůstávají i zákonnými zástupci dítěte.

Soud rozhoduje o svěření dítěte do péče, která musí odpovídat zájmům dítěte. Při rozhodování soudu o svěření je upřednostňováno svěření dítěte do péče příbuzné osoby nebo jinak dítěti blízké. Pokud soud nerozhodne jinak, tak mají rodiče dítěte také vyživovací povinnost, která je stanovena s ohledem na rodiče, jejich podmínkách žití a jak jsou schopní vyživovací povinnost plnit. V případě, že rodiče dítěte nemohou z jakéhokoliv důvodu platit výživné na své dítě, nemůže být svěřeno do péče jiné osoby. V tomto případě je možná alternativa svěřit dítě do pěstounské péče.

Právo na dětství (2022a) také uvádí, že v případě svěření dítěte do péče jiné osoby musí osoba, která o dítě pečuje, poskytovat záruku řádné výchovy dítěte a pochopitelně musí se svěřením dítěte do péče souhlasit. Dítě může být také svěřeno do společné péče manželů, ale v případě, že by došlo k rozvodu, musí dojít k úpravě práv a povinností manželů k dítěti. Dítě lze také svěřit do péče pouze jednomu z manželů, ale jen v případě, kdy s tím druhý z nich souhlasí.

3.5 Formy ústavní péče o děti

Dítě, o které nemůže vlastní rodina pečovat, se může dostat buď do náhradní rodinné péče nebo do ústavní péče, která je ale pro dítě méně ideální. Ústavní péči lze rozdělit celkem do pěti typů.

Dle Vančákové (2022) má být dítě vychovávané prioritně v rodinné péči, která bude mít vždy přednost před ústavní péčí. Do bodů lze priority výchovy dítěte znázornit následovně:

- biologická rodina;
- náhradní příbuzná rodina nebo osoby dítěti blízké;
- úředně zprostředkovaná náhradní péče;
- ústavní péče.

Pokud se řekne ústavní péče, většina si pod tímto pojmem představí dítě, které přišlo o rodinu nebo jeho rodina už není schopná se dále o něj postarat. Ve skutečnosti ústavní péče o děti zahrnuje také výchovné instituce, do kterých jsou děti umísťovány z důvodu, že se u nich začnou projevovat výchovné problémy. Jak je ale výše uvedeno, vždy platí prioritní náhradní rodinné péče před ústavní péčí.

Otevřená budoucnost (2022) shrnuje rozdělení ústavní péče následovně:

- kojenecké ústavy a domovy pro děti do tří let věku;
- diagnostické ústavy;
- dětský domov;
- dětský domov se školou;
- výchovný ústav;
- domov pro osoby se zdravotním postižením;
- zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

Kojenecké ústavy a domovy pro děti do tří let věku

Ombudsman: veřejný ochránce práv (2013, str. 8, 12) uvádí, že se tyto domovy řadí do soustavy zdravotnických zařízení a jsou určeny dětem do 3 let věku, které nemohou být ve své rodině převážně z důvodu týrání, zanedbávání, zneužívání a ohrožování ve vývoji. Do tohoto institutu jsou umísťované i zdravotně postižené děti. Na základě studia čtyř stovek dětí bylo zjištěno, že děti jsou umísťovány do kojeneckých ústavů především kvůli nevhodnosti sociálního prostředí. U tohoto ústavu je také možnost umístění dítěte do zařízení spolu s jeho vlastní matkou.

Ministerstvo práce a sociálních věcí ve spolupráci s Nadací J&T (2022) připravilo závěrečnou zprávu týkající se dětských domovů pro děti do 3 let věku. Bylo zjištěno, že počet dětí v těchto domovech výrazně klesá, konkrétně od roku 2018 došlo ke snížení dětí v těchto zařízeních o 69 procentních bodů. Pokud by tento trend pokračoval, očekávalo by se, že již v roce 2024 nebude v kojeneckém ústavu žádné dítě.

V roce 2011 připravilo Ministerstvo práce a sociálních věcí tiskovou zprávu, kde informovalo o tom, že kojenecké ústavy pro děti do tří let věku by měly skončit do konce roku 2013. Ačkoliv se o tom jednalo, ke zrušení nedošlo. Důkazem je od 1.1.2022 platná novela zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, kde se uvádí, že všechny kojenecké ústavy mají skončit až na konci roku 2024.

Sněmovní tisk č. 911 (2021) uvádí, že důvodů ke zrušení kojeneckých ústavů je více. Jeden z nich je, že děti z ústavů na tom mohou být psychicky špatně a v nejhorších případech je to může doprovázet až do dospělosti. Také je zde uvedeno, že u dvou třetin dětí není k umístění závažný důvod, a tudíž by děti do tří let mohly být umísťovány do rodinné péče. Pro mladší děti se také náhradní rodina hledá snáz než pro starší děti. Další z důvodů je také ten, že kojenecké ústavy jsou nejdražší formou náhradní péče. Průměrně se náklady na jedno dítě vyšplhají měsíčně až na 70 000 Kč, v některých ústavech jde dokonce o 100 000 Kč na dítě za měsíc. Kvůli tomu, že děti v kojeneckých ústavech mohou mít již zmíněné psychické problémy, které může dítě mít až do dospělosti, může být do těchto výdajů také započítána případná závislost na sociálních dávkách nebo hospitalizace v psychiatrických léčebnách.

Diagnostické ústavy

Jak uvádí Právo na dětství (2022b), diagnostický ústav je speciální zařízení, kde může dítě zůstat maximálně osm týdnů. V průběhu celého pobytu dítě podstoupí potřebná psychologická vyšetření a následně je diagnostickým ústavem navrhnuté další umístění. Součástí diagnostických ústavů je také škola, kde dítě musí pravidelně docházet. Po pobytu v diagnostickém ústavu může být umístěno do dětského domova, dětského domova se školou či do výchovného ústavu.

Dětské domovy

Otevřená budoucnost (2022) uvádí, že dětský domov je zařízení pro děti, které nemají závažné poruchy chování. U tohoto typu zařízení není součástí škola, děti tedy musí denně do školy docházet. V těchto domovech jsou umístěovány děti ve věku od 3 do 18 let věku, případně do 26 let, pokud osoba dále studuje. Do dětských domovů mohou být také umístěovány nezletilé matky spolu se svými dětmi.

Dětské domovy se školou

Dle Otevřené budoucnosti (2022) se do dětských domovů se školou umísťují děti, které mají nařízenou ústavní výchovu a zároveň mají závažné poruchy chování, které vyžadují léčebnou péči. Už podle názvu lze vidět, že se jedná o zařízení, která disponují školou. Úkolem těchto zařízení je tedy kombinovat léčebnou péči s výchovně vzdělávacími cíli. Do těchto domovů se umísťují děti od 6 let do ukončení povinné školní docházky.

Výchovné ústavy

Šance dětem (2022) uvádí, že výchovné ústavy jsou určeny pro děti se závažnými poruchami chování a byla u nich nařízená ústavní výchova. Tyto ústavy jsou rozdělené na ústavy pro dívky, pro chlapce, pro děti s uloženou ochrannou výchovou a pro nezletilé matky s dětmi. Součástí těchto ústavů bývá také jedna z forem středního vzdělávání. Pokud tyto formy vzdělávání nejsou součástí, dítě dochází na učiliště či střední školu kdekoli jinde v rámci jednoho regionu. Do těchto ústavů jsou umístěovány děti od 15 let do jejich zletilosti.

Domovy pro osoby se zdravotním postižením

Otevřená budoucnost (2022) tohle zařízení definuje jako domov, který poskytuje sociální služby dětem a mládeži, které jsou méně soběstačné právě z důvodu zdravotního postižení. Jsou vhodné pro děti, u kterých je potřeba pravidelná a odborná péče jiné fyzické osoby.

Zařízení pro dítě vyžadující okamžitou pomoc

Jak uvádí Právo na dětství (2022b), tento typ zařízení je využíván v případě, že dítě nemůže být nutně se svými rodiči a zároveň nemůže být ani v pěstounské péči na přechodnou dobu. Společnost tento typ zařízení zná pod názvem „Klokánek“. O umístění dítěte do tohoto zařízení nemusí rozhodovat soud, dítě zde může být umístěno i vlastním rodičem. Maximální doba, do které může být dítě v tomto zařízení umístěno, je jeden rok.

3.6 Dávky pěstounské péče

Pemová a Ptáček (2022, s. 367) uvádí, že „přestože jsme přesvědčení o nezbytnosti pravidelných ekonomických analýz v oblasti sociálně-právní ochrany dětí, souhlasíme s tvrzením Courtneyho (1998), který uvedl, že *náklady na lidskou bolest a utrpení, které zhoršují kvalitu života, nelze účetně vyčíslit a vždy bychom měli hledět především na to, jak pomoci konkrétnímu dítěti, než kolik nás to bude stát*. Domníváme se, že toto by měli mít na paměti všichni, kdo se problematikou systémového řízení a financování péče o ohrožené děti zabývají, ale i my všichni v rámci všech veřejných diskuzí na toto téma“.

Osoby pečující o dítě, které mají svěřené do pěstounské péče, mohou zažádat o dávky pěstounské péče, které jim vyplácí stát jako podporu k vykonávání pěstounské péče. Původně se vyplácely dávky, mezi které patřil příspěvek na úhradu potřeb dítěte, odměna pěstouna, příspěvek při převzetí dítěte, příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla a příspěvek při ukončení pěstounské péče.

V lednu 2022 poté došlo ke změně v systému dávek pěstounské péče, respektive vyšla novela zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Tyto změny se projeví úpravou již stávajících příspěvků, ale také byl zrušen příspěvek při ukončení pěstounské péče. Na druhou stranu byla zavedena nová a opakující se dávka, respektive příspěvek při pěstounské péči. Změna nastává i v případě vyplácení příspěvků pro pěstounskou péči, kdy

je velmi důležité to, zda je pěstounská péče zprostředkovaná či ne. K již zmíněným změnám se přidaly ještě dva zaopatřovací příspěvky, z nichž jeden je opakující se a druhý je pouze jednorázový.

Vybíhal a kol. (2021, s. 437) zdůrazňuje, že „pěstounská péče může být vykonávána nejen v jednotlivých rodinách, ale též ve speciálních zařízeních (např. v dětských vesničkách). Pěstouni se tam starají o více dětí najednou a se zřizovatelem příslušného zařízení uzavírají písemnou smlouvu a vykonávají pěstounskou péči za úplatu v podstatě jako povolání“.

Beránková (2021) uvedla, že generální ředitel Úřadu práce České republiky Viktor Najmon v rámci změn v systému dávek pěstounské péče od 1.1.2022 shrnuje, že „Úřad práce se na změny v rámci této agendy velmi pečlivě připravoval. Jde o významnou pomoc nejen pěstounům, ale především dětem, které nemají to štěstí, že mohou vyrůstat v biologické rodině. Pokud dítě nemá rodiče, nebo ti o něj nejeví zájem, je nejlepším řešením náhradní rodinná péče. Jedním z jejich důležitých aspektů je hmotné zabezpečení ze strany státu“.

3.6.1 Příspěvky na úhradu potřeb dítěte

Dle Ministerstva práce a sociálních věcí (2022b) jde o příspěvek, který má nahradit výživné dítěte. Pokud dítě v náhradní rodinné péči dosáhne zletilosti, ale stále nemá vlastní příjem, je tento příspěvek hrazen nadále i po skončení pěstounské péče, nejdéle ale do 26 let věku dítěte. Výjimka platí u dětí, které jsou svěřené do pěstounské péče na přechodnou dobu. V době, kdy dítě v této péči dosáhne zletilosti, nemá už na tento příspěvek nárok.

Úřad práce (2022a) uvádí, že nově mají na tento příspěvek nárok také děti, které jsou svěřené do osobní péče jiné osoby. Z tohoto příspěvku se ale odečítá výživné, které mají rodiče dítěte stanovené soudem a které musí osobě, která pečuje o jejich dítě, poskytovat. U této formy náhradní péče o dítě pak zaniká nárok na tento příspěvek nejpozději v době, kdy dítě dovrší zletilosti.

Úřad práce (2022b) dále také uvádí, že pokud dítě pobírá invalidní důchod, má na příspěvek nárok pouze v případě, že není příjemcem invalidního důchodu III. stupně nebo pokud je umístěno v ústavním zařízení či v péči jiné osoby. Pokud dítě pobírá invalidní důchod I. a II. stupně, má nárok na příspěvek jen tehdy, když jejich důchod není vyšší než samotný příspěvek na úhradu potřeb dítěte.

Tabulka 2 Původní a nová výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte v roce 2022 (v Kč)

VĚK DÍTĚTE	PŮVODNÍ VÝŠE PŘÍSPĚVKU (DO 30.09.2022)	NOVÁ VÝŠE PŘÍSPĚVKU (OD 01.10.2022)
<i>Do 6 let</i>	4 950 Kč	6 290 Kč
<i>Od 6 do 12 let</i>	6 105 Kč	7 750 Kč
<i>Od 12 do 18 let</i>	6 985 Kč	8 870 Kč
<i>Od 18 do 26 let</i>	7 260 Kč	9 220 Kč

Zdroj: vlastní zpracování, Úřad práce (2022b), Ministerstvo práce a sociálních věcí (2022b)

V tabulce 2 jsou uvedené výše příspěvků před a po změně od 01.10.2022. Výše příspěvku, který může být vyplácen, se odvíjí i od toho, zda dítě patří mezi osoby závislé na pomoci jiné osoby. Tyto děti jsou zařazeny do čtyř stupňů závislosti. Ty se ještě dělí podle toho, zda jde o dítě do 18 let věku nebo starší 18 let věku. V lednu 2022 sice vyšla novela zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, která obsahuje řadu změn, ale teprve právě od 01.10.2022 došlo ke změnám výše příspěvků na úhradu potřeb dítěte.

Vzájemné soužití (2014) uvádí, že stupně závislosti se rozdělují podle toho, kolik daná osoba zvládá základních životních potřeb. Jednotlivé stupně pro osoby do 18 let věku se dělí na:

- I. stupeň (lehká závislost) – osoba není schopna zvládat tři základní životní potřeby;
- II. stupeň (středně těžká závislost) – osoba není schopna zvládat čtyři nebo pět základních životních potřeb;
- III. stupeň (těžká závislost) – osoba není schopna zvládat šest nebo sedm základních životních potřeb;
- IV. stupeň (úplná závislost) – osoba není schopna zvládat osm nebo devět životních potřeb a potřebuje každodenní mimořádnou péči jiné osoby.

Jednotlivé stupně závislosti jsou také rozděleny podle osob starších 18 let věku:

- I. stupeň (lehká závislost) – osoba není schopna zvládat tři nebo čtyři základní životní potřeby;
- II. stupeň (středně těžká závislost) – osoba není schopna zvládat pět nebo šest základních životních potřeb;
- III. stupeň (těžká závislost) – osoba není schopna zvládat sedm nebo osm základních životních potřeb;
- IV. stupeň (úplná závislost) – osoba není schopna zvládat devět nebo deset základních životních potřeb a vyžaduje každodenní péči jiné osoby.

Lze vidět, že jednotlivé stupně se tedy rozdělují pouze podle toho, kolik základních životních potřeb zvládá daná osoba samostatně vykonávat. Mezi tyto potřeby patří základní úkony, dle kterých se rozhodne, do jakého stupně bude osoba patřit, a tím mu také bude stanovena výše příspěvku. Mezi tyto úkony lze zařadit například příprava stravy, osobní hygiena, péče o sebe (čištění zubů, holení, umývání vlasů a jiné), schopnost oblékání, svlékání nebo také to, zda osoba je schopna vstát z postele, je schopna stát bez pomoci, chodit po schodech či sedět. Dále se také hodnotí to, zda dokáže být osoba soběstačná v úkonech, mezi které může patřit například komunikace, nakupování, vaření, mytí nádobí, úklid v domácnosti a další.

Tabulka 3 Příspěvky na úhradu potřeb dítěte závislého na pomoci jiné osoby k 01.10.2022 (v Kč)

VĚK DÍTĚTE	DÍTĚ V I. STUPNI ZÁVISLOSTI	DÍTĚ VE II. STUPNI ZÁVISLOSTI	DÍTĚ VE III. STUPNI ZÁVISLOSTI	DÍTĚ VE IV. STUPNI ZÁVISLOSTI
<i>Do 6 let</i>	6 500 Kč	7 750 Kč	8 240 Kč	8 940 Kč
<i>Od 6 do 12 let</i>	7 895 Kč	9 500 Kč	10 130 Kč	10 970 Kč
<i>Od 12 do 18 let</i>	9 010 Kč	10 900 Kč	11 595 Kč	12 155 Kč
<i>Od 18 do 26 let</i>	9 430 Kč	11 315 Kč	12 015 Kč	12 575 Kč

Zdroj: vlastní zpracování, Úřad práce (2022b)

Úřad práce (2022b) dále uvádí, že „je-li nezletilé nezaopatřené dítě během jednoho kalendářního měsíce bezprostředně po sobě svěřeno do péče různých osob pečujících, vyplácí se příspěvek na úhradu potřeb dítěte pečující, která o dítě pečuje po delší část měsíce. Pokud péče různých osob pečujících, kterým je nezletilé nezaopatřené dítě během jednoho kalendářního měsíce bezprostředně po sobě svěřeno, trvala stejnou dobu, určí krajská pobočka Úřadu práce, která o příspěvku na úhradu potřeb dítěte rozhoduje, které z těchto osob se bude příspěvek na úhradu potřeb dítěte vyplácet.“

3.6.2 Odměna pěstouna

Další z dávek pěstounské péče, na které může mít pěstoun, který má ve své pěstounské péči jedno či více dětí nárok, je takzvaná odměna pěstouna. Ministerstvo práce a sociálních věcí (2022c) definuje odměnu pěstouna jako formu společenského uznání osobě, která má ve své péči svěřené dítě. Tato dávka je vyplácena v období, kdy pěstoun o svěřené dítě pečuje. V případě, že se jedná o pěstounskou péči na přechodnou dobu, je odměna pěstouna vyplácena také pěstounům, kteří o žádné dítě zrovna nepečují, ale jsou zařazení v evidenci osob vhodných pro pěstounskou péči.

Úřad práce (2022c) doplňuje, že nárok na tuto finanční podporu mají všichni pěstouni, kteří vykonávají zprostředkovanou pěstounskou péči či pěstounskou péči na přechodnou dobu. Zprostředkovaná péče znamená, že po absolvování odborného posouzení a příprav k přijetí dítěte do rodiny je pěstoun zařazen do evidence osob vhodných pro pěstounskou péči a krajský úřad této osobě přiřadí konkrétní dítě do péče.

Výše odměny pěstouna bylo do konce roku 2021 jasně dána. Tato výše se odvíjela od toho, kolik dětí měl daný pěstoun ve své péči a zda dítě bylo závislé na pomoci jiné fyzické osoby či ne. Nově se výše odměny pěstouna odvíjí od násobku minimální mzdy, počtu dětí v péči a podle zdravotního stavu dítěte či dětí. Dále se výše odměny pěstouna mění také podle toho, zda se jedná o dlouhodobou pěstounskou péči či pěstounskou péči na přechodnou dobu.

Úřad práce (2021) uvedl, že výše odměny pěstouna byla do konce roku 2021 následující:

- 12 000 Kč (v případě, že pěstoun pečoval o jedno dítě či jedno dítě v I. stupni závislosti);
- 18 000 Kč (v případě, že pěstoun pečoval o dvě děti);
- 30 000 Kč (v případě, že pěstoun pečoval o tři děti nebo jedno dítě ve II., III. nebo IV. stupni závislosti);
- + 6 000 Kč (v případě, že pěstoun pečoval o každé další dítě).

Od 1.1.2022 došlo tedy k již zmíněné změně v systému dávek pěstounské péče. Níže jsou uvedené aktuální výše odměny pěstouna, která se mění podle toho, zda se jedná o dlouhodobou pěstounskou péči nebo pěstounskou péči na přechodnou dobu.

Aktuální výše odměny pěstouna je uvedená v „hrubém“ a konkrétní hodnoty jsou vypočítané z minimální mzdy, která v roce 2022 činila 16 200 Kč za měsíc. Úřad práce (2022c) uvádí, že výše odměny pěstouna v případě dlouhodobé pěstounské péče je k listopadu 2022 následující:

- 1,0 x minimální mzda, což odpovídá 16 200 Kč (v případě péče o jedno dítě);
- 1,2 x minimální mzda, což odpovídá 19 440 Kč (v případě péče o jedno dítě v I. stupni závislosti);
- 1,5 x minimální mzda, což odpovídá 24 300 Kč (v případě péče o dvě děti);
- 2,0 x minimální mzda, což odpovídá 32 400 Kč (v případě péče o tři děti, případně jedno dítě ve II., III., nebo IV. stupni závislosti);
- + 0,5 x minimální mzda, což odpovídá 8 100 Kč za měsíc (v případě péče o další dítě) nebo + 0,7 x minimální mzda, což odpovídá 11 340 Kč (v případě péče o další dítě, které je ve III. nebo IV. stupni závislosti).

Aktuální výše odměny pěstouna v případě pěstounské péče na přechodnou dobu je k listopadu 2022 následující:

- 1,8 x minimální mzda, což odpovídá 29 160 Kč (v případě péče o žádné či jedno dítě);
- 2,0 x minimální mzda, což odpovídá 32 400 Kč (v případě péče o jedno dítě v I. stupni závislosti);
- 2,2 x minimální mzda, což odpovídá 35 640 Kč (v případě péče o dítě ve II., III. a IV. stupni závislosti);
- + 0,3 x minimální mzda, což odpovídá 4 860 Kč (v případě péče o další dítě) nebo + 0,5 x minimální mzda, což odpovídá 8 100 Kč (v případě péče o další dítě, které je ve III. nebo IV. stupni závislosti).

Jednotlivé výše příspěvku jsou uvedené v „hrubém“, to znamená, že i přesto, že se jedná o dávku pěstounské péče, podléhá dani z příjmu fyzických osob ve výši 15 % a odvodům na sociální a zdravotní pojištění.

Ministerstvo práce a sociálních věcí (2022d) také uvádí, že nově také odměna pěstouna nenáleží nezprostředkovaným pěstounům, tedy pěstounům, kteří sami podávali návrh o svěření dítěte do péče, protože jde o osoby dítěti blízké či příbuzné. Těmto pěstounům náleží jiný příspěvek, respektive příspěvek při pěstounské péči, který byl v roce 2022 nově zaveden.

Vybíhal a kol. (2022, s. 440) dodává, že „odměna pěstouna se poskytuje i po dobu dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény osoby pečující nebo osoby v evidenci, nejdéle však do konce kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém dočasná pracovní neschopnost vznikla nebo ve kterém byla nařízena karanténa.“

3.6.3 Příspěvek při pěstounské péči

Příspěvek při pěstounské péči je nová dávka vyplácená pěstounům, kteří mají ve své péči svěřené dítě. Úřad práce (2022d) upřesňuje, že se jedná o dávku poskytovanou od 01.01.2022. Je to dávka, kterou mohou pobírat pěstouni, kteří mají dítě v nezprostředkované pěstounské péči, nahrazují tedy těmto pěstounům odměnu pěstouna, která byla v rámci nezprostředkované pěstounské péče zrušena. Dávka se nevyplácí dětem, které žijí v dětských domovech, nebo jsou v osobní péči jiné osoby, kde se nejedná o pěstounskou péči.

Na rozdíl od odměny pěstouna se jedná o dávku, která nepodléhá dani z příjmu fyzických osob a odvodům na sociální a zdravotní pojištění. Pěstoun, který tedy pobírá tuto dávku, není zdravotně a sociálně pojištěn a musí být tedy zaměstnaný, případně je nutné, aby si odvody státu zajistil jiným způsobem.

Ministerstvo práce a sociálních věcí (2021b) dále také uvádí, že příspěvek při pěstounské péči se nezapočítává do rozhodného příjmu pro dávky státní sociální podpory a neovlivní tedy jiné příspěvky, do kterých může patřit například příspěvek na bydlení či příspěvek na dítě. Na druhou stranu se tato dávka započítává do rozhodného příjmu pro dávky pomoci v hmotné nouzi.

Na rozdíl od odměny pěstouna je tento příspěvek uvedený v „čisté“ výši a vypočítává se násobkem životního minima, které bylo k 1.7.2022 stanoveno na 4 620 Kč pro jednotlivce. Úřad práce (2022d) doplňuje, že u tohoto příspěvku opět záleží na tom, kolik má pěstoun ve své péči dětí a jaký je jejich zdravotní stav, ten je v případě potřeby hodnocen podle stupňů závislosti, které jsou uvedené výše. U tohoto příspěvku záleží i na tom, zda se jedná o nezprostředkovanou pěstounskou péči, kdy osoba pečující o dítě je osoba blízká dítěti (teta, strýc, zletilí sourozenci a další) nebo se jedná o prarodiče dítěte. V druhém případě je výše příspěvku nižší z důvodu subsidiární vyživovací povinnosti.

Aktuální výše příspěvku při pěstounské péči pro nezprostředkovanou pěstounskou péči pro osobu blízkou dítěti je k listopadu 2022 následující:

- 2,3 x životní minimum, což odpovídá 10 626 Kč za jedno dítě (v případě péče o jedno, dvě nebo tři děti, případně při péči o jedno dítě v I. stupni závislosti);
- 5,5 x životní minimum, což odpovídá 25 410 Kč (v případě péče o jedno dítě ve II., III. nebo IV. stupni závislosti);
- + 2,3 x životní minimum, což odpovídá 10 626 Kč (v případě péče o každé další dítě) nebo + 5,5 x životní minimum, což odpovídá 25 410 Kč (v případě péče o každé další dítě ve II., III. nebo IV. stupni závislosti).

Aktuální výše příspěvku při pěstounské péči pro nezprostředkovanou pěstounskou péči pro prarodiče, případně prararodiče, je k listopadu 2022 následující:

- 1,8 x životní minimum, což odpovídá 8 316 Kč za jedno dítě (v případě péče o jedno, dvě nebo tři děti, případně při péči o jedno dítě v I. stupni závislosti);
- 5,5 x životní minimum, což odpovídá 25 410 Kč (v případě péče o jedno dítě ve II., III. nebo IV. stupni závislosti);
- + 1,8 x životní minimum, což odpovídá 8 316 Kč (v případě péče o každé další dítě) nebo + 5,5 x životní minimum, což odpovídá 25 410 Kč (v případě péče o každé další dítě ve II., III. nebo IV. stupni závislosti).

3.6.4 Příspěvek při převzetí dítěte

Mezi dávky pěstounské péče se řadí také příspěvek při převzetí dítěte. Oproti výše uvedeným příspěvkům, mezi které patří příspěvek na úhradu potřeb dítěte, odměna pěstouna a příspěvek při pěstounské péči, je tento příspěvek, spolu ještě s příspěvkem na zakoupení osobního motorového vozidla, jednorázový.

Úřad práce (2022e) uvádí, že „nárok na příspěvek při převzetí dítěte mají dlouhodobí pěstouni a nově budou mít nárok na tuto dávku také pěstouni, kteří převzali dítě do pěstounské péče na přechodnou dobu, a to nejdříve od 1.1.2022 či později (v momentě, kdy pěstoun převezme dítě do své péče, je třeba pořídit mu oblečení, obuv nebo další předměty osobní spotřeby). Příspěvek je možné poskytnout nejdříve ode dne, kdy pečující osoba převzala dítě do své osobní péče.

Výše dávky pro pěstouny, kteří převzali dítě do pěstounské péče na přechodnou dobu může činit maximálně 40 tisíc korun v období posledních 12 kalendářních měsíců předem dnem podání žádosti o tento příspěvek. Pokud tedy pěstoun na přechodnou dobu převezme postupně více dětí do péče, na každé z nich dostane tento příspěvek ve výši odpovídající věku daného dítěte“.

Úřad práce (2021) uvádí, že výše příspěvku při převzetí dítěte závisela na věku dítěte v pěstounské péči a byla do 31.12.2022 následující:

- 8 000 Kč (pro dítě do 6 let);
- 9 000 Kč (pro dítě od 6 do 12 let);
- 10 000 Kč (pro dítě od 12 do 18 let).

Od 1.1.2022 ale došlo k již zmíněným změnám a mezi ně patří také zvýšení tohoto příspěvku. Úřad práce (2022e) uvádí, že výše příspěvku je v současné době následující:

- 10 800 Kč (pro dítě do 6 let);
- 12 150 Kč (pro dítě od 6 do 12 let);
- 13 500 Kč (pro dítě od 12 do 18 let).

3.6.5 Příspěvek při zakoupení osobního motorového vozidla

Dávka, která jako jediná nepodléhá změnám od 1.1.2022 je příspěvek při zakoupení osobního motorového vozidla. Portál veřejné správy gov.cz (2022) uvádí, že na tuto dávku má pěstoun nárok pouze v případě, že má ve své péči, ať už pěstounské či poručenské, svěřené minimálně tři děti. K těmto dětem se započítávají i takové děti, které jsou zletilé, ale nezaopatřené.

Příspěvek je možné využít jak na nákup osobního motorového vozidla, tak i na jeho opravu. Nelze ale využít na běžnou údržbu daného vozu. Vozidlo, na které byl uplatněn příspěvek, nesmí být také využíváno k výdělečné činnosti.

Úřad práce (2022e) uvádí, že výše příspěvku je 70 % pořizovací ceny motorového vozidla, případně jasně prokázaných výdajů na potřebné opravy. Na opravy je možné zažádat o příspěvek do maximální výše 100 000 Kč. Zároveň součet všech těchto příspěvků nesmí přesáhnout 200 000 Kč za posledních 10 kalendářních let.

Portál veřejné správy gov.cz (2022) dále také uvádí, že příspěvek je možné získat i bezhotovostní formou. V tomto případě je ale nutné, aby byl příspěvek využitý maximálně do 6 měsíců od doby, kdy pěstoun příspěvek obdržel. Pokud tato stanovená lhůta nebude dodržena, musí celý příspěvek pěstoun vrátit. Vrácení příspěvku hrozí také v případě, kdy vozidlo, které bylo financováno z dávky pěstounské péče, bude do pěti let od získání příspěvku prodáno, darováno, využíváno k výdělečné činnosti nebo pěstoun či poručník ukončí svou péči z jiných než vážných zdravotních problémů. V tomto případě se ale nevrací celá poskytnutá výše příspěvku, ale pouze poměrná část, která bude stanovena.

3.6.6 Zaopatřovací příspěvek

Od ledna 2022 byl zaveden nový příspěvek, který se stejně jako výše zmíněné, řadí mezi dávky pěstounské péče. Jedná se o zaopatřovací příspěvek, který je vyplácen buď opakovaně nebo jednorázově. Úřad práce (2022f) uvádí, že příspěvek je určen mladým dospělým, kteří se chtějí osamostatnit a potřebují zpočátku finanční pomoc, aby start do nového života byl pro ně co nejpříjemnější. Stát jim tedy pomáhá tím, že jim poskytne jednorázovou, případně opakující se, finanční podporu. Tato dávka se ale netýká všech mladých dospělých, je vyplácená pouze těm, kteří si prošli náhradní rodinnou péčí, tedy pěstounstvím či poručnictvím, nebo ústavní péčí, kdy žili například v dětském domově.

Ministerstvo práce a sociálních věcí (2022e) ukazuje souběh pokračující pěstounské péče a zaopatřovacího příspěvku následovně:

- mladý dospělý může nadále zůstat v **pěstounské péči** v případě, že s tím pěstouni budou souhlasit a v tomto případě mladý dospělý a jeho pěstoun mají nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte a odměnu pěstouna. Mladý dospělý nebude mít v tomto případě nárok na opakující se zaopatřovací příspěvek, ale bude mít nárok na jednorázový zaopatřovací příspěvek;
- mladý dospělý může nadále zůstat v **pěstounské rodině** v případě, že s tím pěstouni budou souhlasit. V tomto případě nemá mladý dospělý nárok na dávky pěstounské péče, ale může si zažádat o opakující se, ale i jednorázový, zaopatřovací příspěvek.

Dále také ukazuje souběh pokračující ústavní péče a zaopatřovacího příspěvku následovně:

- mladý dospělý může nadále zůstat v ústavní péči v případě, že mu bude prodloužena ústavní výchova nebo na základě žádosti o prodloužení smlouvy s ústavním zařízením. V tomto případě mladý dospělý nemá nárok na opakující se zaopatřovací příspěvek. Nárok na jednorázový zaopatřovací příspěvek má pouze v případě, že neobdrží takzvané „odchodné“, v podobě materiální nebo finanční pomoci, ve výši 25 000 Kč a více. Pokud mladý dospělý obdrží „odchodné“ v nižší hodnotě, než je samotný zaopatřovací příspěvek, náleží mu plná výše tohoto příspěvku.

Zaopatřovací příspěvek jednorázový

Ministerstvo práce a sociálních věcí (2022e) uvádí ve svém informačním souhrnu pro pečovatele a další odborníky, že tento příspěvek plně nahrazuje původní příspěvek při ukončení pěstounské péče, na který dítěti vznikal nárok do 31.12.2021. Tento příspěvek náleží mladému dospělému, který byl ke dni své zletilosti nebo plné svéprávnosti v pěstounské, poručenské péči nebo v ústavní výchově a pokud není dále nezaopatřeným dítětem nebo přestane splňovat nároky, které jsou potřebné pro získání zaopatřovacího příspěvku opakujícího se. Pokud bude mladému dospělému obnovena nezaopatřenost, může znovu čerpat opakující se zaopatřovací příspěvek, ale později už nárok na další jednorázový příspěvek nebude mít.

Úřad práce (2022f) také uvádí, že výše tohoto příspěvku činí 28 750 Kč a nárok má na něj osoba, která nabyla svéprávnosti a odchází z náhradní rodinné nebo ústavní péče. Jedná se tedy o mladé dospělé, kteří ukončili povinnou školní docházku, nepokračují v dalším studiu a není jim více než 26 let. Osoby, kterých se tento příspěvek týká, si o něj mohou zažádat na pobočce Úřadu práce České republiky.

Dále uvádí, že na Úřad práce České republiky se mohou pěstouni obrátit nejen v případě dávek pěstounské péče, ale i v případě, že potřebují najít vhodné zaměstnání nebo chtějí využít poradenskou činnost a jiné služby, které se oblasti zaměstnanosti týkají.

Jak je výše zmíněno, příspěvek při ukončení pěstounské péče byl v roce 2022 nahrazen zaopatřovacím příspěvkem. Úřad práce (2021) uvádí, že výše původního příspěvku při ukončení pěstounské péče byl do 31.12.2021 vyplácen ve výši 25 000 Kč. Nárok na tento příspěvek měla osoba, která byla v den zletilosti v pěstounské péči a zanikl této osobě nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte.

Příspěvek může být vyplácen jen za splnění určitých podmínek. Tyto podmínky shrnuje Ombudsman: veřejný ochránce práv (2022), který doplňuje, že nárok na jednorázový zaopatřovací příspěvek vzniká v případě, že:

- mladý dospělý není nezaopatřeným dítětem (pracuje a současně studuje, nebo nestuduje ani nepracuje);
- mladý dospělý přestane splňovat podmínky pro opakovaný zaopatřovací příspěvek (kde může například patřit situace, že osoba nebude spolupracovat se sociálním pracovníkem při vyhodnocování individuálního plánu této osoby).

Zaopatřovací opakující se příspěvek

Se změnami od 1.1.2022 byl také zaveden zaopatřovací opakující se příspěvek. Úřad práce (2022g) uvádí, že tento příspěvek je vhodný pro mladé dospělé, kteří se chtějí osamostatnit a potřebují finanční pomoc od státu. Obdobně jako u zaopatřovacího příspěvku jednorázového se jedná o dávku, která je určena mladým dospělým, kteří opouštějí náhradní rodinnou či ústavní péči. Myšlenka tohoto příspěvku je taková, že příspěvek pomůže mladým dospělým pokrýt výdaje, mezi které mohou patřit například úhrada nákladů na bydlení, nákup oblečení, osobních či školních potřeb a dalších.

Ombudsman: veřejný ochránce práv (2022) shrnuje podmínky na vznik nároku na opakovaný zaopatřovací příspěvek a uvádí, že nárok vzniká v případě, že:

- mladý dospělý byl v náhradní rodinné nebo v ústavní péči po zákonem stanovenou dobu (konkrétně po dobu tří let v rámci péče u příbuzných nebo osob blízkých, nebo dvanáct měsíců v ostatních případech);
- mladý dospělý je nezaopatřený (kdy mu není více než 26 let a zároveň studuje, nebo kvůli nějaké nemoci nemůže studovat ani pracovat);
- mladý dospělý nebyl odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, který nebyl do doby žádání o příspěvek zahlazen (tuto skutečnost si ověřuje Úřad práce České republiky tak, že si vyžádá výpis z rejstříku trestů žádající osoby);
- mladý dospělý má vypracovaný individuální plán a spolupracuje při jeho vyhodnocování a aktualizaci se sociálním pracovníkem.

Úřad práce (2022g) stanovuje výši této měsíční dávky na 17 250 Kč. Pokud osoba pobírající tento příspěvek pobírá také důchod (např. sirotčí nebo invalidní), bude mít tento příspěvek vyplácen pouze v případě, že nebude vyšší než jeho vyplácený důchod. Výše dávky pak bude rozdíl mezi příspěvkem a důchodem.

Individuální plán péče dítěte

V rámci zaopatřovacích příspěvků jsou důležité také již zmíněné Individuální plány péče dítěte. Dle Střediska náhradní péče (2022c) je tento individuální plán zpracováván buď klíčovým pracovníkem dané rodiny, nebo jiným subjektem, mezi které může patřit například orgán sociálně-právní ochrany dětí. Jedná se o plán, který je dlouhodobý a konkrétní, a vypracovává se pro všechny děti, které jsou v náhradní rodině, ať už jde o vlastní či přijaté.

Standardně se na vytváření Individuálního plánu podílí sociální pracovník s jedním nebo oběma náhradními rodiči. Dítě je u tohoto vypracování přítomné v případě, že má dostatek rozumových schopností a má na to dostatečný věk. Pokud by dítě u vypracování plánu nebylo, bude vždy informováno o všech záležitostech týkajících se plánu.

Jedináková (2018) uvádí, že důvody k sestavení daného Individuálního plánu péče dítěte v pěstounské péči jsou následující:

- je potřeba vypracovat takzvané vodítko sloužící při plánování výkonu pěstounské péče tak, aby byl ve prospěch svěřeného dítěte;
- je potřeba doplnit již uzavřenou Dohodu o výkonu pěstounské péče s ohledem na potřeby dítěte;
- náhradní rodina, vlastní rodina dítěte a samotné dítě plánují průběh pobytu dítěte v pěstounské péči;
- jedná se o pobyt dítěte z dlouhodobého hlediska.

Středisko náhradní péče (2022c) uvádí, že Individuální plán péče dítěte je „vypracován vždy písemně a pro každé dítě v rodině včetně vlastních dětí. Obsahuje základní údaje o dítěti (jméno, příjmení, rodné příjmení, datum narození, bydliště, datum, od kdy je v náhradní rodině), o náhradních rodičích (jména a příjmení), dalších osobách v rodině, o službách/institucích, které dítěti poskytují péči. Dále podrobně mapuje historii dítěte (všechny dostupné informace o vlastní rodině dítěte včetně sourozenců) a kontakt dítěte s vlastní rodinou a dalšími významnými osobami pro dítě (zda kontakt probíhá, jak často, kde, s kým, jak se ke kontaktu staví náhradní rodina, jak dítě kontakt prožívá atd.)“.

4 Vlastní práce

Stěžejní částí této diplomové práce je především část druhá, praktická, která je rozdělená do dvou segmentů.

V prvním segmentu je práce zaměřena na zhodnocení legislativních změn a jejich vliv na pěstounskou péči, dále také zhodnocení vývoje počtu pěstounů a dětí v pěstounské péči v České republice, zhodnocení výdajů ze státního rozpočtu a v poslední řadě na identifikaci hrozeb v oblasti financování pěstounské péče a možné doporučení pro efektivnější fungování systému.

Druhý segment je zaměřen na vyhodnocení kvantitativního průzkumu, který byl proveden v podobě dotazníkového šetření.

4.1 Zhodnocení pěstounské péče

Jak již bylo zmíněno, v roce 2022 došlo v rámci dávek pěstounské péče k velkým změnám. První změny vzešly v platnost 1.1.2022. Dále ale také k těmto změnám přibylo od 1.10.2022 navýšení třech dávek pěstounské péče.

Mezi změny, které jsou v platnosti od 1.1.2022, se řadí navýšení jednotlivých příspěvků v rámci dávek pěstounské péče, jejichž výše jsou uvedené v teoretické části této diplomové práce. Lze říct, že velmi důležitou a podstatnou změnou je právě rozdělení pěstounské péče na zprostředkovanou a nezprostředkovanou. Díky tomuto rozdělení jsou pěstounům vypláceny příspěvky pouze ty, které se do dané pěstounské péče řadí.

Do zprostředkované pěstounské péče se řadí pěstouni, které krajský úřad vybral a zařadil do evidence osob vhodných stát se pěstounem, dále také pěstouni, kteří mají děti v pěstounské péči na přechodnou dobu a pěstouni, kteří pečují o své sourozence, pouze ale opět v případě, že je vše zprostředkováno přes krajský úřad. Pokud má tedy pěstoun dítě právě ve zprostředkované pěstounské péči, má nárok na odměnu pěstouna, která se odvíjí od počtu dětí v pěstounské péči, jejich zdravotním stavu a druhu pěstounské péče. Nově se ale výše této odměny počítá násobkem koeficientu minimální mzdy.

Do nezprostředkované pěstounské péče se pak řadí ty, které nejsou zprostředkované přes krajský úřad. Pokud má pěstoun dítě v nezprostředkované pěstounské péči, má nárok na dávku, která vzešla v platnost společně se změnami od 1.1.2022, a tou dávkou je příspěvek při pěstounské péči. Tato dávka pěstounské péče se podobně jako u odměny

pěstouna odvíjí od počtu dětí v pěstounské péči, jejich zdravotním stavu a druhu pěstounské péče s rozdílem, že se zde odlišuje péče prarodičů a praprarodičů a péče jiné blízké osoby. Rozdíl oproti odměny pěstouna je také v tom, že výše příspěvku při pěstounské péči se počítá násobkem životního minima.

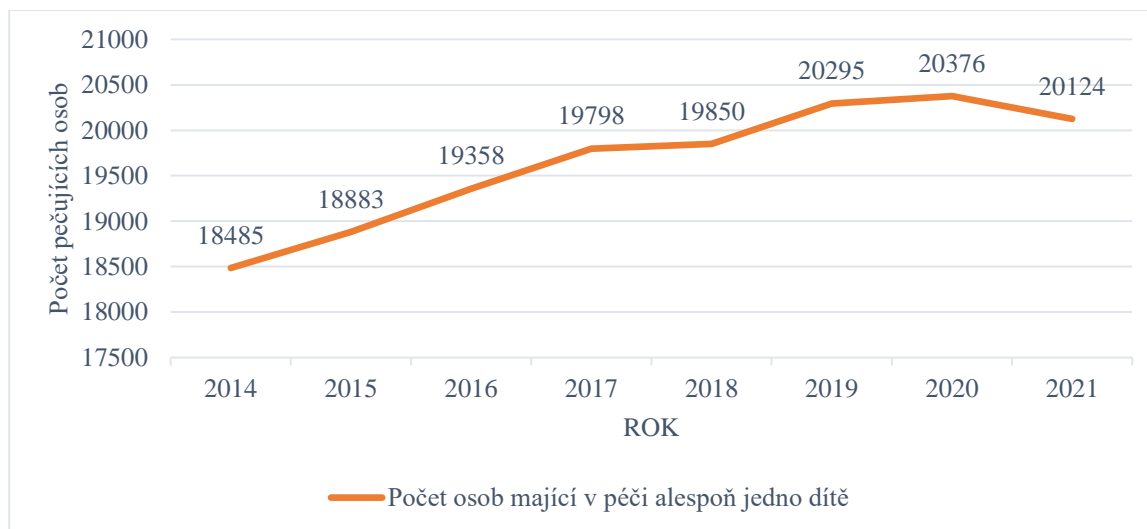
Mezi změny lze dále také řadit zavedení dvou nových příspěvků – zaopatřovací příspěvek jednorázový a zaopatřovací příspěvek opakující se. Tyto příspěvky jsou určeny mladým dospělým, kteří opouští ústavní péči, případně opouštějí náhradní rodinnou péči. Jednotlivé výše příspěvků jsou uvedené v teoretické části této diplomové práce.

Od 1.10.2022 došlo k dalšímu navýšení pěstounských dávek, ale pouze u tří z nich. Byl navýšen příspěvek na úhradu potřeb dítěte, který v rámci změn od 1.1.2022 navýšen nebyl, celkem o 27 %. Dále byl také navýšen příspěvek při převzetí dítěte, který se nezměnil od roku 2008, a to o 35 %. Poslední změna nastala v rámci nového zaopatřovacího příspěvku (jednorázového i opakujícího se), kdy byly oba zaopatřovací příspěvky navýšeny přibližně o 13 %.

4.1.1 Vývoj počtu pěstounů a podíl dětí v rámci náhradní rodinné péče

Propagace pěstounské péče je čím dál tím větší. Je spousta opuštěných dětí, které čekají na vhodnou pěstounskou rodinu, případně samotné pěstouny. Ale i přesto, že se stát snaží pěstounům pomoci v podobě dávek pěstounské péče a jejich navyšování, je pěstounů mnohem méně než opuštěných dětí.

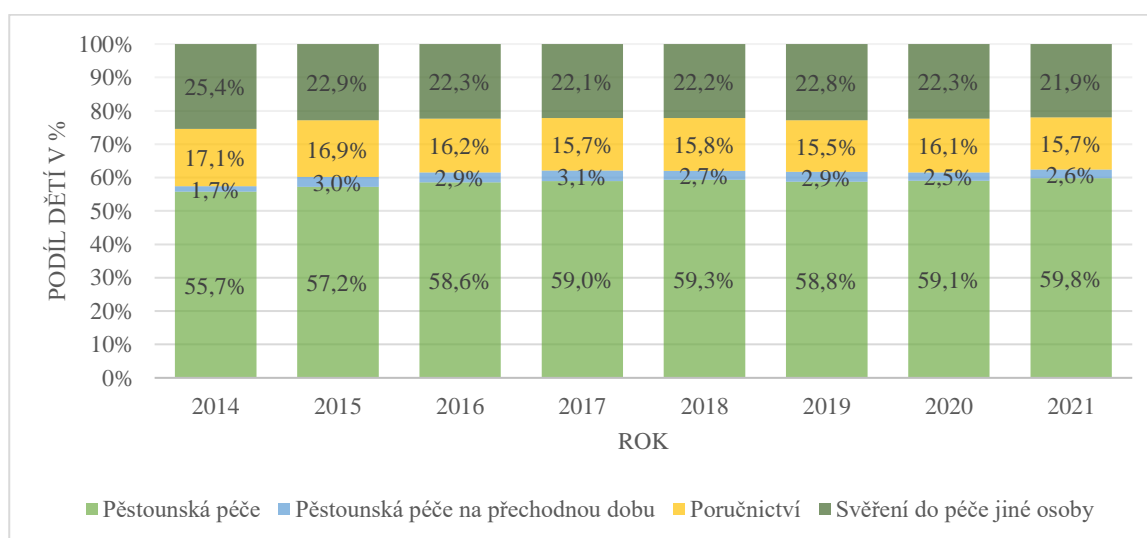
Graf 1 Vývoj počtu osob, které mají v náhradní rodinné péči alespoň jedno dítě od roku 2014 do roku 2021 v České republice

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo práce a sociálních věcí (2022f)

Z grafu 1 lze vyčíst, že od roku 2014 do roku 2020 každoročně počet osob, které mají v péči alespoň jedno dítě, rostl. Až v roce 2021 došlo k poklesu o přibližně 1 %. S tímto poklesem pravděpodobně souvisí i pandemie Covidu-19, která všechny procesy, tedy nejen v rámci pěstounské péče, značně prodloužila.

Graf 2 Podíl počtu dětí dle druhu náhradní rodinné péče na celkovém počtu dětí v náhradní rodinné péči v České republice od roku 2014 do roku 2021 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo práce a sociálních věcí (2022f)

V České republice převažuje v rámci náhradní rodinné péče každoročně pěstounská péče, respektive pěstounská péče dlouhodobá. Nejmenší zastoupení v rámci náhradní rodinné péče má pěstounská péče na přechodnou dobu, kde lze i na grafu 2 vidět, že její maximální podíl byl v roce 2017, a to pouze 3,1 %.

Mezi lety 2014 a 2021 byl nejvyšší podíl dětí v dlouhodobé pěstounské péči v roce 2021, a to 59,8 %. Na druhou stranu nejnižší podíl dětí v dlouhodobé pěstounské péči byl v roce 2014, a to 55,7 %. Lze tedy říct, že až na některé výjimky tento podíl dětí v rámci dlouhodobé pěstounské péče roste.

Druhé největší zastoupení v rámci náhradní rodinné péče má svěřeni do péče jiné osoby. Lze ale vidět, že tento podíl má jen velmi malé rozdíly mezi jednotlivými roky, až na rok 2014, kdy byl podíl dětí v péči jiné osoby na celkovém počtu dětí v náhradní rodinné péči nejvyšší, konkrétně 25,4 %. Nejnižší podíl byl pak právě v roce 2021, kdy činil 21,9 %.

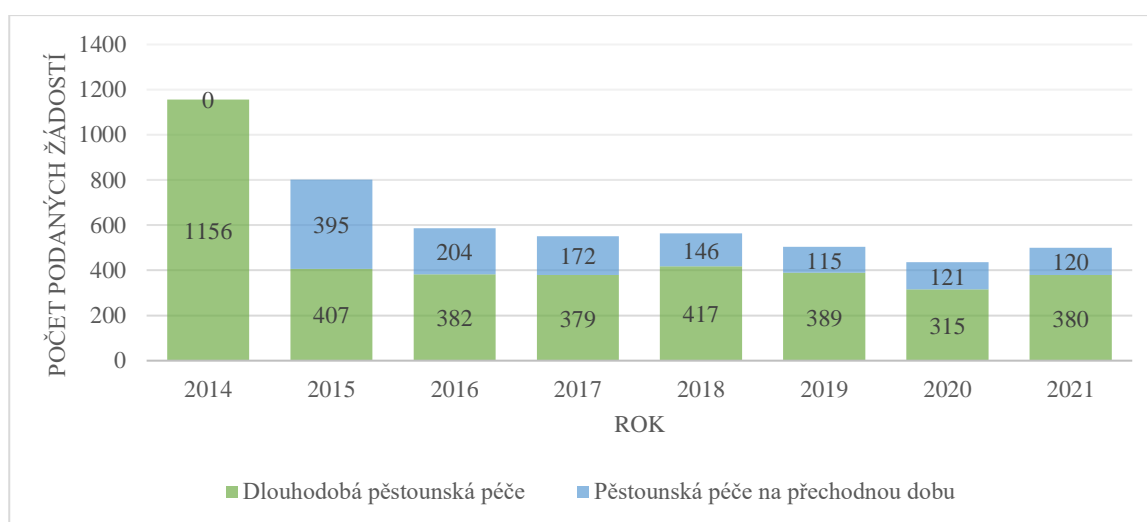
Třetí místo v rámci náhradní rodinné péče zaujímá poručnictví. I v tomto případě lze vidět, že nelze jednoznačně říct, zda podíl poručnictví na celkové náhradní péči roste nebo klesá, neboť každý rok je to jiné. Nejvyšší podíl počtu dětí v poručnictví na celkovém počtu dětí v náhradní rodinné péči byl v roce 2014, a to 17,1 %. Nejmenší tento podíl byl v roce 2019, konkrétně 15,5 %.

Jak již bylo zmíněno, nejmenší zastoupení v rámci náhradní rodinné péče má pěstounská péče na přechodnou dobu. I v tomto případě nelze jednoznačně říct, že by tento druh péče každoročně rostl či klesal. Nejnižší podíl dětí v pěstounské péči na přechodnou dobu na celkovém počtu dětí v náhradní rodinné péči byl v roce 2014, a to 1,7 %. Naopak největší tento podíl byl v roce 2017, a to 3,1 %. Od tohoto roku se pak podíl až do roku 2021 pohyboval v rozmezí pouze 2,5 % - 2,9 %. Lze říct, že takto nízký podíl je v rámci náhradní rodinné péče poměrně problémový. V roce 2021 byl počet dětí v pěstounské péči na přechodnou dobu pouze 538. Avšak dětí, které by měly být do této péče umístěny, je mnohem více. Pokud pro tyto děti, které potřebují jen dočasné umístění v náhradní rodině, aby si jeho biologická rodina mohla vyřešit své problémy, není místo v náhradní rodině, zůstává v ústavní péči, která pro dítě není vhodná i například z psychologického hlediska.

4.1.2 Počet podaných žádostí o náhradní rodinnou péči

Každý rok roste počet lidí, kteří se rozhodnou, že dají možnost opuštěnému dítěti žít v rodině, která dítěti dopřeje vše, co potřebuje. Pokud se zájemci o náhradní rodinnou péči rozhodnou, že si dítě vezmou do péče, čeká je poměrně dlouhá cesta počínaje podáním žádosti o náhradní rodinnou péči.

Graf 3 Počet podaných žádostí o pěstounskou péči dlouhodobou či přechodnou od roku 2014 do roku 2021 v České republice

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo práce a sociálních věcí (2022f)

Na grafu 3 lze vidět, kolik podaných žádostí o dlouhodobou pěstounskou péči a o pěstounskou péči na přechodnou dobu bylo podáno od roku 2014 do roku 2021. Ne všechny žádosti se ale během roku zpracují a řadí se pak zvláště do kategorie „nevyřízené“, které nejsou v grafu uvedeny.

Data jsou získána od Ministerstva práce a sociálních věcí a lze vidět, že v roce 2014 není uvedeno, kolik žádostí bylo v rámci pěstounské péče na přechodnou dobu. Tento údaj v grafu není uveden z toho důvodu, že Ministerstvo práce a sociálních věcí tyto žádosti rozděljuje až od roku 2015. V roce 2014 je tedy uveden počet podaných žádostí o dlouhodobou i přechodnou pěstounskou péči dohromady.

Lze tedy vidět, že i zájem o pěstounskou péči na přechodnou dobu není tak vysoký. Nejméně podaných žádostí o pěstounskou péči na přechodnou dobu bylo v roce 2019, a to pouze 115 žádostí. Nejvíce žádosti pak bylo podaných v roce 2015, kdy bylo podáno celkem 395 žádostí. Od roku 2015 se pak počet žádostí ani zdaleka nepřiblížil hodnotě, která byla právě v roce 2015.

Zájemců o dlouhodobou pěstounskou péči je podstatně více. Pokud se přehlídne rok 2014, kdy bylo ale také nejvíce celkově podaných žádostí, bylo nejvíce podaných žádostí v roce 2018. Nejméně podaných žádostí o dlouhodobou pěstounskou péči bylo v roce 2020. Lze vidět, že zájemců o dlouhodobou pěstounskou péči je každoročně relativně stejně. Není zde žádný tak velký výkyv jako tomu je právě u žádostí o pěstounskou péči na přechodnou dobu.

4.1.3 Vývoj vyplacených dávek pěstounské péče

Vzhledem k navyšování počtu pěstounů a také ke změnám v oblasti dávek pěstounské péče jsou každoročně zvyšovány také celkové náklady ze státního rozpočtu. Dávky pěstounské péče patří mezi výdaje v oblasti dávkových systémů MPSV, kde patří mimo tyto dávky také dávky důchodového pojištění, dávky nemocenského pojištění, podpory v nezaměstnanosti, příspěvky na péči, dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky pro osoby se zdravotním postižením a náhradní výživné. Pro tyto výdaje jsou každoročně stanovené rozpočty a na začátku následujícího roku jsou tyto teoreticky stanovené výdaje porovnané se skutečnými výdaji.

Tabulka 4: Výdaje na dávky státní sociální podpory a péče o děti a podíl těchto výdajů na celkových výdajích v oblasti dávkových systémů MPSV v České republice

Rok	Skutečné výdajů na dávky SSP a péče o děti (v mil. Kč)	Skutečné výdaje v oblasti dávkových systémů MPSV (v mil. Kč)	Podíl výdajů na dávky SSP a péče o děti na celkových výdajích v oblasti dávkových systémů MPSV (v %)
2014	37 500,2	479 622,4	7,8
2015	37 647,2	489 822,9	7,7
2016	38 424,9	496 390,2	7,7
2017	37 884,9	512 826,6	7,4
2018	40 141,6	539 094,8	7,4
2019	38 806,9	583 146,6	6,7
2020	52 614,5	666 486,9	7,9
2021	49 713,6	670 095,5	7,4
2022	56 748,2	742 723,1	7,6

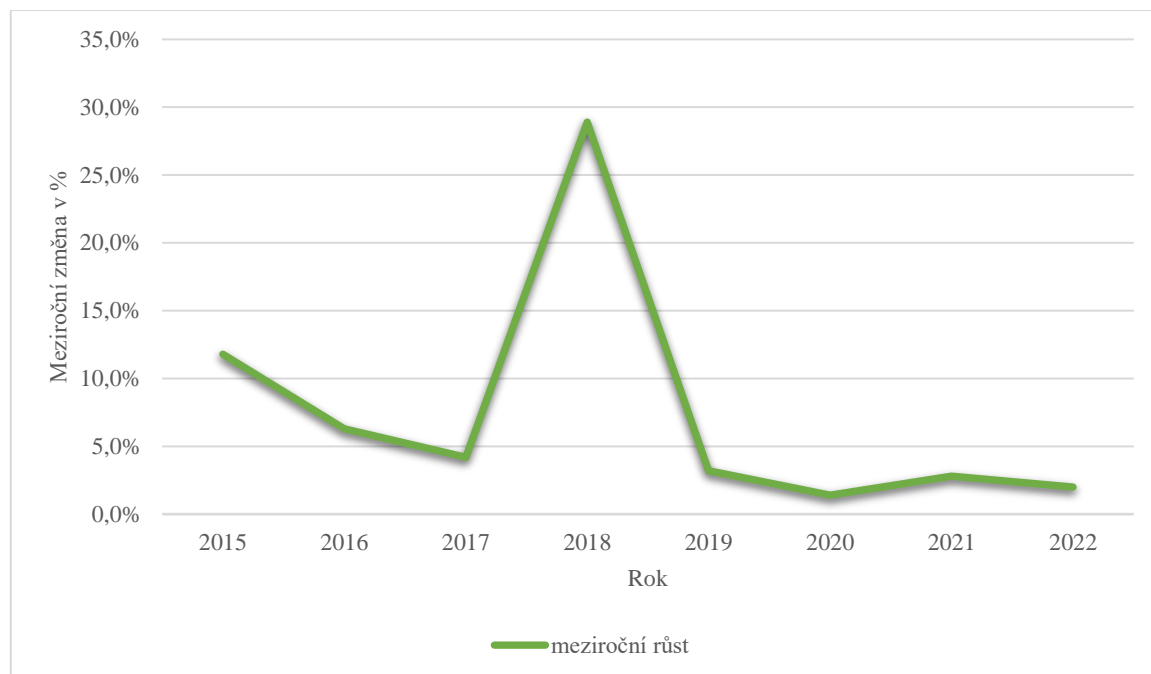
Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo práce a sociálních věcí (2022g)

Ministerstvo práce a sociálních věcí uvádí ve svých datech pouze výdaje na dávky státní sociální podpory a péče o děti dohromady. Proto jsou také v tabulce 4 zaznamenány výdaje na dávky péče o děti společně s dávkami státní sociální podpory. Je zde také uveden podíl těchto dávek na celkových výdajích, které v daném roce byly vynaloženy v oblasti dávkových systémů.

V roce 2021 došlo ke změně, kdy v rámci dávek státní sociální podpory a péče o děti bylo přidáno také náhradní výživné. Proto může být výše těchto výdajů nepřesná. V roce 2022 už bylo náhradní výživné odděleno od dávek státní sociální podpory a péče o děti, a bylo uvedeno zvlášť.

Podle uvedené tabulky lze také vidět, že podíl výdajů na dávky státní sociální podpory a péče o děti na celkových výdajích v oblasti dávkových systémů je relativně stabilní. Od roku 2014 do roku 2022 se tento podíl stále vyskytoval mezi 6,7 % až 7,9 %. Nejvyšší podíl byl právě v roce 2020, kdy činil 7,9 %, nejnižší podíl byl v roce 2019, konkrétně činil 6,7 %.

Graf 4 Meziroční změna výdajů na dávky pěstounské péče v České republice v letech 2015 – 2022 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo práce a sociálních věcí (2022g)

Na grafu 4 lze vidět meziroční růst výdajů na dávky pěstounské péče v České republice. Lze vidět, že největší nárůst byl v roce 2018, kdy došlo k meziročnímu nárůstu o 28,9 procentních bodů. V roce 2017 činily výdaje na dávky pěstounské péče přibližně 2 950,2 mil. Kč, v roce 2018 už byly tyto výdaje 3 801,6 mil. Kč. Tento vysoký nárůst byl způsoben navýšením dávek pěstounské péče. Došlo zde k poměrně vysokému navýšení odměny pěstouna, dále se také navýšil příspěvek na úhradu potřeb dítěte.

Nejmenší meziroční změna pak byla v roce 2020, a to o pouhých 1,4 %. V roce 2019 činily výdaje na dávky pěstounské péče přibližně 3 924 mil. Kč, v roce 2020 pak tyto výdaje činily 3 980,7 mil. Kč.

4.2 Dotazníkové šetření

Jak již bylo zmíněno, jako výzkumnou metodu bylo vybráno dotazníkové šetření, které mělo zjistit, jak jsou pěstouni spokojeni se současnou výší dávek pěstounské péče.

Dotazníkové šetření probíhalo online, kdy respondenti vyplňovali vytvořený dotazník prostřednictvím služby Microsoft Forms. Dotazník byl nejprve vyzkoušen na malém vzorku respondentů (10 respondentů), aby se předešlo nejasnostem nebo problémům, které díky špatně formulované otázce nebo špatné odpovědi mohly nastat. Po úpravě otázek a odpovědí byl dotazník sdílen mezi lidmi, kteří patří k pěstounům.

Dotazník vyplnilo k 19.02.2023 celkem 176 anonymních respondentů. Tento počet je mnohem nižší, než jaký byl předpoklad, a to pravděpodobně i z toho důvodu, že pěstouni se nechtějí k financím tolik vyjadřovat.

Dotazník se skládal celkem z 31 otázek a byl rozdělen do 4 částí. Některé otázky na sebe navazovaly logicky podle odpovědi, kterou respondent zapsal v předchozí otázce. Poslední otázka byla pouze dobrovolná, sloužila pouze k tomu, aby respondenti mohli vyjádřit svůj názor v rámci pěstounské péče jako celku, ale také v rámci dávek pěstounské péče. Průměrná doba vyplňování dotazníku byla přibližně 12 minut.

4.2.1 Rozbor dotazníku

Jak již bylo zmíněno, dotazník obsahoval 31 otázek a byl rozdělen do 4 částí. První část obsahovala pouze demografické otázky. V této části byla ale bohužel opomenuta otázka na pracovní stav respondentů. Druhá část dotazníku se týkala pěstounů a jejich vztahu k pěstounské péči. Třetí, stěžejní, část byla tvořena otázkami týkajícími se dávek pěstounské péče. Poslední část se týkala zkušeností pěstounů s přijetím dítěte do své péče.

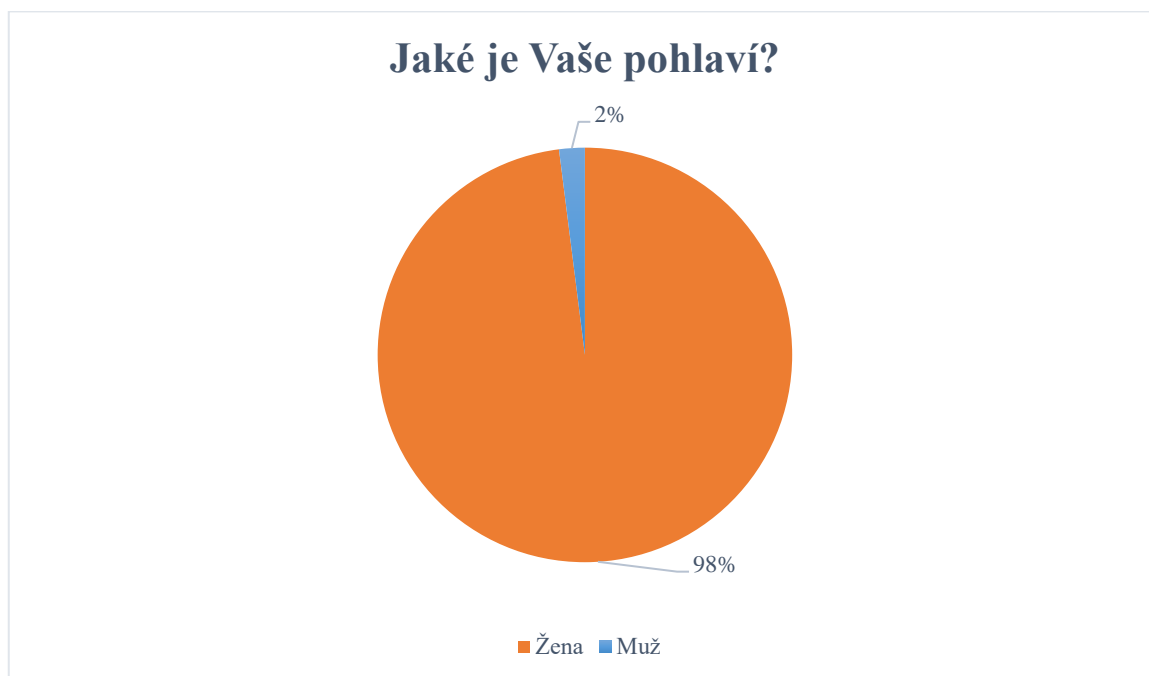
4.2.1.1 I. část dotazníku

V této části byly uvedeny pro začátek údaje o daném pěstounovi. Bohužel byla v této části opomenuta otázka na pracovní stav respondenta. V průběhu vyplňování již nebyla možnost otázku do dotazníku přidat, neboť by nebyla od části respondentů vyplněna.

Otázka 1: Jaké je Vaše pohlaví?

Tato otázka zjišťovala, zda dotazník vyplňuje žena nebo muž.

Graf 5 Pohlaví respondentů v %

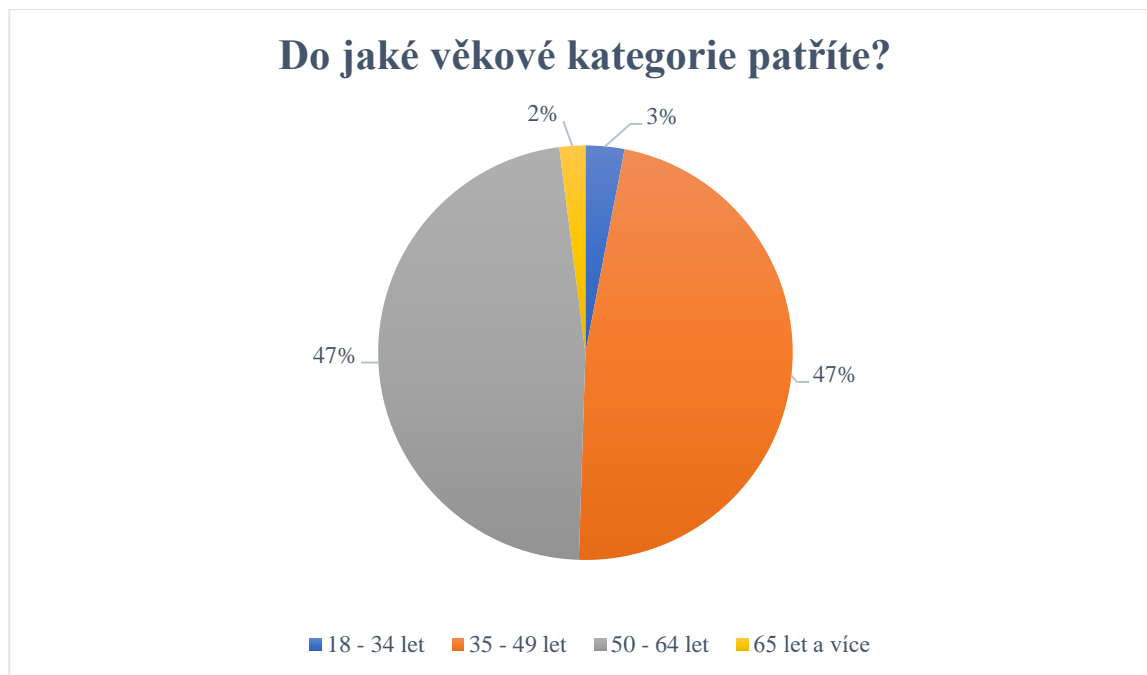
Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

Bylo očekáváno, že odpovídat v dotazníku budou převážně ženy, nicméně bylo velmi překvapivé, když bylo zjištěno, že v dotazníku odpovídalo 173 žen a pouze 3 muži. V procentním vyjádření jde o 98 % žen a pouze 2 % mužů.

Otázka 2: Do jaké věkové kategorie patříte?

V této otázce měli respondenti vybírat ze 4 uzavřených odpovědí podle toho, do jaké kategorie svým věkem spadají.

Graf 6 Rozdělení respondentů do věkových kategorií v %

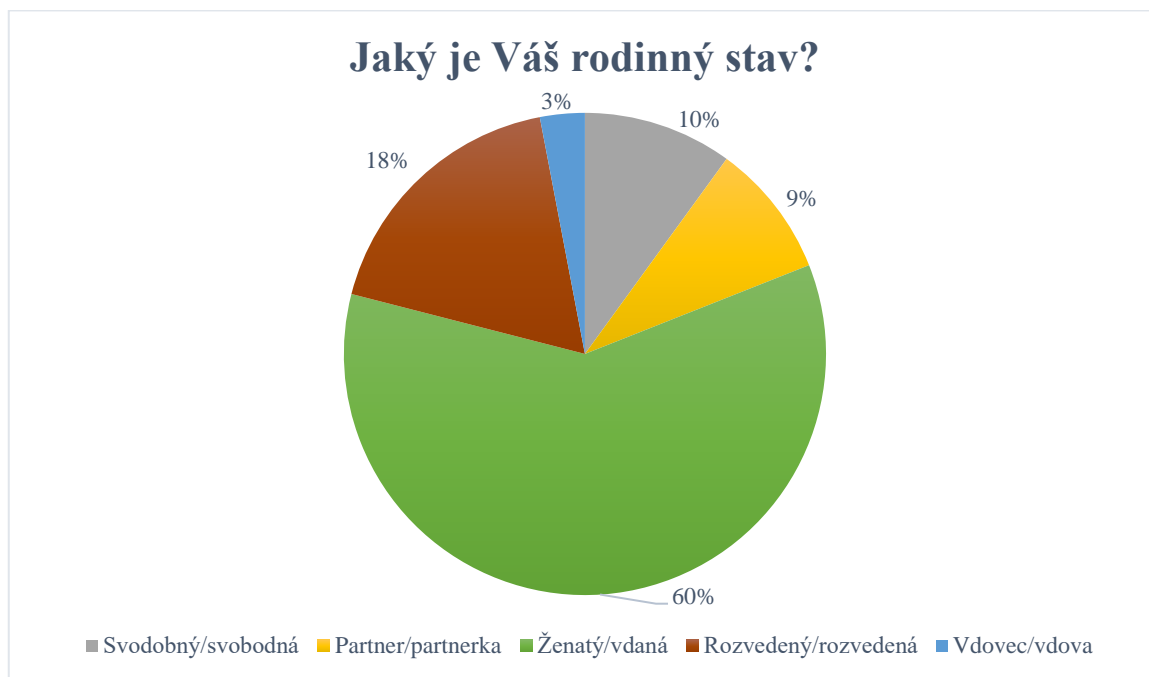
Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

Na grafu 6 lze vidět, že nejvíce odpovídali respondenti ve věkové kategorii 35 – 49 let a 50 – 64 let. V kategorii 18 – 34 let odpovídalo celkem 6 respondentů, tedy 3 %. V kategorii 35 – 49 let odpovídalo 83 respondentů, což odpovídá 47 %. Stejně to bylo také v kategorii 50 – 64 let, kde opět odpovídalo 83 respondentů, tedy 47 %. V poslední kategorii, kde patří respondenti starší 65 let, vyplnili dotazník pouze 4 respondenti, tedy 4 %.

Otázka 3: Jaký je Váš rodinný stav?

Následovala další z demografických otázek. Tentokrát to byla otázka, která zkoumala, v jakém rodinném stavu žijí pěstouni, kteří dotazník vyplňovali. Respondenti u této uzavřené otázky měli na výběr z pěti odpovědí.

Graf 7 Rodinný stav respondentů v %

Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

Jak lze vidět na grafu 7, největší zastoupení zde mají pěstouni v manželství. Celkem 106 respondentů odpovědělo, že je ženatých/vdaných. Následují pěstouni, kteří jsou rozvedení. Těch v dotazníku odpovídalo celkem 32, tedy 18 %. Dále odpovídalo 18 svobodných pěstounů, což odpovídá 10 %, pouze 15 pěstounů, tedy 9 %, žije spolu s partnerem/partnerkou a zbylé 3 % tvoří pěstouni, kteří jsou v rodinném stavu vdovec/vdova, konkrétně odpovídalo 5 respondentů.

Otázka 4: Jaké je Vaše nejvyšší dokončené vzdělání?

U této uzavřené otázky odpovídali respondenti podle toho, jaké je jejich nejvyšší dokončené vzdělání. Opět měli na výběr celkem ze šesti odpovědí.

Graf 8 Nejvyšší dokončené vzdělání respondentů

Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

Lze vidět, že pěstouni byli zastoupeni ze všech vzdělanostních skupin. Podle grafu 8 lze vidět, že největší zastoupení v této otázce měli respondenti se středoškolským vzděláním. Celkem odpovídalo v dotazníku s tímto vzděláním 42 % respondentů, což odpovídá 74 respondentům.

Dále bylo v dotazníku také velké zastoupení respondentů s vysokoškolským vzděláním. Do této kategorie se řadily všechny druhy vysokoškolského vzděláním – bakalářské, magisterské i doktorské. Celkem v dotazníku odpovídalo 51 respondentů s vysokoškolským vzděláním, což odpovídá 29 %.

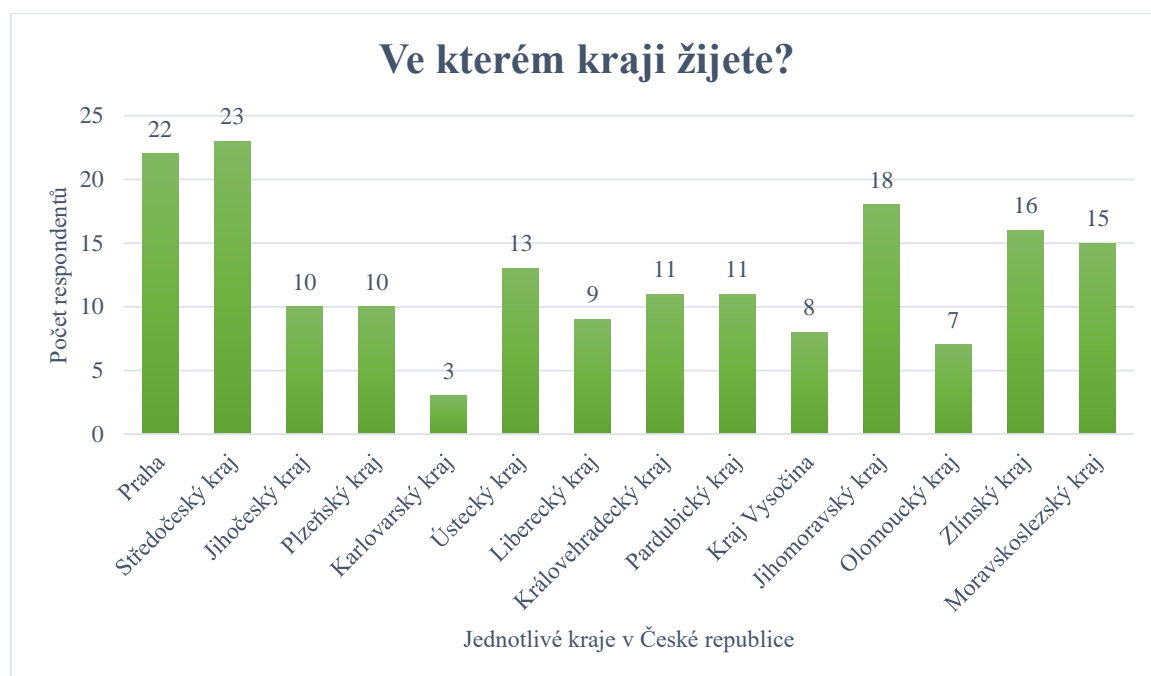
Vyučených respondentů odpovídalo celkem 30, tedy 17 %, dále odpovídalo 13 respondentů s vyšším odborným vzděláním, tedy 7 %, pouze 7 respondentů mělo základní vzdělání, tedy přibližně 4 %. Necelé 1 % tvořil jeden respondent, který měl neúplné základní vzdělání.

Ač je vzorek respondentů nižší, dá se podle výsledků usuzovat, že nejvíce pěstounů je právě se středoškolským či vysokoškolským vzděláním. Vzhledem ale k počtu odpovědí v dotazníku je také na místě doplnit, že zhodnocení je pouze orientační. Přesnější zhodnocení by bylo jen v případě, že by na dotazník odpovědělo více respondentů.

Otázka 5: Ve kterém kraji žijete?

Tato uzavřená otázka se skládala ze 14 odpovědí, kde každá odpověď představovala jeden kraj v České republice.

Graf 9 Místo pobytu respondentů podle kraje v České republice

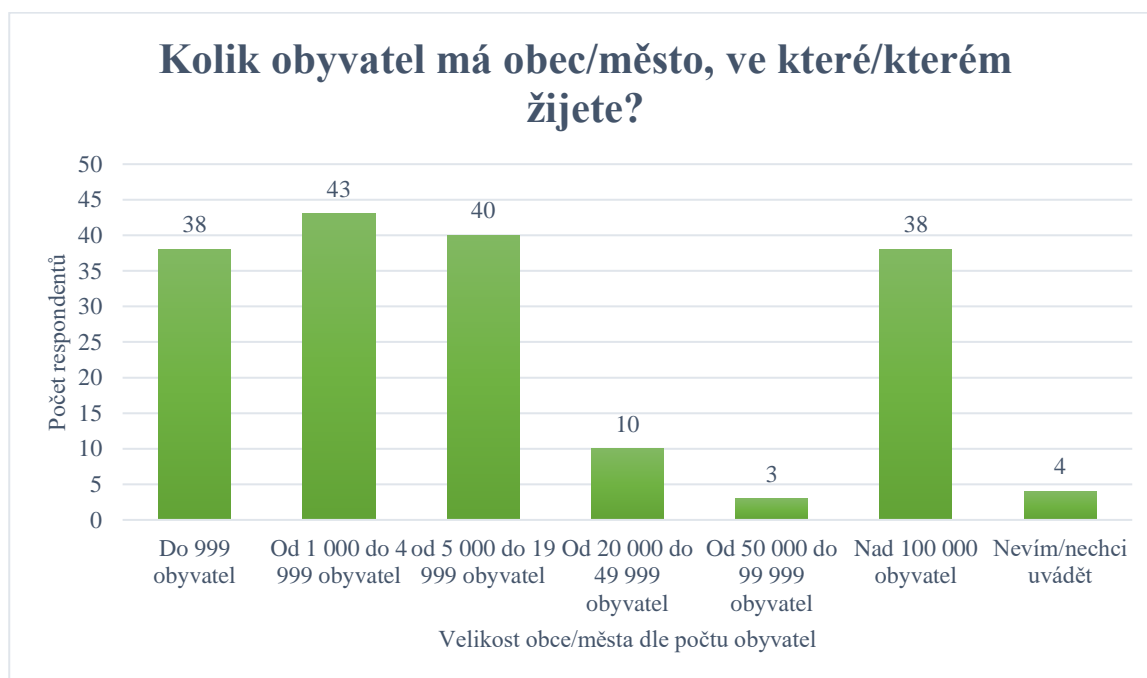
Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

Podle grafu 9 lze vidět, že nejvíce odpovídajících respondentů bylo ze Středočeského kraje. Konkrétně se jednalo o 23 respondentů, což odpovídá přibližně 13 % ze všech respondentů. Hned za Středočeským krajem odpovídalo nejvíce pěstounů z Prahy, a to 12,5 %. Na druhou stranu nejméně odpovídajících respondentů žije v Karlovarském kraji, a jedná se o přibližně 2 %.

Otázka 6: Kolik obyvatel má obec/město, ve které/kterém žijete?

U této uzavřené otázky respondenti odpovídali podle počtu obyvatel v místě, kde žijí. V případě, že pěstouni nevěděli či nechtěli sdělit údaj o počtu obyvatel v jejich obci/měště, měli také k dispozici odpověď „Nevím/nechci uvádět“. Tuto odpověď ale zvolila jen malá část respondentů, konkrétně 2 %.

Graf 10 Velikost obce/města dle počtu obyvatel

Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

Lze vidět, že podle odpovědí od respondentů nelze zcela jistě říct, zda bydlí ve městě či v obci. Rozložení místa bydliště respondentů je různé. V obcích, které mají počet obyvatel do 999 žije přibližně 22 % respondentů. V obcích či malých městech, které mají do 4 999 obyvatel žije 24 % respondentů, ve městech do 19 999 obyvatel žije 23 % respondentů. Velký procentní skok je právě u měst do 49 999 obyvatel, konkrétně zde žije 6 % respondentů. Příkladem těchto měst mohou být Karlovy Vary nebo Mladá Boleslav. Pouhé 2 % respondentů odpovědělo, že žije ve městě do 99 999 obyvatel. Příkladem může být Hradec Králové či Pardubice. A překvapivě asi 22 % respondentů žije ve městě, které má více než 100 000 obyvatel. Mezi tato velká města lze řadit například Brno či Ostravu, ale také Prahu.

4.2.1.2 II. část dotazníku

Ve druhé části dotazníku byly celkem 3 otázky. Tato část se týkala vztahu pěstounů k pěstounství. Cílem této dotazníkové části bylo zjistit, v jaké péči respondenti mají své svěřené děti, o kolik dětí pečují a jak dlouho tuto péči dětem poskytují.

Otázka 7: Pečujete v současné době o nějaké dítě v náhradní rodinné péči (s výjimkou osvojení)?

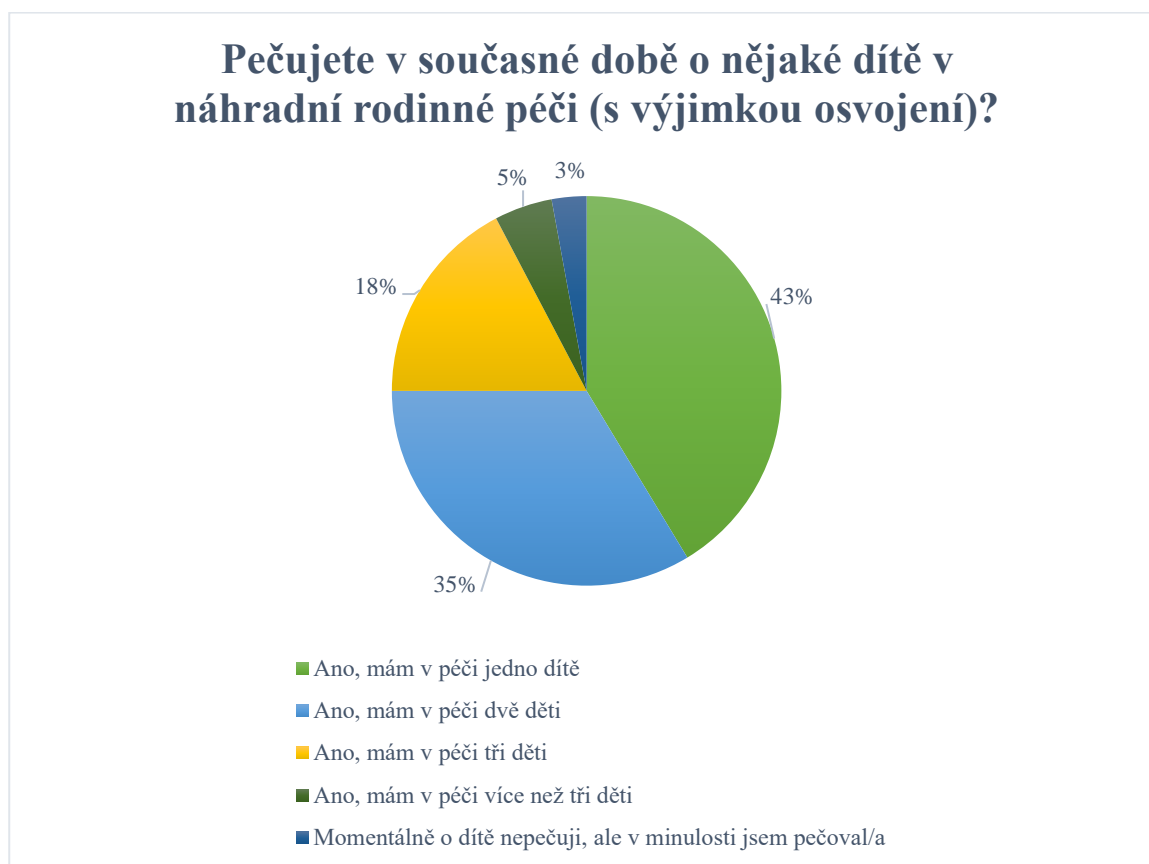
U této otázky bylo zjišťováno, zda pěstouni mají v současné době v péči nějaké dítě a případně kolik těchto dětí v náhradní rodinné péči mají. Tato uzavřená otázka měla k dispozici 5 odpovědí:

1. ano, mám v péči jedno dítě;
2. ano, mám v péči dvě děti;
3. ano, mám v péči tři děti;
4. ano, mám v péči více než tři děti;
5. momentálně nepečuji o dítě, ale v minulosti jsem pečoval/a.

V této otázce bylo upřesněno, že se jedná pouze o náhradní rodinnou péči s výjimkou osvojení, a to z toho důvodu, že dotazník byl určen pro pěstouny, kteří využívají dávky pěstounské péče. U osvojených dětí a jejich rodičů se dávky pěstounské péče nevyplácí. Proto to bylo v otázce upřesněno.

Do odpovědí byla také zahrnuta odpověď „momentálně nepečuji o dítě, ale v minulosti jsem pečoval/a“ z toho důvodu, že dotazník se týká také pěstounů, kteří jsou vedeni v evidenci jako volní pěstouni k přiřazení dítěte, ale momentálně dítě v péči nemají a čekají na jeho přiřazení.

Graf 11 Počet dětí v pěstounské péči u daných respondentů v %

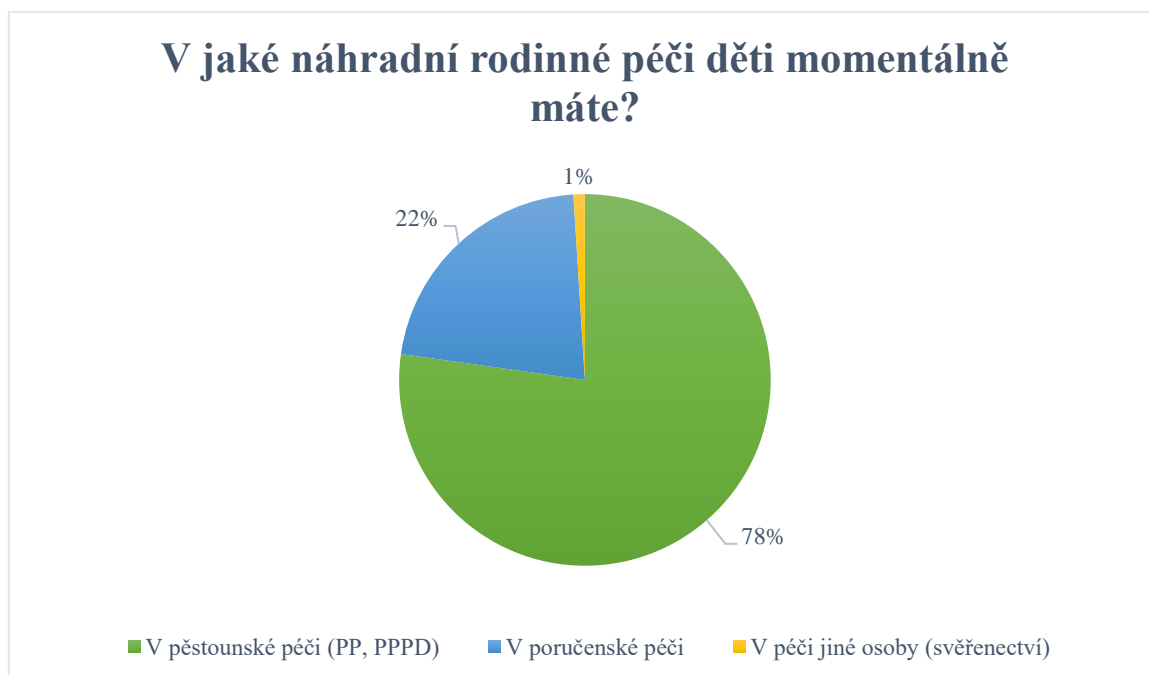
Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

Na grafu 11 lze vidět, že nejvíce převažují pěstouni, kteří mají v náhradní rodinné péči jedno dítě. Těchto respondentů bylo přibližně 43 %. Pěstouni, kteří odpovídali na dotazník a zároveň mají v péči dvě děti, bylo 35 %. Tři děti v péči má 18 % odpovídajících pěstounů, více než tři děti má v péči celkem 5 % odpovídajících pěstounů. Pěstouni, kteří momentálně nemají žádné dítě v péči, ale jsou připraveni podat nějakému dítěti pomocnou ruku, jsou pouhé 3 % ze všech odpovídajících pěstounů. Konkrétně těchto odpovídajících pěstounů bylo pouze 5. Velmi pozitivní zhodnocení u této otázky je, že spousta pěstounů má v péči minimálně jedno dítě, a těch, kteří čekají na přiřazení dítěte, jsou pouhé 3 %. Důležité je ale opět zmínit, že se jedná pouze o zhodnocení v rámci dotazníkového šetření, kde bylo zaznamenáno celkem 176 odpovědí. Nelze tedy s jistotou říct, že jde o přesné zhodnocení. Nicméně je pravidlem, že u dětí je upřednostňována náhradní rodinná péče před péčí ústavní. Proto se lze domnívat, že volných pěstounů bude jen minimální počet.

Otázka 8: V jaké náhradní rodinné péči děti momentálně máte?

Tato otázka zjišťovala, v jaké péči mají momentálně odpovídající pěstouni děti. V odpovědích mohli respondenti vybrat pěstounskou péči (ta zahrnovala jak dlouhodobou pěstounskou péči, tak i pěstounskou péči na přechodnou dobu), poručenskou péči a péči jiné osoby, nebo také jinak řečeno „svěřenectví“. Vzhledem k tomu, že někteří pěstouni mají více dětí v různé péči, bylo možné u této otázky vybírat z více odpovědí.

Graf 12 Druh náhradní rodinné péče podle péče respondentů v %

Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

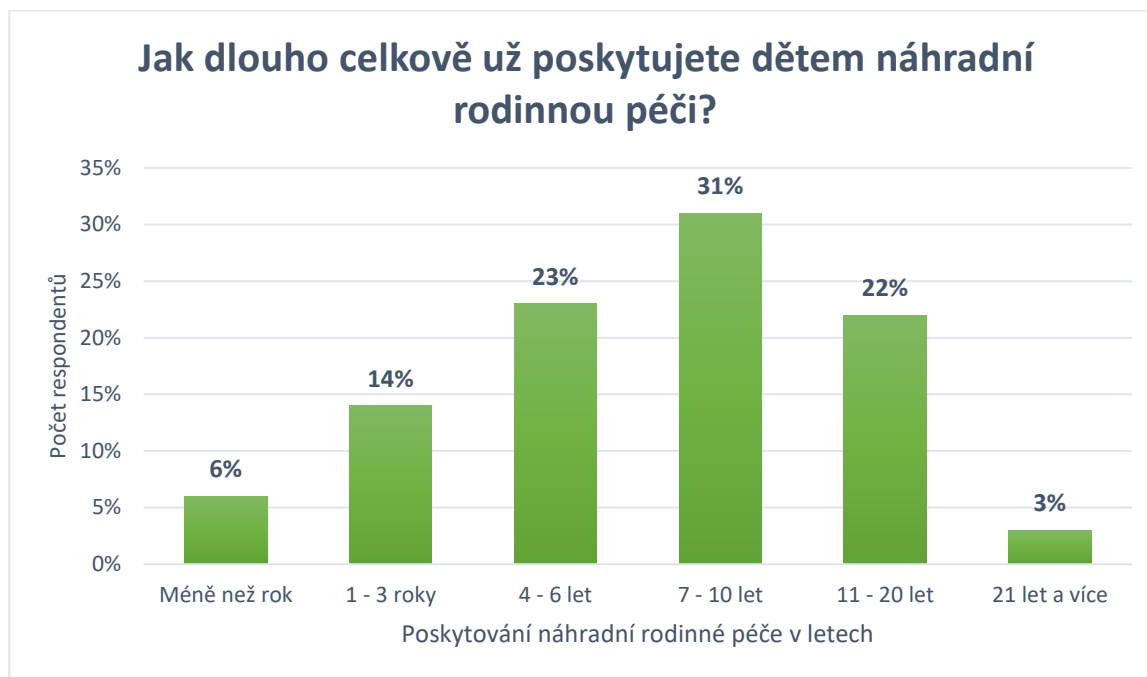
Lze vidět, že největší zastoupení má právě pěstounská péče. Tenhle výsledek byl také očekáván. Zde by bylo lepší, kdyby pěstounská péče dlouhodobá a pěstounská péče na přechodnou dobu nebyla součástí jedné odpovědi. Výsledky tak mohly být o něco přesnější. Nicméně i tak uvedlo celkem 78 % respondentů, že mají dítě, případně děti, v pěstounské péči.

Téměř 22 % respondentů uvedlo, že své dítě, případně děti, mají v poručenské péči. Jedná se o péči, ve které má jmenovaný poručník rodičovskou odpovědnost, ale vyživovací povinnost mají biologičtí rodiče dítěte. Překvapivý je výsledek, že v dotazníku uvedl pouze jeden respondent, že má dítě ve svěřenectví, a tedy že pečuje o dítě jako osoba dítěti blízká a známá, a rodičům zároveň zůstává rodičovská odpovědnost i vyživovací povinnost.

Otázka 9: Jak dlouho celkově už poskytlujete dětem náhradní rodinnou péči?

Následující otázka byla v dotazníku uvedena za účelem zjištění, jak dlouho pěstouni už celkově poskytují náhradní rodinnou péči opuštěným dětem. Opět se jedná o uzavřenou otázku, která se skládala ze 6 odpovědí.

Graf 13 Celková doba poskytování náhradní rodinné péče u respondentů v %

Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

Na grafu 13 lze vidět, že nejvíce respondentů (31 %) odpovědělo, že pečují o opuštěné děti 7–10 let. Naopak nejméně pěstounů (3 %) odpovědělo v dotazníku, že pečují o opuštěné děti 21 let a více. Pěstouni, kteří poskytují dětem náhradní rodinnou péči méně než rok odpovídalo 6 %, těch, kteří poskytují péči 1-3 roky odpovídalo 14 %. Přibližně 23 % pěstounů uvedlo, že poskytuje péči 4-6 let a 22 % pěstounů uvedlo, že poskytují péči 11-20 let. Lze tedy říci, že na dotazník odpovídali především již zkušení pěstouni.

Tabulka 5 Celková doba péče pěstounů o náhradní děti podle věkové kategorie pěstounů

Věková kategorie	Věk pěstounů	Věk pěstounů	Věk pěstounů	Věk pěstounů
Celková doba péče o děti	18–34 let	35–49 let	50–64 let	65 let a více
Méně než rok	1	7	3	0
1–3 roky	3	15	7	0
4–6 let	1	18	22	0
7–10 let	1	21	33	0
11–20 let	0	22	14	3
21 let a více	0	0	4	1

Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

Po vyhodnocení lze v tabulce 5 vidět, že nejvíce respondentů, konkrétně 33, uvedlo, že pečuje o děti v náhradní rodinné péči 7–10 let, a zároveň patří do věkové kategorie 50–64 let. Překvapující je, že od celkové doby péče menší než rok do doby 10 let neodpověděl ani jeden respondent, který by byl ve věku 65 let a více. Až teprve u celkové péče nad 11 let odpověděly celkem 4 respondenti v této věkové kategorii. Pouze pěstouni ve věku 50–64 let odpověděli, že poskytují dětem pěstounskou péči ve všech jednotlivých časových kategoriích.

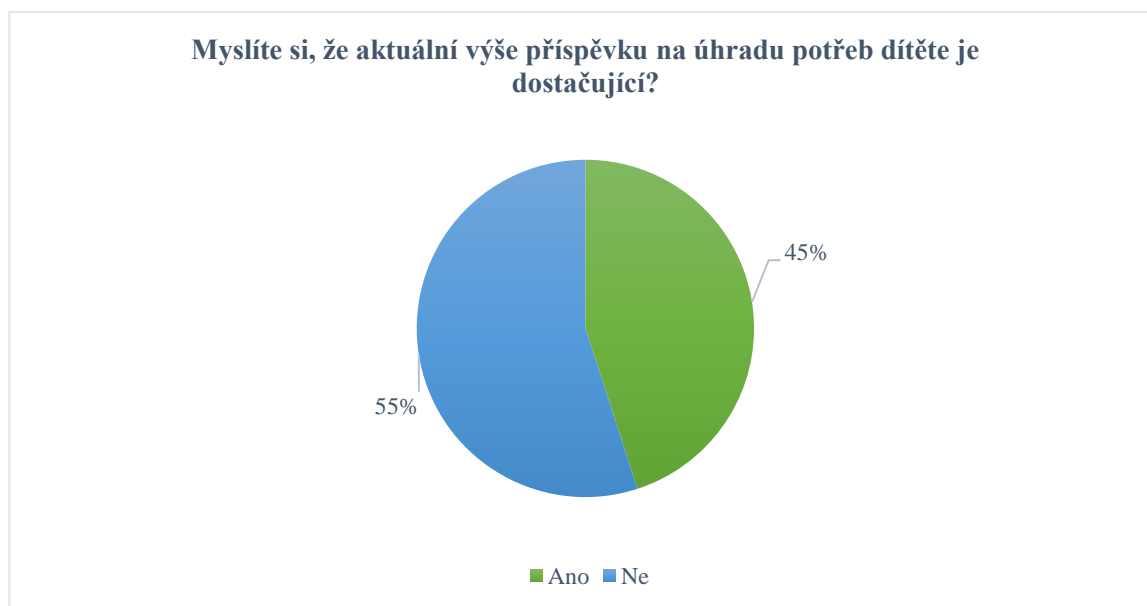
4.2.1.3 III. část dotazníku

Třetí a zároveň stěžejní část dotazníku se týkala samotných dávek pěstounské péče, přesněji jak je vidí samotní pěstouni. V roce 2022 došlo sice ke změnám a navýšení dávek pěstounské péče, ale jen pěstouni mohou říct, zda je tohle navýšení dostatečné či nikoliv. Pěstouni mají osobní zkušenosti s tím, kolik financí musí vynaložit na to, aby se o dítě mohli dostatečně postarat. Tato část dotazníku se tedy zaměřovala na jednotlivé dávky pěstounské péče, zjišťovala, že konkrétní dávku pěstoun využívá a zda je pro něj dostačující. V případě, že respondent uvedl, že dávka není dostačující, měl prostor k vyjádření v rámci otevřené otázky.

Otázky 10 a 11: Myslíte si, že aktuální výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte je dostatečná? Jak by se měl změnit příspěvek na úhradu potřeb dítěte, aby byl podle Vašeho názoru dostačující?

U těchto otázek měli respondenti k dispozici krátké shrnutí příspěvku na úhradu potřeb dítěte. K otázkám byl také umístěn obrázek, ve kterém byly vypsány jednotlivé výše příspěvku podle věku dítěte a podle toho, zda se dítě nachází v nějakém stupni závislosti.

Graf 14 Názor pěstounů na to, zda výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte je dostačující

Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

Příspěvek na úhradu potřeb dítěte má sloužit jako nahrazující výživné pro dítě v pěstounské péči. Od 1.10.2022 došlo k navýšení tohoto příspěvku, a to konkrétně o 21 %. I přesto lze ale vidět, že většina respondentů si myslí, že výše příspěvku i tak není dostačující. Pěstounů, kteří si myslí, že výše příspěvku je dostačující, odpovědělo 45 %. Zbýlých 55 % pěstounů si myslí, že výše daného příspěvku je nedostačující.

Pokud pěstoun odpověděl, že dle jeho názoru není příspěvek dostačující, následovala otázka, která zjišťovala od respondentů, jak by se měl příspěvek na úhradu potřeb dítěte změnit, aby byl podle jejich názoru dostačující. Tato otázka byla otevřená a respondenti se zde mohli vyjádřit.

Celkem se k navazující otázce vyjádřilo 96 respondentů. Většina respondentů se shodla, že by se měla tato částka znovu navýšit vzhledem k vysokým cenám potravin, energií, vody apod. Někteří respondenti se také vyjádřili, že by dle jejich názoru měl být

příspěvek valorizován podobně jak je to u starobních důchodů. Pěstouni se také často vyjadřovali, že mají velký problém s vynaloženými výdaji za dítě, kdy příspěvek často tyto výdaje nepokryje a je nutné sáhnout do vlastních úspor, aby dítěti dopřáli vše, co potřebuje. Často zde patří zájmové kroužky pro děti a pomůcky do kroužků. Některé děti také dále potřebují léky či časté návštěvy lékařů, případně psychologů kvůli psychickým potížím z minulosti a příspěvek vše nepokryje. V některých případech je nutná větší investice – např. do brýlí. Pěstouni dále uvedli, že výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte by měla být upravována úměrně aktivitám, které pěstoun dětem poskytuje (například kurzy, tábory apod).

Dle Macely (2022) činily průměrné měsíční výdaje na jedno dítě v ústavní výchově v roce 2019 přibližně 59 409 Kč. Výdaje na náhradní rodinnou péči na jedno dítě jsou přibližně 20 980 Kč měsíčně (zde závisí výsledná částka na mnoha faktorech, mezi které patří například typ náhradní rodinné péče, věk dítěte apod.).

V roce 2023 jsou částky dávek pěstounské péče navýšené, ale rozhodně se výdaje na pěstounskou péči zdaleka nevyrovnají výdajům, které vynaloží stát na ústavní péči. Rozhodlo se také o zrušení kojeneckých ústavů pro nejmenší děti a náhradní rodinná péče se propaguje na všech možných místech, aby se k poskytování náhradní rodinné péče přihlásilo více lidí a děti tak nemusely končit v ústavní péči. Vzhledem ale k nižším dávkám, které jsou pěstounům vypláceny, je kolikrát nemožné, aby se o dítě náhradní rodina mohla plně postarat, a to pouze z finančních důvodů.

Otázka 12: Využíváte příspěvek na úhradu potřeb dítěte?

Následující otázka se stále týkala příspěvku na úhradu potřeb dítěte. Tentokrát ale zjišťovala, zda respondenti tento příspěvek využívají nebo ne.

Graf 15 Odpovědi respondentů, zda využívají příspěvek na úhradu potřeb dítěte

Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

Z grafu 15 je patrné, že 95 % všech respondentů uvedlo, že příspěvek na úhradu potřeb dítěte využívají. Pouze 5 % respondentů uvedlo, že příspěvek nevyužívají. Pěstounů, kteří takto odpověděli, bylo celkem 8. Z těchto osmi pěstounů odpověděli čtyři pěstouni, že příspěvek na úhradu potřeb dítěte využívají a čtyři pěstouni uvedli, že příspěvek nevyužívají.

Tabulka 6 Využívání příspěvku na úhradu potřeb dítěte při daném počtu dětí v NRP

Využívání příspěvku na úhradu potřeb dítěte	Ano	Ne
Počet dětí v náhradní rodinné péči		
1 dítě	67	6
2 děti	58	1
3 děti	30	1
Více než 3 děti	8	0
Momentálně žádné dítě	5	0

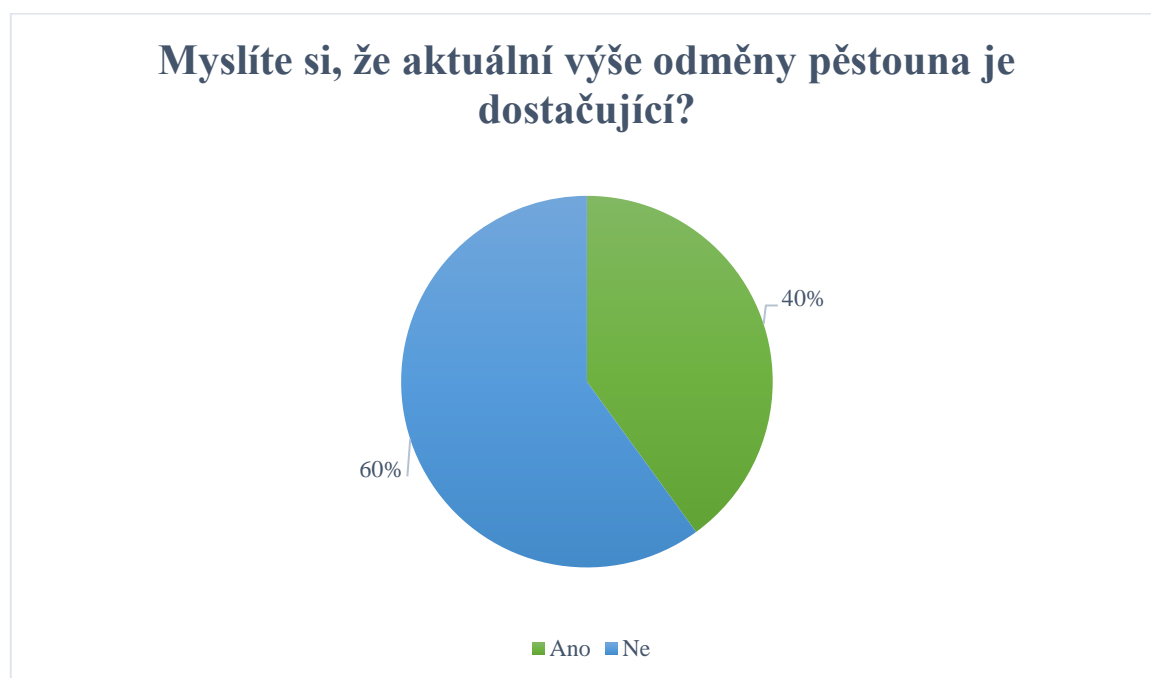
Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

V tabulce 6 lze vidět, že 8 pěstounů, kteří u otázky 12 uvedli, že nevyužívají příspěvky na úhradu potřeb dítěte, nemají v péči více než 3 děti a zároveň nepatří k těm pěstounům, kteří jsou v evidenci vhodných osob k vykonávání pěstounské péče, ale momentálně nemají dítě v péči. Lze také vidět, že 6 z 8 pěstounů, kteří uvedli, že příspěvek nevyužívají, má v pěstounské péči pouze jedno dítě. Jeden pěstoun nevyužívající příspěvek má v péči 2 děti a poslední pěstoun má v péči 3 děti.

Otázky 13 a 14: Myslíte si, že aktuální výše odměny pěstouna je dostačující? Jak by se měla změnit odměna pěstouna, aby byla podle Vašeho názoru dostačující?

Tyto otázky se zabývají odměnou pěstouna. Respondenti měli u otázek opět informaci k připomenutí, jak je současná výše odměny pěstouna počítána. Velkou změnou u této odměny je to, že od roku 2022 náleží pouze pečujícím osobám, které poskytují dítěti zprostředkovanou pěstounskou péči, případně jsou vedeny jako osoby v evidenci pouze u pěstounské péče na přechodnou dobu.

Graf 16 Názor pěstounů na to, zda výše odměny pěstouna je dostačující

Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

U této otázky se mnoho respondentů vyjádřilo, že je podle jejich názoru odměna pěstouna nedostačující. Konkrétně jako nedostačující odměnu označilo celkem 60 % respondentů. Zbylých 40 % tedy označilo, že je odměna pěstouna dostačující.

U tohoto příspěvku také záleží na tom, zda daný pěstoun má stále zaměstnání či ne. Lze se tedy domnívat, že někteří pěstouni odpovídali i podle své finanční situace.

Nespokojení pěstouni měli opět možnost se k výši odměny pěstouna vyjádřit. Častokrát se opakovala odpověď, že odměna pěstouna je pro pěstouny nějaký druh práce, kterou vykonávají pro své pěstounské děti. Někteří pěstouni u vykonávání pěstounské péče pracují, jiní mají pěstounskou péči „na plný úvazek“ a zaměstnání při vykonávání pěstounské péče nemají nebo nemohou mít. Pěstouni požadují v některých chvílích po zaměstnavatelích pouze částečný úvazek, a to z důvodů, mezi které lze řadit například vyšší četnost kontaktů dítěte s jeho biologickou rodinou, návštěva lékařů apod. Zaměstnavatelé pěstounům často nechtějí či nemohou vyjít vstříc, a proto je jejich měsíční odměna pouze daná odměna pěstouna. K tomu se také váže předchozí otázka na příspěvek na úhradu potřeb dítěte. Stává se, že pěstouni musí ze své, někdy už tak nízké, odměny pěstouna financovat ještě potřeby dítěte v jejich pěstounské péči. V některých odpovědích se taktéž opakoval názor, že někteří pěstouni museli kvůli pěstounské péči nakonec opustit i svou práci, kde byli spokojení a bez partnerů by pěstounskou péči finančně nezvládli.

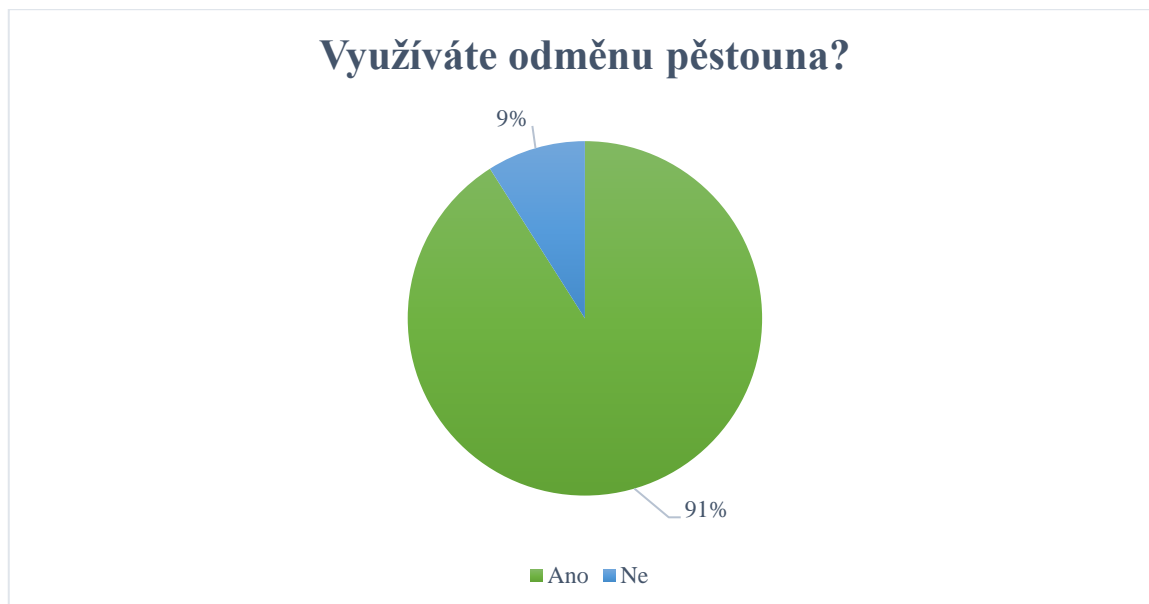
Jeden z anonymních pěstounů se vyjádřil k odměně pěstouna následovně: „Pracujeme pro dítě, protože ho považujeme za své a milujeme ho. Ale komunikace s náročnou biologickou rodinou, řešení jeho psychických problémů, psychická péče o sebe, život v nejistotě, jestli s námi dítě zůstane, to je to, co by mělo být odměněno. Mělo by se inspirovat alespoň tím, co dostávají ústavy na jedno dítě a ohodnotit pěstouny spravedlivě alespoň průměrnou mzdou, nikoliv minimální, protože naše práce není minimální, ale často právě maximální.“

Ačkoliv anonymní pěstouni při vyplňování neměli k dispozici odpovědi od ostatních respondentů, často se tento názor v podobném stylu opakoval. V současné době je od roku 2022 výše odměny pěstouna vázána na koeficient minimální mzdy v závislosti na počtu svěřených dětí, jejich zdravotním stavu a typu pěstounské péče. Většina respondentů uvedla, že by dle jejich názoru měla být výše odměny pěstouna vázána na koeficient průměrné mzdy.

Otázka 15: Využíváte odměnu pěstouna?

K předchozím otázkám přibyla ohledně odměny pěstouna ještě otázka, zda jí respondenti využívají.

Graf 17 Odpovědi respondentů, zda využívají odměnu pěstouna

Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

Lze vidět, že celkem 91 % odpovídajících pěstounů uvedlo, že odměnu pěstouna využívají, 9 % pěstounů odměnu nevyužívají. Těchto pěstounů nevyužívajících odměnu bylo konkrétně 16. Důvod k tomu, že odměnu pěstouna nevyužívají je pravděpodobně ten, že mají dítě v nezprostředkované pěstounské péči, a tudíž nemají na odměnu pěstouna nárok. V tomto případě ale mají nárok na příspěvek při pěstounské péči.

Tabulka 7 Využívání odměn pěstouna a názor pěstounů na výši této odměny

Využívání odměny pěstouna	Ano	Ne
Názor na výši odměny pěstouna		
Dostačující	63	7
Nedostačující	97	9

Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

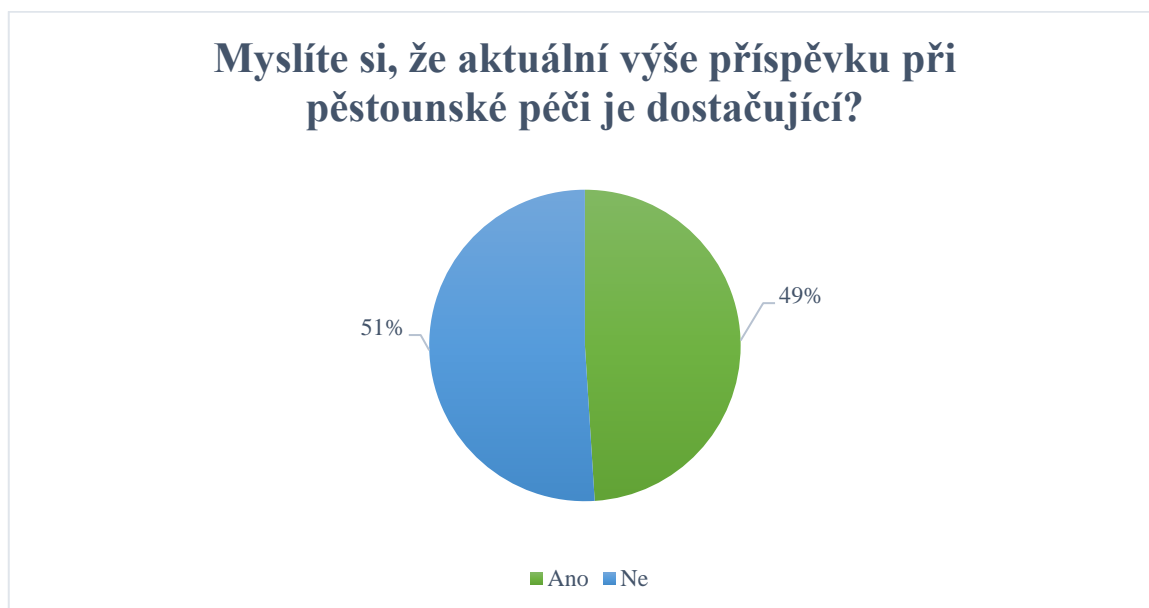
Tabulka 7 podrobně sleduje, kolik pěstounů využívá odměnu pěstouna a zároveň kolik z těchto pěstounů si myslí, že je výše odměny pěstouna dostačující či nikoliv. Lze vidět, že 97 pěstounů, tedy přibližně 55 % respondentů, uvedlo, že je podle nich výše odměny pěstouna nedostačující, a zároveň tuto odměnu využívá. Dále 36 % respondentů uvedlo, že odměnu pěstouna využívají a je dostačující. Celkem 5 % respondentů uvedlo, že nevyžívají odměnu pěstouna, ale jejich výše je dle jejich názoru nedostačující a pouze necelé 4 % respondentů uvedlo, že nevyžívají odměnu pěstouna, ale dle jejich názoru je výše odměny dostačující. Lze tedy vidět, že u odměny pěstouna se většina pěstounů, kteří tento příspěvek využívají, přiklání k názoru, že výše tohoto příspěvku je nedostačující.

Otázky 16 a 17: Myslíte si, že aktuální výše příspěvku při pěstounské péči je dostačující? Jak by se měl změnit příspěvek při pěstounské péči, aby byl podle Vašeho názoru dostačující?

Jak již bylo výše uvedeno, v případě, že mají pěstouni dítě v nezprostředkované pěstounské péči, mají nárok namísto odměny pěstouna na příspěvek při pěstounské péči. Výše příspěvku opět závisí na počtu svěřených dětí, jejich zdravotním stavu a na tom, zda je pečující osoba prarodičem, případně praprarodičem dítěte. Liší se od odměny pěstouna tím, že se výše příspěvku počítá násobkem životního minima jednotlivce. K 1.1.2023 je životní minimum pro jednotlivce stanovené na 4 680 Kč. Minimální mzda je k tomuto datu stanovená na 17 300 Kč. Zprostředkovaná a neprostředkovaná pěstounská péče se začala odlišovat až teprve od roku 2022.

Respondenti u otázek měli k dispozici opět informaci o výši příspěvku při pěstounské péči.

Graf 18 Náзор pěstounů na to, zda je výše příspěvku při pěstounské péči dostačující

Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

Podle grafu 18 je patrné, že ani s výší příspěvku při pěstounské péči není většina odpovídajících pěstounů spokojená. Celkem 51 % všech respondentů uvedlo, že výše příspěvku při pěstounské péči není dostačující. Zbýlých 49 % pěstounů jsou s výší příspěvku spokojeni.

Jak již bylo uvedeno, jedná se o zcela nový příspěvek, který byl zaveden v roce 2022. Odpovídající pěstouni se ale shodují převážně na tom, že příspěvek by měl být zrušen, případně sjednocen s odměnou pěstouna. Měla by být u zprostředkovaných i nezprostředkovaných pěstounských péčí k dispozici pouze jedna dávka a pěstouni by tímto neměli být oddělováni. Také je pro pěstouny problém v případě, že se do nezprostředkované pěstounské péče dostane dítě ke svým prarodičům, případně praprarodičům, a těm je příspěvek při pěstounské péči ještě snížen. Zatímco osoby blízké dítěti (tety, strýcové, zletilí sourozenci apod.) mají nárok u jednoho dítěte bez stupně závislosti na 2,3x životní minimum, tedy 10 764 Kč za dítě měsíčně, prarodiče a praprarodiče mají nárok pouze na 1,8x životní minimum, tedy 8 424 Kč za dítě měsíčně.

**Otázky 18 a 19: Myslíte si, že aktuální výše příspěvku při převzetí dítěte je dostačující?
Využil/a jste někdy příspěvek při převzetí dítěte?**

Tato otázka se týká příspěvku při převzetí dítěte, který je pouze jednorázový. Pěstounům je tento příspěvek určen pro základní vybavení dítěte. Pěstounům náleží příspěvek za každé dítě pouze jednou. U této otázky měli respondenti k dispozici informaci o aktuální výši příspěvku.

Graf 19 Názor pěstounů na to, zda je výše příspěvku při převzetí dítěte dostačující

Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

Lze vidět, že většina pěstounů je s příspěvkem při převzetí dítěte spokojená. Celkem 59 % odpovídajících pěstounů uvedlo, že výše příspěvku je dostačující, pro zbylých 41 % pěstounů je výše příspěvku nedostačující.

Graf 20 Odpovědi respondentů, zda již někdy využili příspěvek při převzetí dítěte.

Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

Přibližně 92 % respondentů uvedlo, že příspěvek při převzetí dítěte již někdy využili. Pouze 8 % respondentů příspěvek nevyužilo.

Tabulka 8 Využívání příspěvku při převzetí dítěte a názor pěstounů na výši tohoto příspěvku

Využívání příspěvku při převzetí dítěte	Ano	Ne
Názor na výši příspěvku při převzetí dítěte		
Dostačující	93	11
Nedostačující	69	3

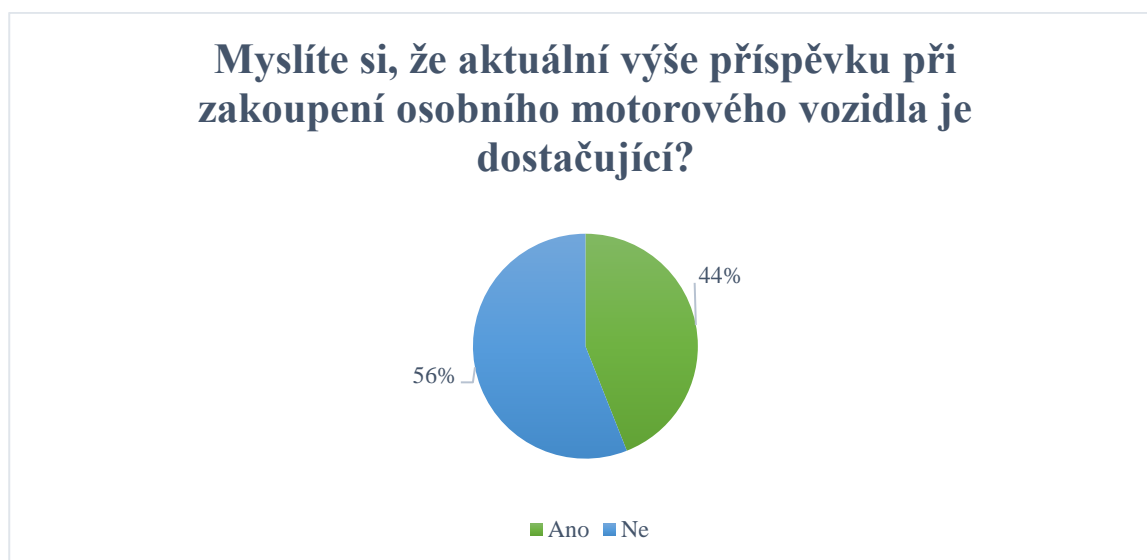
Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

Dle tabulky 8 je patrné, že 96 respondentů, tedy 53 %, odpovědělo, že příspěvek při převzetí dítěte již někdy využili a výše tohoto příspěvku je dle jejich názoru dostačující. Dalších 39 % respondentů uvedlo, že tento příspěvek již někdy využili a jeho výše je nedostačující. Přibližně 6 % respondentů pak uvedlo, že tento příspěvek nevyužili, ale jeho výše je dostačující, ale pouze 2 % respondentů tento příspěvek nevyužili a je nedostačující. Lze tedy vidět, že u tohoto příspěvku se většina pěstounů využívajících tento příspěvek přiklání k tomu, že je jeho výše dostačující.

Otázky 20 a 21: Myslíte si, že aktuální výše příspěvku při zakoupení osobního motorového vozidla je dostačující? Využil/a jste někdy příspěvek při zakoupení osobního motorového vozidla?

Příspěvek při zakoupení osobního motorového vozidla je opět jednorázový příspěvek, na který mají nárok pouze pěstouni, kteří mají v péči nejméně tři děti. Respondenti měli u této otázky opět k dispozici informaci o tom, v jaké výši se příspěvek vyplácí a pro koho je určen.

Graf 21 Názor pěstounů na to, zda je výše příspěvku při zakoupení osobního motorového vozidla dostačující

Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

Přibližně 44 % pěstounů uvedlo, že je pro ně aktuální výše příspěvku při zakoupení osobního motorového vozidla dostačující. Zbýlých 56 % pěstounů, konkrétně 99 pěstounů, uvedlo, že výše příspěvku není dostačující. Tento příspěvek byl jediný, který se v rámci změn v roce 2022 nezměnil.

Graf 22 Odpovědi respondentů, zda již někdy využili příspěvek při zakoupení osobního motorového vozidla

Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

Jak lze vidět na grafu 22, většina odpovídajících pěstounů tento příspěvek nikdy nevyužila. Tento výsledek byl předpokládán z toho důvodu, že na tento příspěvek mají nárok pouze pěstouni se třemi a více dětmi v péči. V úvodní části dotazníku uvedlo celkem 39 respondentů, že mají v péči 3 a více dětí. Zároveň 27 % respondentů, konkrétně tedy 47 pěstounů, také uvedlo, že někdy využili příspěvek při zakoupení osobního motorového vozidla. Je tedy zřejmé, že přibližně 83 % těchto respondentů již někdy tento příspěvek využilo.

Tabulka 9 Využívání příspěvku při zakoupení osobního motorového vozidla a názor pěstounů na výši tohoto příspěvku

Využívání příspěvku při zakoupení osobního motorového vozidla	Názor na výši příspěvku při zakoupení osobního motorového vozidla	
	Ano	Ne
Dostačující	14	63
Nedostačující	33	66

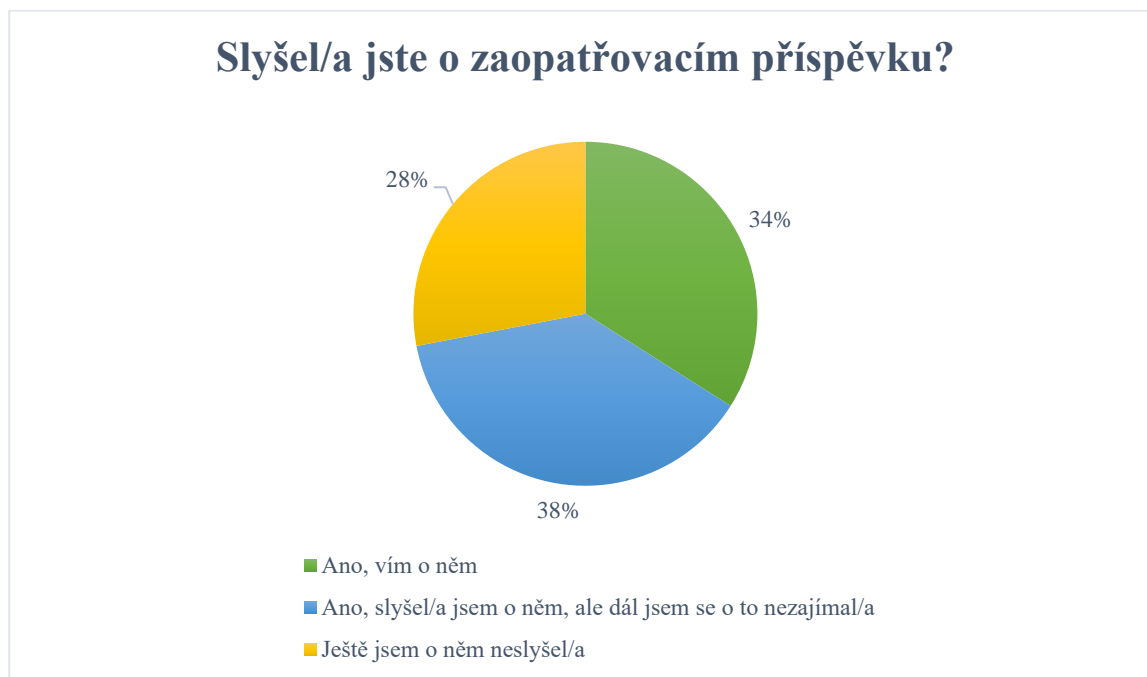
Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

Dle tabulky 9 lze vidět, že přibližně 38 % respondentů odpovědělo, že příspěvek při zakoupení osobního motorového vozidla je dle jejich názoru nedostačující, ale zároveň tento příspěvek nevyužili. Dalších 36 % respondentů uvedlo, že výše příspěvku je dostačující, ale taktéž tento příspěvek nevyužili. Přibližně 19 % respondentů uvedlo, že příspěvek již někdy využili a je dle jejich názoru nedostačující a zbylých 8 % respondentů odpovědělo, že příspěvek již někdy využili a je dostačující.

Otázka 22: Slyšel/a jste o zaopatřovacím příspěvku?

V roce 2022 přišlo se změnami v dávkách pěstounské péče také k zavedení nového příspěvku, konkrétně zaopatřovacího příspěvku. Tento příspěvek může být jednorázový nebo opakující se. Smyslem této otázky bylo zjistit, jak jsou pěstouni o nové dávce informováni. Pro respondenty bylo opět k dispozici stručné vysvětlení příspěvku a zároveň jeho stanovená výše.

Graf 23 Informovanost respondentů o novém příspěvku v rámci dávek pěstounské péče

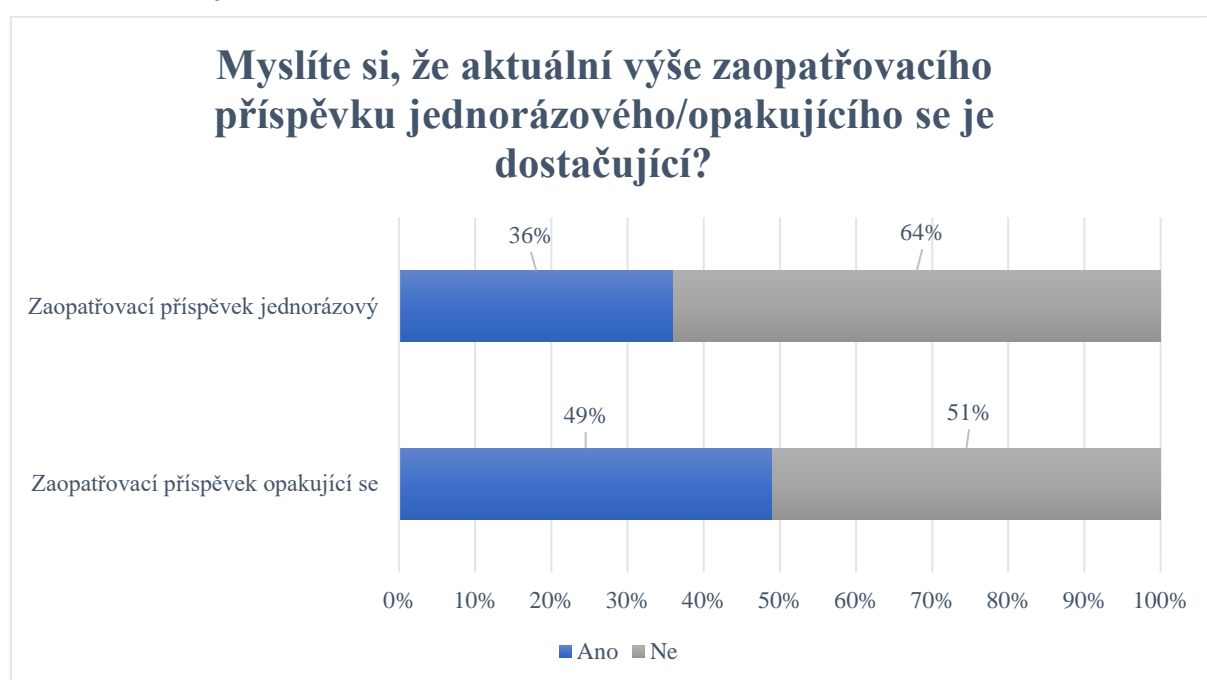
Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

Celkem 28 % pěstounů uvedlo, že o tomto příspěvku nikdy neslyšeli. Zároveň dalších 38 % respondentů uvedlo, že o tomto příspěvku někdy slyšeli, ale dál se o něj nezajímali. Z toho se dá usuzovat, že pěstouni o novém příspěvku nejsou tolik informováni. Pouze 34 % respondentů se o příspěvek zajímalo a věděli o něm vše potřebné.

Otázky 23 a 24: Myslíte si, že aktuální výše zaopatřovacího příspěvku opakujícího se je dostačující? Myslíte si, že aktuální výše zaopatřovacího příspěvku jednorázového je dostačující?

Pokud respondenti nevěděli o daných příspěvcích, u těchto otázek měli stručné vysvětlení, pro koho je tento příspěvek určen a jaká je jeho výše. Podle toho mohli rozhodovat, zda je příspěvek dostačující i přesto, že o příspěvku nikdy neslyšeli.

Graf 24 Názor pěstounů na to, zda je zaopatřovací příspěvek jednorázový či opakující se dostačující

Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

Podle grafu 24 lze vidět, že většina respondentů je názoru, že výše obou zaopatřovacích příspěvků je nedostatečná. U jednorázového zaopatřovacího příspěvku uvedlo pouze 36 % respondentů, že je dle jejich názoru výše příspěvku vyhovující. Přibližně 64 % respondentů uvedlo, že stanovená výše příspěvku vyhovující není.

U zaopatřovacího příspěvku opakujícího se už byl výsledek poněkud jiný. Zde uvedlo 49 % respondentů, že výše tohoto příspěvku je vyhovující a zbylých 51 % respondentů uvedlo, že vyhovující není.

Lze ale říct, že jednotlivé příspěvky už se netýkají přímo pěstounů, ale právě mladých dospělých, které v pěstounské péči jsou či byli, protože tyto příspěvky jsou vypláceny právě jim. Proto byla tato otázka položena především z důvodu zjištění, jaký mají na výši nových příspěvků názor samotní pěstouni, kteří o dané děti/mladé dospělé pečovali, neboť jsou to právě oni, kteří zajišťovali svěřeným dětem vše potřebné po celou dobu náhradní rodinné péče.

Otázka 25: Slyšel/a jste o zrušení kojeneckých ústavů?

Tato otázka byla položena respondentům především z toho důvodu, že je zrušení kojeneckých ústavů v posledních dvou letech aktuálním tématem. Jak již bylo zmíněno, průměrné náklady na jedno dítě se vyšplhají měsíčně až na 70 000 Kč. V některých ústavech jde dokonce i o vyšší částky. Finance ale nejsou jediným důvodem pro zrušení kojeneckých ústavů. Mezi další důvody mohou patřit psychické problémy dětí, nebo fakt, že děti v kojeneckých ústavech do tří let naštěstí ubývá a je tedy pravděpodobné, že v budoucnu by se pro kojenecké ústavy nenašlo využití.

Touto otázkou tedy bylo zjišťováno, zda daní respondenti o zrušení kojeneckých ústavů slyšeli.

Graf 25 Informovanost pěstounů o zrušení kojeneckých ústavů

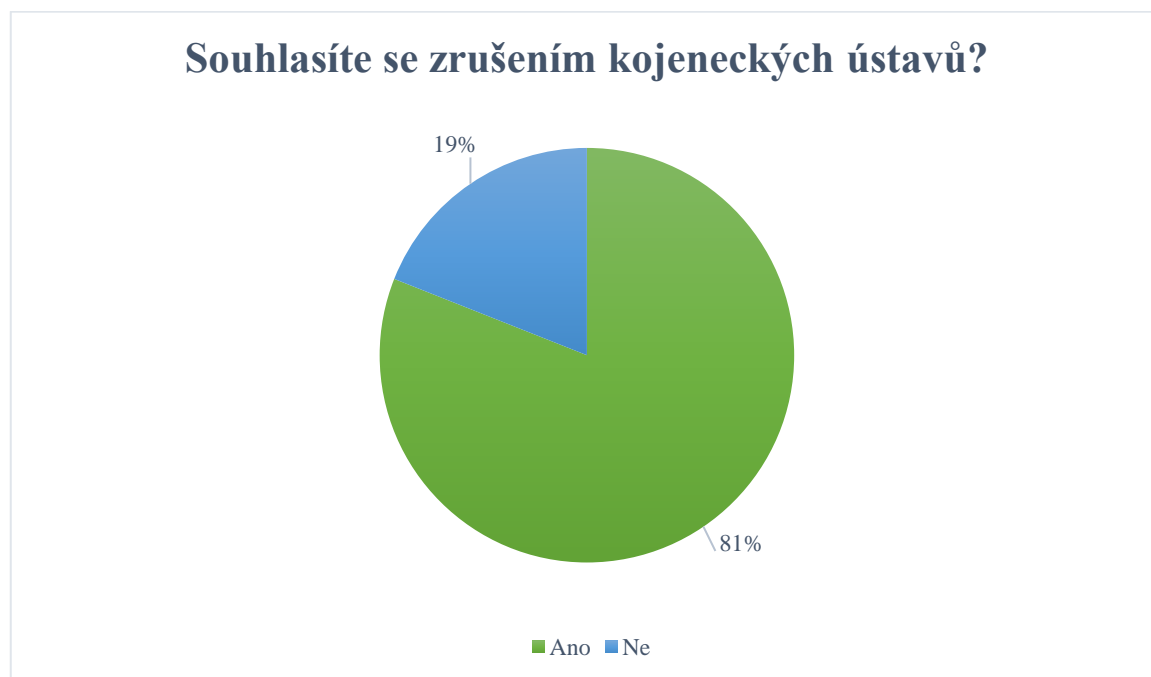
Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

Na grafu 25 lze vidět, že většina odpovídajících pěstounů tuto informaci o zrušení kojeneckých ústavů již někdy zaslechla. Celkem 98 % pěstounů odpovědělo, že o tomto zrušení již slyšelo. A pouze 2 % pěstounů uvedlo, že o zrušení neslyšela. Tento výsledek je velmi překvapivý, a ačkoliv se jedná jen o vzorek respondentů, lze říct, že společnost je o aktuálních tématech velmi dobře informovaná.

Otázka 26: Souhlasíte se zrušením kojeneckých ústavů?

Otázka, která navazuje na informovanost pěstounů o zrušení kojeneckých ústavů se týkala toho, zda s tímto zrušením pěstouni také souhlasí.

Graf 26 Názor pěstounů na zrušení kojeneckých ústavů

Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

Graf 26 ukazuje, že většina odpovídajících pěstounů se zrušením kojeneckých ústavů souhlasí, konkrétně se zrušením souhlasí 81 % respondentů. Zbýlých 19 % pěstounů uvedlo, že se zrušením ústavů nesouhlasí.

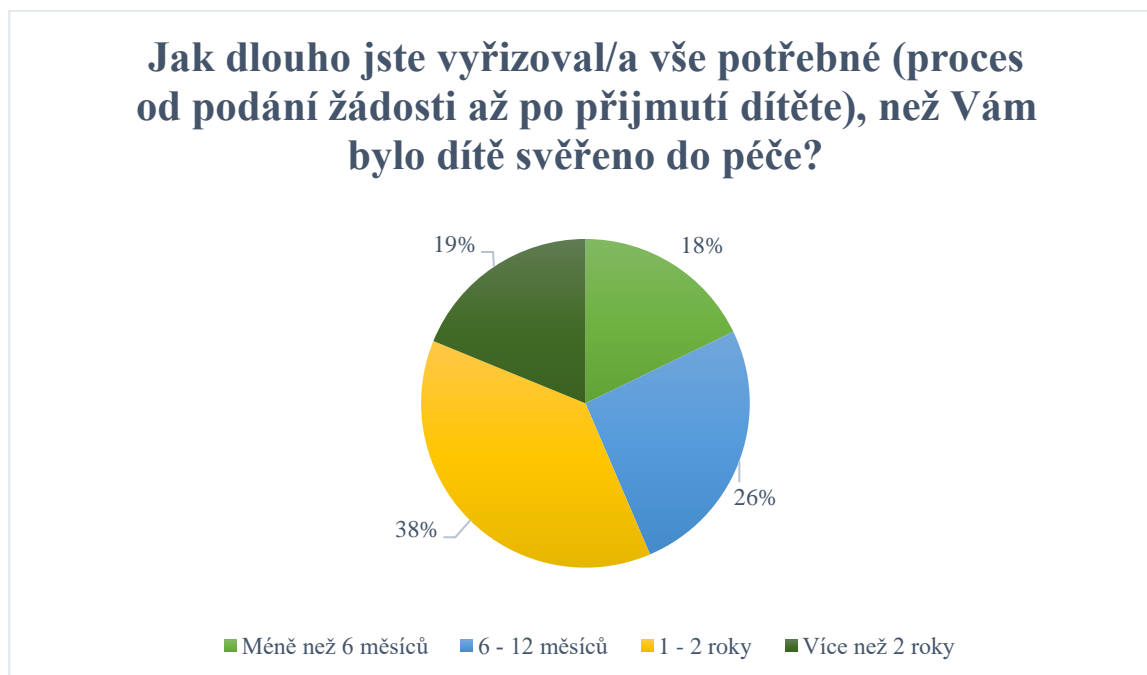
4.2.1.4 IV. část dotazníku

Poslední část dotazníku obsahovala celkem čtyři povinné otázky a jednu nepovinnou otázku. Tato část se týkala především zkušeností pěstounů s úřady v České republice při žádání o náhradní rodinnou péči a zjištění důvodu, proč se pro náhradní péči pěstouni rozhodli. Nepovinná, poslední, otázka se týkala obecného názoru pěstounů na náhradní rodinnou péči.

Otázka 27: Jak dlouho jste vyřizoval/a vše potřebné (proces od podání žádosti až po přijetí dítěte), než Vám bylo dítě svěřeno do péče?

U této otázky měli respondenti na výběr ze čtyř odpovědí. U této otázky byla také informace, že pokud mají respondenti v péči více dětí, mají odpovídat podle jejich zkušeností u posledního svěřeného dítěte.

Graf 27 Doba, po kterou respondenti vyřizovali svěřením dítěte do své péče

Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

Na grafu 27 lze vidět, že nejvíce, tj. 38 % pěstounů uvedlo, že všechny procesy od podání žádosti ke svěřením dítěte trvaly 1–2 roky. Podle dostupných informací je rok přibližná doba, kdy uchazeč podá žádost o pěstounství a zařadí se do evidence žadatelů vhodných stát se pěstouny. Po zařazení pěstouna do evidence žadatelů pěstoun čeká na svěřením dítěte do své péče.

Někteří pěstouni ale mají zkušenosti také s delší nebo kratší čekací dobou na svěřeni dítěte do své péče. Přibližně 18 % respondentů uvedlo, že všechny procesy trvaly v jejich případě méně než 6 měsíců. Dalších 26 % respondentů pak uvedlo, že dítě měli v péči po 6-12 měsících od podání žádosti. Zbýlých 19 % respondentů dostalo dítě do své péče za více než 2 roky od podání žádosti.

Otázka 28: Z jakého důvodu jste se rozhodl/a přijmout dítě/děti do náhradní rodinné péče?

Tato otázka byla otevřená a zjišťovala pouze to, jaký měli pěstouni důvod k přijmutí dítěte do náhradní rodinné péče.

Část pěstounů u této otázky odpovídala, že je k tomu dovedly jejich zdravotní problémy, kdy nebyla možnost mít své vlastní dítě. Většina pěstounů pak uvedla, že si dítě vzali do péče proto, že chtěli pomoci dětem, které v životě neměli moc štěstí na milující rodinu, případně jejich vlastní děti dospěly a pěstouni tímto měli spoustu volného místa a času pro dalšího člena rodiny. Objevovaly se zde také odpovědi, že se pěstouni ujali dítěte z jejich blízké rodiny (prarodiče, tety, strýcové), protože by tyto děti v jiných případech musely končit v ústavní péči, nebo že přišli o vlastní dítě, a proto se rozhodli dát jinému dítěti nový domov.

Někdy se stává, že se dítě narodí zdravotně znevýhodněné a jeho biologičtí rodiče nejsou na tuto situaci zkrátka stavěni. Děti se pak dostávají do ústavů a zájem o péči o tyto děti je opravdu menší než v případě zdravého dítěte. Jeden z anonymních respondentů u této otázky odpověděl: „Pomoci nějakému dítěti byl můj sen od dětství. Na děti do adopce stojí fronty zájemců, na miminka do pěstounské péče stojí kratší fronty, na starší a postižené děti nestojí ve frontě téměř nikdo. Tak takové děti jsme chtěli. Máme dvě a pokrok je neuvěřitelný. Dnes by o naše dva kloučky byl asi zájem, tehdy je ale nikdo do péče nechtěl.“

Otázka 29 a 30: Jste spokojen/a s jednáním s úřady při žádání o náhradní rodinnou péči? Jaký je důvod k Vaší nespokojenosti s jednáním s úřady při žádání o náhradní rodinnou péči?

Tyto otázky zjišťovaly, jaké mají pěstouni zkušenosti s úřady v České republice v rámci zprostředkování pěstounské péče. Pokud v otázce 29 odpověděl respondent, že není s úřady v České republice spokojený, následovala otázka 30, kde se měl pěstoun vyjádřit k tomu, proč je s úřady nespokojený.

Graf 28 Spokojenost pěstounů s úřady v České republice v rámci náhradní rodinné péče

Zdroj: vlastní zpracování, na základě odpovědí v dotazníku

Z grafu 28 je patrné, že většina, tj. 60 % odpovídajících pěstounů, je s jednáním s úřady v České republice spokojena. Zbýlých 40 % pěstounů ale s úřady spokojeno není. V navazující otázce mohli pěstouni uvést důvod k jejich nespokojenosti.

Pěstouni u této otázky odpověděli, že důvodem k jejich nespokojenosti jsou především časové prodlevy na úřadech a neúplná informovanost pracovníků na úřadech. Jeden z anonymních respondentů uvedl: „Celý proces byl velmi pomalý, nedostatečně odborný. Soudy a procesy jsou nedomyšlené, nedotažené, zdlouhavé a odtržené od každodenní reality dětí i rodin. S dětmi se v procesu zachází jak s věcí, přehazují se sem a tam a jejich zájmy a běžící čas nejsou brány dostatečně v potaz.“

Další anonymní respondent se pak vyjádřil i v rámci novely zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí následovně: „Vše je šíleně zdlouhavé. Když dojde k posouzení vhodnosti, tak čekací doba je katastrofální. Posledně jsme čekali 3 roky, a nakonec jsme měli dítě přes OSPOD (Orgán sociálně-právní ochrany dětí). Po vydání novely jsme spadli do nezprostředkované pěstounské péče, a to jen proto, že nemáme doporučení kraje. Ačkoliv jsme si tedy prošli tím, čím jsme měli, stát nás potrestal tak, že dítě se mi nezapočítává ani do příjmu i přesto, že k dítěti nejsem příbuzná.“

Pěstouni musí v rámci přípravy na pěstounskou péči projít několika psychologickými vyšetřeními a školeními, které mají pěstouny na péči připravit. Díky zdlouhavým procesům a nemožnosti náhradních termínů měli někteří pěstouni dokonce problémy u svého zaměstnavatele, který jim nechtěl vyhovět s volnem v termínech, kdy právě probíhala příprava na pěstounskou péči.

Pěstouni se také vyjádřili, že jsou nespokojeni kvůli chování úřednic, některé úřednice tyto zájemce o pěstounskou péči dokonce odrazovaly. V odpovědích byl také párkrát zmíněn úřad konkrétního kraje, kde jsou pěstouni právě s tamními pracovníci nespokojeni.

Otázka 31: Je něco, co byste chtěl/a zmínit v rámci dávek pěstounské péče a náhradní rodinné péče?

Tato závěrečná otázka zjišťovala, zda pěstouni chtějí vyjádřit názor k něčemu, co v dotazníku nebylo zahrnuto. Na tuto otázku odpovědělo celkem 70 pěstounů, tedy téměř 40 % všech respondentů.

V odpovědích na tuto otázku se nenacházely pouze stížnosti, ale také pochvaly. Jeden z anonymních respondentů uvedl: „Zabezpečení rodin s handicapovanými dětmi je velmi velkorysé a umožňuje pěstounce zůstat s dětmi doma. Jsme za to velmi vděční.“

Pěstouni se také vyjadřovali k tomu, že by se mělo zlepšit fungování v rámci pěstounské péče mezi jednotlivými kraji v České republice. V současné době je proces zprostředkování pěstounské péče v rámci jiného kraje dítěte a pěstounské rodiny velmi složitý a zdlouhavý. Martinek (2023) uvádí v rámci článku, že Radka Švecová, vedoucí Profesního sdružení přechodných pěstounů, uvedla, že „teď to funguje tak, že kraj obesílá jiné kraje s poptávkou, zdali nemají volnou rodinu. Trvá to mnohdy i třicet dní a prodlužuje se tak pobyt dítěte v přechodné péči nebo v ústavu. A to ani současná úprava neřeší, budeme

to připomínkovat.“ Lze tedy vidět, že kooperace krajů České republiky v rámci pěstounské péče je aktuálním tématem.

Dále také pěstouni uvedli, že by uvítali více práv při jednání s institucemi. Jako pěstouni mají povinnosti, ale práva téměř žádná. Jako problém v rámci pěstounské péče také vidí to, že je pěstounská péče málo propagovaná. Dle jejich názoru by měla být veřejnost také více informovaná. Posledním, často opakovaným problémem je také právě nové rozdělení pěstounů na zprostředkované a nezprostředkované. Jeden z respondentů k tomuto dělení doplnil následující: „Nesouhlasím s tím, že byla prarodičům pěstounům odebrána odměna pěstouna. Je to diskriminující, dehonestující a nespravedlivé. Často se ujali svého vnoučete z hodiny na hodinu, museli se okamžitě vzdát svého osobního života, své práce, bez jakékoliv přípravy. Často ani nevěděli, že mají vnouče, neznali ho, vnouče neznalo své prarodiče, velice těžce se sžívali. Vykonávají stejnou práci jako zprostředkovaní pěstouni a mají výrazně méně peněz. Zprostředkovaní pěstouni si na rozdíl od pěstounů prarodičů vybírají pohlaví dítěte, etnikum, věk, míru postižení apod. A prarodiče přijmou vnouče ať je jakékoliv.“

5 Výsledky a diskuse

Diplomová práce je zaměřená převážně na zhodnocení legislativních změn, které nastaly v roce 2022. Konkrétně se jednalo o vydání novely zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. V současné době Česká republika nabízí pěstounům celkem 6 dávek pěstounské péče. Mezi tyto dávky patří odměna pěstouna, příspěvek při pěstounské péči, příspěvek na úhradu potřeb dítěte, příspěvek při převzetí dítěte, příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla a zaopatřovací příspěvek jednorázový či opakující se.

První změny nabyly v platnost 1.1.2022, následně ale došlo opět k navýšení třech odměn, konkrétně se jednalo o příspěvek na úhradu potřeb dítěte, příspěvek při převzetí dítěte a zaopatřovací příspěvek (ať už jednorázový, tak i kombinovaný), ty nabyly platnosti 1.10.2022. Tyto změny se týkaly tedy především navýšení jednotlivých dávek pěstounské péče, ale také byly v rámci vydání novely některé dávky změněné či dokonce zrušené a nahrazené. Po vydání novely se pěstounská péče začala rozlišovat na zprostředkovanou a nezprostředkovanou pěstounskou péči. V případě zprostředkované pěstounské péči, tedy té, která byla plně zprostředkována krajským úřadem, mají pěstouni nárok při splnění určitých podmínek na všechny příspěvky pěstounské péče, včetně odměny pěstouna. Pokud má ale pěstoun dítě v nezprostředkované pěstounské péči, tedy té, která nebyla zprostředkována krajským úřadem, mají pěstouni nárok při splnění určitých podmínek na taktéž všechny příspěvky pěstounské péče, ale už nemají nárok na odměnu pěstouna. Těmto nezprostředkovaným pěstounům nyní náleží nový příspěvek při pěstounské péči, který se liší od odměny pěstouna způsobem výpočtu, kdy je počítán násobkem životního minima jednotlivce. Výše odměny pěstouna je počítána násobkem minimální mzdy. Díky této zásadní změně jsou teď samotní nezprostředkovaní pěstouni odměňováni nižšími částkami než pěstouni zprostředkovaní.

Dále byl také zrušen jednorázový příspěvek při ukončení pěstounské péče, který náležel dítěti, které dosáhlo zletilosti a zároveň byla ukončena jeho pěstounská péče. Tento příspěvek byl nahrazen zaopatřovacím příspěvkem, který může být jednorázový nebo opakující se. Je určen dětem v pěstounské péči, které dosáhly zletilosti a odcházejí z ústavních zařízení nebo z náhradní rodinné péče. Pokud se zletilý rozhodne využívat při splnění daných podmínek zaopatřovací příspěvek opakující se a zůstane v náhradní rodinné péči, bude mu měsíčně vyplácen tento příspěvek, ale již nebude mít nárok na příspěvek na

úhradu potřeb dítěte a pěstoun, který se o něj stará, nebude mít nárok na odměnu pěstouna, případně příspěvku při pěstounské péči. Zaopatřovací opakující se příspěvek může také využívat, opět při splnění daných podmínek, zletilý i přesto, že jeho pobyt v pěstounské péči byl ukončen. Zaopatřovací příspěvek jednorázový slouží jako náhrada za příspěvek při ukončení pěstounské péče, tedy je, jak už z názvu vypovídá, jednorázový a zletilý zároveň splnil dané podmínky k vyplacení příspěvku.

Co se týče počtu osob, kteří mají v náhradní rodinné péči alespoň jedno dítě v rámci České republiky a vykonávají tedy pěstounskou péči, lze říct, že tento počet v České republice od roku 2014 až do roku 2020 každoročně rostl. Mezi některými roky šlo o poměrně konstantní nárůst (přibližně 2 %), ale v roce 2018 šlo o nárůst o pouze 0,3 procentní body oproti roku 2017. V roce 2021 došlo dokonce k poklesu o 1,2 procentní body oproti roku 2020. Není zcela jasné, co tento pokles způsobilo, nicméně se lze domnívat, že na vině je pandemie Covidu-19, která procesy v rámci pěstounské péče prodloužila, a zároveň samotní lidé bojovali s nemocí, ale také s omezeními, které pandemie přinesla.

V České republice se pěstounská péče dělí na dlouhodobou pěstounskou péči, pěstounskou péči na přechodnou dobu, poručnictví a svěřenectví (svěření do péče jiné osoby). Každoročně podíl jednotlivých péčí na celkovém počtu dětí v náhradní rodinné péči je velmi podobný. Největší podíl má dlouhodobá pěstounská péče, následuje svěřenectví, dále také poručnictví a v poslední řadě pěstounská péče na přechodnou dobu. Tyto podíly se každoročně mění pouze o jednotky procent. V diplomové práci je zkoumán podíl jednotlivých péčí na celkovém počtu dětí v náhradní rodinné péči od roku 2014 do roku 2021. Nejvyšší podíl dětí v dlouhodobé pěstounské péči byl roce 2021, konkrétně 59,8 %. Nejnižší podíl byl pak v roce 2014, ten byl o 4,1 procentních bodů nižší, než právě nejvyšší podíl v roce 2021. V rámci svěřenectví byl nejvyšší podíl dětí v této péči opět v roce 2014, konkrétně 25,4 %. Nejnižší podíl byl opět v roce 2021, kdy došlo k poklesu podílu o 3,5 procentních bodů oproti roku 2014. V rámci poručnictví byl nejvyšší podíl dětí v této péči opět v roce 2014, konkrétně 17,1 %, ale nejnižší podíl už byl v roce 2019, který byl nižší o 1,6 procentních bodů oproti nejvyššímu podílu v roce 2014. Poslední a zároveň každoročně nejmenší zastoupení patří pěstounské péči na přechodnou dobu. Nejvyšší podíl dětí v pěstounské péči na přechodnou dobu byl v roce 2017, a to pouze 3,1 %. Nejnižší podíl byl v roce 2014, konkrétně 1,7 %. Jde tedy o rozdíl mezi nejvyšším a nejnižším podílem o 1,4 procentních bodů, tedy o téměř dvojnásobek podílu, který byl v roce 2014.

Aby pěstounům vůbec mohlo být svěřené dítě do jejich pěstounské péče, je nutné, aby pěstouni v prvním kroku podali žádost o pěstounskou péči. Tyto žádosti jsou poté úřady zpracovávány a následují další kroky, které vedou k často úspěšnému přijetí dítěte do péče. Od roku 2014 do roku 2021 bylo podáno celkem 5098 žádostí o pěstounskou péči ať už dlouhodobou nebo na přechodnou dobu. Nejvyšší počet podaných žádostí bylo právě v roce 2014, a to celkem 1156. Nicméně Ministerstvo práce a sociálních věcí do této sumy řadilo do roku 2014 jak žádosti o dlouhodobou pěstounskou péči, tak i o pěstounskou péči na přechodnou dobu dohromady. Od roku 2015 jsou už data o jednotlivých pěstounských péčích rozdělena. Nejvíce žádostí bylo podaných v roce 2015, konkrétně 802 žádostí. Z nichž 50,7 % tvořily žádosti o dlouhodobou pěstounskou péči a 49,3 % tvořily žádost o pěstounskou péči na přechodnou dobu. Nejméně žádostí bylo podaných v roce 2020, kdy bylo podáno celkem 436 žádostí, tedy o 45,6 % méně než v roce 2015. Tento celek byl tvořen ze 72,2 % žádostmi o dlouhodobou pěstounskou péči a z 27,8 % žádostmi o pěstounskou péči na přechodnou dobu. Obecně lze říct, že od roku 2014 do roku 2021 zájem pěstounů o pěstounskou péči na přechodnou dobu klesal. Počet zájemců o dlouhodobou pěstounskou péči od roku 2015 je pak každoročně téměř konstantní a nevyskytují se zde žádné mimořádně vysoké odchylky.

Česká republika pěstouny a jejich děti finančně podporuje. Ministerstvo práce a sociálních věcí pak každoročně vytváří výkazy, ve kterých lze nalézt, jaké výdaje vynaložila Česká republika ze svého státního rozpočtu na dávkové systémy. Bohužel Ministerstvo práce a sociálních věcí udává skutečné výdaje na dávky pěstounské péče spolu s dávkami státní sociální podpory, které právě výdaje na pěstounskou péči značně navýší. Nicméně pokud se tyto skutečné výdaje na dávky státní sociální podpory a dávky pěstounské péče porovnají se skutečnými výdaji v oblasti dávkových systémů (tedy výdaje na dávky důchodového pojištění, nemocenské pojištění, pomoci v hmotné nouzi, pro osoby se zdravotním postižením, podpory v nezaměstnanosti, příspěvky na péči a náhradní výživné), zjistí se, že podíl výdajů na dávky státní sociální podpory a dávky pěstounské péče na celkových výdajích v oblasti dávkových systémů nedosahují ani 8 %. Nejmenší tento podíl byl v roce 2019, kdy činil 6,7 %. Největší podíl byl pak v roce 2020, kdy byl o 1,2 procentních bodů vyšší než v roce 2019, tedy 7,9 %.

Výdaje na dávky státní sociální podpory na dávky pěstounské péče činily v roce 2022 přibližně 4,2 mld. Kč. Nejvyšší meziroční nárůst od roku 2014 do roku 2022 byl v roce 2018,

kdy došlo k nárůstu o 28,9 procentních bodů oproti roku 2017. Tento značný nárůst byl způsoben tím, že došlo k navýšení některých dávek péstounské péče. Za zmínku stojí odměna péstouna, která byla navýšena celkem o 50 procentních bodů. Tohle navýšení mělo na meziroční nárůst značný vliv. Nejmenší meziroční změna byla pak v roce 2020, a to o pouhých 1,4 procentních bodů, oproti roku 2019.

Druhá část vlastní práce byla zaměřena na zhodnocení dotazníkového šetření, které zjišťovalo, zda i přesto, že v roce 2022 došlo k dalšímu navýšení dávek péstounské péče, je finanční podpora pro péstouny nedostačující, nebo právě po těchto změnách mohou říct, že jim výše finanční podpory vyhovuje. Dotazník byl rozdělen do 4 částí a obsahoval celkem 31 otázek, které na sebe logicky navazovaly. Proto ne každý respondent odpovídal na všech 31 otázkách. Dotazník byl tvořen z otázek uzavřených, ale i otevřených, kde měli respondenti možnost se vyjádřit.

První část dotazníku byla zaměřena na demografii. Tedy obsahovala otázky na pohlaví respondenta, věkovou kategorii, rodinný stav, nejvyšší dokončené vzdělání, místo pobytu (dle krajů v České republice) a počet obyvatel v obci/měště, kde respondent žije. Na dotazník odpovídaly převážně ženy, tedy 98 %. Mužů, kteří dotazník vyplnili, bylo pouhé 2 %. Bylo očekáváno, že dotazník budou vyplňovat převážně ženy, což se také potvrdilo. Nicméně nebylo očekáváno, že převaha žen bude v dotazníku tak vysoká. V rámci věkové kategorie odpovídali nejvíce lidé patřící do kategorie 35–49 let a 50–64 let. Obě tyto kategorie byly zastoupené ze 47 %. Celkem 60 % respondentů uvedlo, že žijí v manželském svazku. Co se týče nejvyššího dokončeného vzdělání, tak nejvíce, respektive 42 % respondentů uvedlo, že mají středoškolské vzdělání. Velmi překvapivým zjištěním bylo to, že dalších 29 % respondentů má vysokoškolské vzdělání. Nicméně objevila se zde také jedna odpověď, že respondent byl bez vzdělání nebo měl neúplné základní vzdělání a 7 respondentů mělo základní vzdělání. Přibližně 17 % respondentů pak bylo vyučeno a 7 % respondentů uvedlo jako nejvyšší dokončené vzdělání vyšší odborné. Lze tedy vidět, že v dotazníku převažovali respondenti se středoškolským a vysokoškolským vzděláním. Následovala otázka na kraj, kde respondenti žijí. Nejvíce, respektive 23 respondentů uvedlo, že žijí ve Středočeském kraji. Dalších 22 respondentů uvedlo, že žijí v Praze. Nejméně odpovídajících bylo z Karlovarského kraje. Respondentů z tohoto kraje odpovídalo na dotazník pouze 3. V rámci poslední otázky první části bylo zjišťováno, kolik obyvatel má obec či město, ve kterém respondenti žijí. Bylo zjištěno, že nejvíce respondentů žije v obcích

od 1000 do 4999 obyvatel, konkrétně 43 respondentů. Nicméně vzhledem k početnějším odpovědím i u jiných velikostních kategorií nelze jednoznačně říct, zda respondenti žijí ve městě či v obci.

Druhá část dotazníku obsahovala pouze 3 otázky a týkala se vztahu pěstounů k pěstounství. Bylo zjištěno, že nejvíce pěstounů, tedy 43 %, má v pěstounské péči pouze jedno dítě. Dalších 35 % respondentů uvedlo, že mají v péči dvě děti. Nejčastěji pěstouni také uváděli, že mají dítě v pěstounské péči (ať už dlouhodobé nebo v pěstounské péči na přechodnou dobu). Tuto péči uvedlo celkem 78 % respondentů. Zbylé procenta respondentů má dítě/děti v poručenské péči a v péči jiné osoby. Následovala poslední otázka z druhé části, která zjišťovala, jak dlouho respondenti poskytují náhradní rodinnou péči. Nejvíce, tedy 31 %, respondentů uvedlo, že se věnují pěstounství 7–10 let. Nicméně rozložení pěstounů dle doby poskytování náhradní rodinné péče je značné ve všech kategoriích. Nejméně respondentů uvedlo, že se věnuje náhradní rodinné péči více než 21 let. Tuto odpověď vybraly 3 % všech respondentů.

Poměrně rozsáhlá a stěžejní část celého dotazníku je třetí část. Ta se týkala samotných dávek pěstounské péče. Zjišťovalo se zde, jak dané výše dávek pěstounské péče pěstouni vnímají, zda jsou pro ně dostačující a zda je využívají.

V rámci příspěvku na úhradu potřeb dítěte uvedlo celkem 55 % respondentů, že aktuální výše není dostačující a 95 % respondentů uvedlo, že příspěvek využívají. Respondenti uváděli, že by se tato částka měla navýšit z důvodu navyšování cen potravin, energií apod. Důvod jejich nespokojenosti je převážně ten, že mají velké problémy s vynaloženými výdaji za dítě, kdy se stává, že dávka nepokryje potřebné výdaje a je nutné sáhnout do vlastních úspor.

Odměna pěstouna patří k dávkám, které prošly v roce 2022 velkou změnou. Tato dávka je vyplácena pouze zprostředkovaným pěstounům. Celkem 60 % respondentů uvedlo, že výše odměny pěstouna je nedostačující. Přibližně 91 % respondentů pak uvedlo, že odměnu pěstouna využívají. U této odměny závisí spokojenost respondentů s její výší na spousta věcech, např. finanční situace rodiny, možnost plného pracovního úvazku, počet dětí v péči apod. Jeden z důvodů k nespokojenosti je u pěstounů tedy ten, že se kolikrát stává, že nemohou mít při péči o pěstounské dítě práci na plný úvazek, protože s dítětem musí absolvovat veškeré schůzky s biologickými rodiči, lékaři apod. Je pak pro pěstouny velmi

těžké najít práci na částečný úvazek, kde zaměstnavatel bude brát zřetel na občasnou nepřítomnost v práci. Výše odměny jim pracovní plat často zdaleka nenahradí.

V rámci příspěvku při pěstounské péči, který je vyplácen namísto odměny pěstouna všem nezprostředkovaným pěstounům, uvedlo celkem 51 % respondentů, že je pro ně příspěvek nedostačující. Respondenti uvedli, že by se pěstouni neměli rozdělovat na zprostředkované a nezprostředkované a měla by být k dispozici pouze jedna dávka. Nastávají zde totiž případy, kdy například prarodiče dostanou nečekaně do péče svého vnuka a tím spadají do nezprostředkované péče, kdy mají nárok na nižší příspěvek, než je vyplácen zprostředkovaným pěstounům.

Příspěvek při převzetí dítěte je jednorázový příspěvek vyplácen jak zprostředkovaným, tak i nezprostředkovaným pěstounům, a je určen na pokrytí výdajů pro základní vybavení dítěte. Zde nastává první případ v rámci dávek pěstounské péče, kde většina pěstounů odpověděla, že je výše daného příspěvku dostačující. Celkem 41 % respondentů uvedlo, že výše příspěvku není dostačující. Zároveň 92 % respondentů uvedlo, že již někdy tento příspěvek využili.

Dalším jednorázovým příspěvkem je příspěvek při zakoupení osobního motorového vozidla. U tohoto příspěvku uvedlo celkem 56 % respondentů, že výše daného příspěvku není dostačující. Respondentů, kteří tento příspěvek již někdy využili, bylo 27 %.

Nově do dávek pěstounské péče patří také zaopatřovací příspěvek jednorázový a opakující se. Přibližně 34 % respondentů uvedlo, že o příspěvku ví, 38 % respondentů o příspěvku už někdy slyšelo, ale více se o to již nezajímali a 28 % respondentů o příspěvku nikdy neslyšelo. Pak následovala otázka, zda pěstounům přijde výše tohoto nového příspěvku, který byl v říjnu 2022 ještě navýšen, dostačující. U jednorázového příspěvku uvedlo překvapivých 64 % respondentů, že výše není dle jejich názoru dostačující. U opakujícího se zaopatřovacího příspěvku uvedlo 51 % respondentů, že není dle jejich názoru dostačující.

Poslední dvě otázky se zabývaly kojeneckými ústavu. Celkem 98 % odpovídajících pěstounů uvedlo, že již někdy o zrušení kojeneckých ústavů slyšeli. Nicméně pouze 19 % respondentů se zrušením nesouhlasí.

Poslední část dotazníku obsahovala pouze pět otázek, kdy jedna z nich byla nepovinná. Cílem této části bylo zjistit, jaké mají pěstouni zkušenosti s úřady v České republice při žádání o náhradní rodinnou péči a z jakého důvodu se k tomuto kroku rozhodli. První otázka

této části měla za cíl zjistit, jak dlouho pěstounům trvalo vyřídit vše potřebné (tedy od podání žádosti až po přijetí dítěte do péče), než jim bylo dítě svěřeno do péče. Přibližně 38 % respondentů uvedlo, že všechny procesy jim trvaly 1-2 roky. Dalších 18 % respondentů uvedlo, že jim tyto procesy trvaly méně než 6 měsíců a 26 % respondentů zase uvedlo, že u nich tato doba činila 6-12 měsíců. Překvapivý byl fakt, že až 19 % respondentů uvedlo, že všechny procesy trvaly více než 2 roky.

V další otázce, která byla otevřená, respondenti uváděli, jaký byl jejich důvod k tomu, že se rozhodli o pěstounskou péči. Udaných důvodů bylo více, ale nejčastěji k těmto důvodům patřilo to, že biologické děti pěstounů dospěly a oni měli čas, místo a v rodině prostor, aby se postarali o další dítě, případně děti. Také se opakovalo, že někdy musely dítě zachránit z nevyhovující vlastní rodiny, aby dítě neskončilo v ústavní péči, případně rodina přišla o své vlastní dítě, a tak chtěli dát šanci na lepší život jinému dítěti.

Další dvě otázky se týkaly toho, zda jsou pěstouni spokojeni s jednáním s úřady při žádání o náhradní rodinnou péči a jaký je případně důvod jejich nespokojenosti. Bylo očekáváno, že většina pěstounů bude jednáním s úřady spokojená, a to se také potvrdilo. Přibližně 60 % respondentů uvedlo, že jsou s jednáním s úřady při žádání o náhradní rodinnou péči spokojeni, zbylých 40 % respondentů pak uvedlo, že spokojeni nejsou. Často bylo jako důvody k nespokojenosti uváděno, že všechny procesy jsou údajně velmi pomalé, neodborné, nedomyšlené a zbytečně zdlouhavé. V některých případech mají také odpovídající pěstouni zkušenosti s velmi nepříjemnými úřednicemi, které je naopak od náhradní rodinné péče spíše odrazují.

Poslední otázka byla otevřená a zároveň nepovinná. Pěstouni zde vyjadřovali názor ke všemu, k čemu během dotazníku neměli možnost nebo co by chtěli uvést jako největší problém. Na tuto otázku odpovědělo 40 % všech respondentů. Pěstouni v odpovědích uváděli, že by ocenili lepší fungování v rámci pěstounské péče mezi jednotlivými kraji v České republice, dále by ocenili více práv při jednání s institucemi nebo větší propagaci pěstounské péče, protože dle jejich názoru je společnost málo informovaná. Pěstouni také uváděli opět nesouhlas s rozdělením pěstounské péče na zprostředkovanou a nezprostředkovanou.

Pokud by pěstounská péče byla lépe finančně zajištěna, předpokládá se, že by tato skutečnost napomohla budoucím pěstounům se rozhodnout, zda chtějí pěstounskou péči vykonávat či ne. Tito pěstouni by nebrali dávky pěstounské péče pro vlastní finanční

zabezpečení, ale proto, aby právě opuštěným dětem mohli dopřát vše, co potřebují. Některé rodiny jsou finančně dobře zajištěné a navýšení dávek nepotřebují. Ale i přesto jsou zde stále rodiny, které mají v srdci i ve svém domově místo, ale finančně si myslí, že by péči nezvládli, a to i přes to, že by dávky pěstounské péče využívali. Od roku 2022 také platí, že jsou pěstouni rozdělováni na zprostředkované a nezprostředkované, kdy nezprostředkovaní pěstouni mají nárok na podstatně menší příspěvek než zprostředkovaní pěstouni. Zprostředkovaní pěstouni se kolikrát sami rozhodnou, zda budou pěstounskou péči vykonávat či ne. Ale nezprostředkovaní pěstouni jsou častokrát prarodiče, kteří se o dítě starají proto, že dítě nedokážou jakožto velmi blízká rodina opustit a nechat v péči cizím lidem. Právě z toho důvodu by i jim mělo být nabídnuto stejné finanční ohodnocení, jako je v případě zprostředkovaných pěstounů.

6 Závěr

Pěstounská péče je v současném světě velmi důležitá. Díky pěstounské péči mohou opuštěné děti, které neměly to štěstí, aby vyrůstaly se svými biologickými rodiči, najít alternativní rodinu, která udělá vše proto, aby se v ní pěstounské dítě cítilo jako ve své vlastní rodině. A právě i z tohoto důvodu se Česká republika snaží pěstounství podporovat v podobě dávek pěstounské péče. Tyto dávky jsou plně financovány ze státního rozpočtu a jsou určeny nejen ke zlepšení životní úrovně pěstounského dítěte, ale také k tomu, aby i pěstoun, který dítěti nabídl pomocnou ruku, byl odměněn za své rozhodnutí a vykonávání péče o dítě, které by jinak pravděpodobně tuto péči nemělo. Do náhradní rodinné péče se řadí také adopce neboli osvojení, na které se ale příspěvky nevztahují. U osvojení je totiž předpokládáno, že dítě s náhradní rodinou zůstane a vznikne mezi rodinou a opuštěným dítětem vztah, který je téměř totožný se vztahem biologických rodičů a jejich dítětem.

I přesto, že se dávky pěstounské péče dále navyšují, lze závěrem říct, že stále nejsou dostačující, což mohou potvrdit i samotní pěstouni, kteří dávky využívají. Výdaje na děti v pěstounské péči mohou být vyšší, než jak bývají u dětí obvyklé. Je to i z toho důvodu, že si děti mohou procházet složitými obdobími, kdy je potřeba psychický stav dítěte řešit se specialisty, aby dítě mohlo žít relativně klidný život. Stává se také, že se dítěte rodiče vzdají kvůli jeho zdravotnímu stavu. Tyto děti pak vyžadují speciální péči, která může být finančně nákladná. Biologická rodina dítěte má také v případě pěstounské péče, pokud to není soudem určeno jinak a je zde možnost daného styku, nárok na schůzky se svým dítětem, což bývá pro pěstouny někdy také časově, ale i finančně nákladné.

Výdaje na dávky pěstounské péče sice rostou, ale také se Česká republika snaží o to, aby co nejméně dětí vyrůstalo v ústavní péči. K tomu se také váže zrušení kojeneckých ústavů, které je na dosah. Ústavní péče je v přepočtu výdajů na jedno dítě za měsíc nákladnější než náhradní rodinná péče.

7 Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje:

- BUBLEOVÁ, V. *Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka*. Praha : Středisko náhradní rodinné péče, spolek, 2018. ISBN 978-80-87455-30-2.
- GABRIEL, Z. NOVÁK, T. *Psychologické poradenství v náhradní rodinné péči*. Praha : Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1788-3.
- MATĚJČEK, Z. *Rodiče a děti*. Praha : Vyšehrad, 2017. ISBN 978-80-7429-859-2.
- MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR, *Pěstounství je profese*. Praha : Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2015. ISBN 978-80-7421-115-7.
- PEMOVÁ, T. PTÁČEK, R. *Data o dětech : Sociálně-právní ochrana dětí v České republice v datech*. Praha : Grada, 2022. ISBN 978-80-271-1842-7.
- ŘEZÁČ, K. *Potencialita dětí v náhradní rodinné péči ... od očekávání k autonomii*. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2022. ISBN 978-80-261-1074-3.
- VYBÍHAL, V. A KOL. *Mzdové účetnictví 2021: praktický průvodce*. Praha : Grada, 2021. ISBN 978-80-271-4215-6.
- VYBÍHAL, V. A KOL. *Mzdové účetnictví 2022: praktický průvodce*. Praha : Grada, 2022. ISBN 978-80-271-4703-8.
- Zákon č. 359/1999 Sb., *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí*. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. V: Sběrka zákonů ČR. ISSN: 1211-1244.

Webové zdroje:

ADOPCE.COM, 2022. *Osvojení a zahraničí. Osvojení do/ze zahraničí.* [online]. [cit. 2022-10-09]. Dostupné z WWW: <https://www.adopce.com/adopce-osvojeni/osvojeni-a-zahranici/>.

BERÁNKOVÁ, K., 2021. *Úřad práce ČR. Tisková zpráva.* [online]. [cit. 2022-10-15]. Dostupné z WWW:

https://www.uradprace.cz/documents/37855/1991774/TZ_davky_pestounske_pece_zaopatru_prispevky_prosinec2021.pdf/ff5263fd-598c-3e05-5af0-01e14c8a91e1.

DCPAPRSEK, 2022. *Pěstounská péče dlouhodobá.* [online]. [cit. 2022-10-09]. Dostupné z WWW: <https://www.dcpaprsek.org/nase-sluzby/nahradni-rodinna-pece/pestounska-pece-dlouhodobá/>.

DOBRÁ RODINA, 2022. *Požadavky na pěstouny a osvojitele.* [online]. [cit. 2022-10-08]. Dostupné z WWW: <https://dobrarodina.cz/pro-zajemce/pozadavky-na-pestouny-a-osvojitele/>.

FACTS AND DETAILS, 2018. *Families, kinship, households, inheritance and Children in ancient Egypt.* [online]. [cit. 2022-10-08]. Dostupné z WWW: <https://factsanddetails.com/world/cat56/sub365/entry-6125.html>.

FAMILYCARE, 2022. *History of Foster Care.* [online]. [cit. 2022-10-08]. Dostupné z WWW: <https://family-care.co.uk/blog/history-of-foster-care/>.

HLÁSKOVÁ, A. 2022. *Pěstounská péče na přechodnou dobu. Co je pěstounská péče na přechodnou dobu (PPPD)?* [online]. [cit. 2022-10-09]. Dostupné z WWW: <https://www.rpp.cz/inpage/co-je-pppd/>.

JEDINÁKOVÁ, H., 2018. *Pravidla pro vypracování Individuálního plánu průběhu pobytu dítěte v pěstounské péči.* [online]. [cit. 2022-11-05]. Dostupné z WWW: <https://www.vzajemnesouziti.cz/file.php?nid=15768&oid=8759921>.

MACELA, M., 2022. *Deník veřejné správy. Výdaje veřejných rozpočtů v oblasti péče o ohrožené děti.* [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z WWW: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6835887>.

MARTINEK, J., 2023. *Novinky.cz. Novela má zkrátit čekání na pěstouny.* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z WWW: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-novela-ma-zkratit-cekani-na-pestouny-40422680>.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR, 2021a. *Proces zprostředkování*. [online]. [cit. 2022-10-08]. Dostupné z WWW: <https://www.mpsv.cz/proces-zprostredkovani>.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR, 2021b. *Informační materiál. Příspěvek při pěstounské péči*. [online]. [cit. 2022-10-23]. Dostupné z WWW: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/P%C5%99%C3%ADsp%C4%9Bvek+p%C5%99i+p%C4%9Bstounsk%C3%A9+p%C3%A9%C4%8Di+-+informace.pdf/c906db25-7663-f09e-b753-65bd2ea7bd6e>.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR, 2022a. *Formy náhradní rodinné péče*. [online]. [cit. 2022-10-08]. Dostupné z WWW: <https://www.mpsv.cz/formy-nahradni-rodinne-pece>.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR, 2022b. *Příspěvek na úhradu potřeb dítěte*. [online]. [cit. 2022-10-15]. Dostupné z WWW: <https://www.mpsv.cz/-/prispevek-na-uhradu-potreb-ditete>.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR, 2022c. *Odměna pěstouna*. [online]. [cit. 2022-10-23]. Dostupné z WWW: <https://www.mpsv.cz/-/odmena-pestouna>.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR, 2022d. *Novela zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, a souvisejících předpisů – stav po 3. čtení v Poslanecké sněmovně PČR (senátní tisk 145)*. [online]. [cit. 2022-10-23]. Dostupné z WWW: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/Novela+ZSPOD+-+p%C5%99ehled_zm%C4%9Bn_final.pdf/52a9c00c-ff8b-17b2-20c5-8de2ef2273e6.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR, 2022e. *Co a kdy potřebuje vědět mladý dospělý člověk, který má zájem o podporu formou zaopatřovacího příspěvku?* [online]. [cit. 2022-10-28]. Dostupné z WWW: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/ZP_informace_pe%C4%8Dovatel%C3%A9.pdf/d3864911-ea15-2d10-c060-8b573b5d7b54.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR, 2022f. *Statistiky*. [online]. [cit. 2022-11-05]. Dostupné z WWW: <https://www.mpsv.cz/statistiky-1>.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR, 2022g. *Informace o vyplacených dávkách*. [online]. [cit. 2022-11-05]. Dostupné z WWW: <https://www.mpsv.cz/web/cz/informace-o-vyplacenyh-davkach>.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR, NADACE J&T, 2022. *Dětské*

domovy pro děti do 3 let věku. Závěrečná zpráva ze zjišťování realizovaného ministerstvem práce a sociálních věcí na jaře 2022. [online]. [cit. 2022-10-13]. Dostupné z WWW: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/DD3+Z%C3%A1v%C4%9Bre%C4%8Dn%C3%A1+zpr%C3%A1va+za+2022.pdf/d00fd976-4de4-29a9-944c-d62df9d8e081>.

NADACE J&T, 2022. *Virtuální knihovna NRP. Typy NRP.* [online]. [cit. 2022-10-09]. Dostupné z WWW: <https://www.knihovnanrp.cz/nahradni-rodinna-pece/system-nahradni-rodinne-pece-v-cr/typy-nrp/>.

OMBUDSMAN: VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV, 2013. *Zpráva ze systematických návštěv. Kojenecké ústavy.* [online]. [cit. 2022-10-13]. Dostupné z WWW: https://www.ochrance.cz/uploads-import/ochrana_osob/2013/NZ-25_2012-kojenecke-ustavy.pdf.

OMBUDSMAN: VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV, 2022. *Dávky.* [online]. [cit. 2022-10-28]. Dostupné z WWW: <https://deti.ochrance.cz/pripady/davky/>.

OTEVŘENÁ BUDOUCNOST, 2022. *Formy náhradní výchovy.* [online]. [cit. 2022-10-13]. Dostupné z WWW: <https://www.otevrenabudoucnost.cz/formy-nahradni-vychovy/>.

PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY GOV.CZ, 2020a. *Osvojení nezletilého dítěte.* [online]. [cit. 2022-10-08]. Dostupné z WWW: <https://portal.gov.cz/rozcestniky/osvojeni-nezletileho-ditete-RZC-13>.

PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY GOV.CZ, 2020b. *Osvojení zletilého.* [online]. [cit. 2022-10-08]. Dostupné z WWW: <https://portal.gov.cz/rozcestniky/osvojeni-zletileho-RZC-14>.

PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY GOV.CZ, 2022. *Příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla.* [online]. [cit. 2022-10-28]. Dostupné z WWW: <https://pruvodce.gov.cz/porizeni-vozidla/prispevek-na-porizeni-vozidla>.

PRÁVO NA DĚTSTVÍ, 2022a. *Svěření dítěte do péče jiné fyzické osoby než rodiče.* [online]. [cit. 2022-10-13]. Dostupné z WWW: <http://www.pravonadetstvi.cz/rodice-a-siroka-verejnost/vase-situace/uvazujete-o-nahradni-rodinne-peci/svereni-ditete-do-pece-jine-fyzicke-osoby-nez-rodice/>.

PRÁVO NA DĚTSTVÍ, 2022b. *Typy ústavní péče.* [online]. [cit. 2022-10-15]. Dostupné z WWW: <http://www.pravonadetstvi.cz/deti/tvoje-situace/jsi-v-ustavu/typy-ustavni-pece/>.

SHURPIN, Y. 2022. *What Is the Talmud? Definition and Comprehensive Guide.* [online]. [cit. 2022-10-08]. Dostupné z WWW:

https://www.chabad.org/library/article_cdo/aid/3347866/jewish/What-Is-the-Talmud-Definition-and-Comprehensive-Guide.htm.

SNĚMOVNÍ TISK 911, 2021. *Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky. Novela z. o sociálně-právní ochraně dětí – EU*. [online]. [cit. 2022-10-15]. Dostupné z WWW: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=911>.

STŘEDISKO NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE, 2022a. *Adopce neboli osvojení*. [online]. [cit. 2022-10-08]. Dostupné z WWW: <https://nahradnirodina.cz/adopce-neboli-osvojeni>.

STŘEDISKO NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE, 2022b. *Poručenství, pokud poručník o dítě osobně pečuje*. [online]. [cit. 2022-10-09]. Dostupné z WWW: <https://nahradnirodina.cz/porucenstvi-pokud-porucnik-o-dite-osobne-pecuje>.

STŘEDISKO NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE, 2022c. *Individuální plán péče dítěte (IPP)*. [online]. [cit. 2022-11-05]. Dostupné z WWW: <https://nahradnirodina.cz/sites/default/files/individualni-plan-pecce-ditete-cnrp.pdf>.

ŠANCE DĚTEM, 2022. *Výchovný ústav*. [online]. [cit. 2022-10-15]. Dostupné z WWW: <https://sancedetem.cz/slovník/vychovny-ustav>.

TRACHTOVÁ, Z. 2022. *iRozhlas. V česku o ně zájem neměli. 22 dětí loni našlo domov v zahraničí díky mezinárodní adopci*. [online]. [cit. 2022-10-09]. Dostupné z WWW: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/mezinarodni-adopce-cesko-deti-zajem-2205261020-til>.

ÚŘAD PRÁCE, 2021. *Dávky pěstounské péče*. [online]. [cit. 2022-10-23]. Dostupné z WWW: <https://www.uradprace.cz/davky-pestounske-pecce>.

ÚŘAD PRÁCE, 2022a. *Dávky pěstounské péče a zaopatřovací příspěvky*. [online]. [cit. 2022-10-15]. Dostupné z WWW: <https://www.uradprace.cz/web/cz/davky-pestounske-pecce-a-zaopatrovaci-prispevky1#P%C5%99%C3%ADsp%C4%9Bvek%20na%20%C3%BAhradu%20pot%C5%99eb%20d%C3%ADt%C4%9Bte>.

ÚŘAD PRÁCE, 2022b. *Příspěvek na úhradu potřeb dítěte*. [online]. [cit. 2022-10-15]. Dostupné z WWW: <https://www.uradprace.cz/prispevek-na-uhradu-potreb-ditete>.

ÚŘAD PRÁCE, 2022c. *Odměna pěstouna*. [online]. [cit. 2022-10-23]. Dostupné z WWW: <https://www.uradprace.cz/web/cz/odmena-pestouna>.

ÚŘAD PRÁCE, 2022d. *Příspěvek při pěstounské péči*. [online]. [cit. 2022-10-23]. Dostupné z WWW: <https://www.uradprace.cz/web/cz/prispevek-pri-pestounske-peci>.

ÚŘAD PRÁCE, 2022e. *Jednorázové dávky pěstounské péče*. [online]. [cit. 2022-10-23]. Dostupné z WWW: <https://www.uradprace.cz/web/cz/jednorazove-davky-pestounske-pece>.

ÚŘAD PRÁCE, 2022f. *Zaopatřovací příspěvek jednorázový*. [online]. [cit. 2022-10-28]. Dostupné z WWW: <https://www.uradprace.cz/web/cz/zaopatrovaci-prispevek-jednorazovy>.

ÚŘAD PRÁCE, 2022g. *Zaopatřovací příspěvek opakující se*. [online]. [cit. 2022-10-28]. Dostupné z WWW: <https://www.uradprace.cz/web/cz/zaopatrovaci-prispevek-opakujici-se>.

ÚSTAV PRO MEZINÁRODNĚPRÁVNÍ OCHRANU DĚTÍ, 2022. *Osvojení dítěte z ciziny do České republiky*. [online]. [cit. 2022-10-09]. Dostupné z WWW: <https://www.umpod.cz/web/cz/osvojeni-ditete-z-ciziny-do-ceske-republiky#jaka-je-casova-a-financna-narocnost-osvojeni-ze-zahranici>.

VANČÁKOVÁ, M., 2022. *Virtuální knihovna NRP. Institucionální (ústavní) péče o dítě*. [online]. [cit. 2022-10-13]. Dostupné z WWW: <https://www.knihovnanrp.cz/nahradni-rodinna-pece/system-nahradni-rodinne-pece-v-cr/institucionalni-ustavni-pece-o-dite/>.

VZÁJEMNÉ SOUŽITÍ, 2014. *Potřebuji péči jiné osoby nebo se o někoho starám*. [online]. [cit. 2022-10-15]. Dostupné z WWW: <https://www.vzajemnesouziti.cz/file.php?nid=15768&oid=5578626>.

8 Seznam diagramů, tabulek a grafů

Seznam diagramů

Diagram 1 Formy náhradní rodinné péče	13
Diagram 2 Rozdělení pěstounské péče dle příbuznosti, počtu dětí a délky pobytu v náhradní rodině	13

Seznam tabulek

Tabulka 1 Požadavky kladené na osvojitele, pěstouny na přechodnou dobu a dlouhodobé pěstouny	12
Tabulka 2 Původní a nová výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte v roce 2022 (v Kč)	26
Tabulka 3 Příspěvky na úhradu potřeb dítěte závislého na pomoci jiné osoby k 01.10.2022 (v Kč)	27
Tabulka 4: Výdaje na dávky státní sociální podpory a pěstounské péče a podíl těchto výdajů na celkových výdajích v oblasti dávkových systémů MPSV v České republice.....	44
Tabulka 5 Celková doba péče pěstounů o náhradní děti podle věkové kategorie pěstounů	57
Tabulka 6 Využívání příspěvku na úhradu potřeb dítěte při daném počtu dětí v NRP	60
Tabulka 7 Využívání odměn pěstouna a názor pěstounů na výši této odměny	63
Tabulka 8 Využívání příspěvku při převzetí dítěte a názor pěstounů na výši tohoto příspěvku.....	67
Tabulka 9 Využívání příspěvku při zakoupení osobního motorového vozidla a názor pěstounů na výši tohoto příspěvku.....	69
Tabulka 10 Počet osob vykonávajících náhradní rodinnou péči v České republice v letech 2014-2021	I
Tabulka 11 Počet dětí v jednotlivých péčích v České republice v letech 2014-2021.....	II
Tabulka 12 Počet podaných žádostí o pěstounskou péči v České republice v letech 2014-2021	II
Tabulka 13 Výdaje na dávky pěstounské péče v České republice v letech 2014-2022 (v mil. Kč).....	III

Seznam grafů

Graf 1 Vývoj počtu osob, které mají v náhradní rodinné péči alespoň jedno dítě od roku 2014 do roku 2021 v České republice	40
Graf 2 Podíl počtu dětí dle druhu náhradní rodinné péče na celkovém počtu dětí v náhradní rodinné péči v České republice od roku 2014 do roku 2021 (v %)	40
Graf 3 Počet podaných žádostí o pěstounskou péči dlouhodobou či přechodnou od roku 2014 do roku 2021 v České republice	42
Graf 4 Meziroční změna výdajů na dávky pěstounské péče v České republice v letech 2015 – 2022 (v %)	45
Graf 5 Pohlaví respondentů v %	47
Graf 6 Rozdělení respondentů do věkových kategorií v %	48
Graf 7 Rodinný stav respondentů v %	49
Graf 8 Nejvyšší dokončené vzdělání respondentů.....	50
Graf 9 Místo pobytu respondentů podle kraje v České republice.....	51
Graf 10 Velikost obce/města dle počtu obyvatel	52
Graf 11 Počet dětí v pěstounské péči u daných respondentů v %	54
Graf 12 Druh náhradní rodinné péče podle péče respondentů v %	55
Graf 13 Celková doba poskytování náhradní rodinné péče u respondentů v %.....	56
Graf 14 Názor pěstounů na to, zda výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte je dostačující .	58
Graf 15 Odpovědi respondentů, zda využívají příspěvek na úhradu potřeb dítěte.....	60
Graf 16 Názor pěstounů na to, zda výše odměny pěstouna je dostačující.....	61
Graf 17 Odpovědi respondentů, zda využívají odměnu pěstouna	63
Graf 18 Názor pěstounů na to, zda je výše příspěvku při pěstounské péči dostačující	65
Graf 19 Názor pěstounů na to, zda je výše příspěvku při převzetí dítěte dostačující.....	66
Graf 20 Odpovědi respondentů, zda již někdy využili příspěvek při převzetí dítěte.....	67
Graf 21 Názor pěstounů na to, zda je výše příspěvku při zakoupení osobního motorového vozidla.....	68
Graf 22 Odpovědi respondentů, zda již někdy využili příspěvek při zakoupení osobního .	69
Graf 23 Informovanost respondentů o novém příspěvku v rámci dávek pěstounské péče..	70
Graf 24 Názor pěstounů na to, zda je zaopatřovací příspěvek jednorázový či opakující se	71
Graf 25 Informovanost pěstounů o zrušení kojeneckých ústavů	72
Graf 26 Názor pěstounů na zrušení kojeneckých ústavů.....	73

Graf 27 Doba, po kterou respondenti vyřizovali svěřením dítěte do své péče	74
Graf 28 Spokojenost pěstounů s úřady v České republice v rámci náhradní rodinné péče .	76

9 Přílohy

Příloha 1: Data z MPSV a ČSÚ

Tabulka 10 Počet osob vykonávajících náhradní rodinnou péči v České republice v letech 2014-2021

Rok	Celkový počet osob	Počet osob mající dítě v pěstounské péči	Počet osob majících dítě v pěstounské péči na přechodnou dobu	Počet osob majících dítě v poručenské péči	Počet osob mající dítě svěřeno do péče jiné osoby
2014	18485	10244	421	3213	4607
2015	18883	10467	654	3305	4457
2016	19358	11075	799	3257	4227
2017	19798	11451	900	3270	4177
2018	19850	11529	792	3344	4185
2019	20295	11618	825	3402	4450
2020	20376	11655	732	3524	4465
2021	20124	11796	735	3518	4075

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo práce a sociálních věcí (2022f)

Tabulka 11 Počet dětí v jednotlivých péčích v České republice v letech 2014-2021

Rok	Celkový počet dětí v náhradní rodinné péči	Počet dětí v pěstounské péči	Počet dětí v pěstounské péči na přechodnou dobu	Počet dětí v poručenské péči	Počet dětí svěřených do péče jiné osoby
2014	17530	9771	302	3005	4452
2015	18151	10380	543	3076	4152
2016	18636	10922	540	3013	4161
2017	19262	11362	605	3032	4263
2018	19626	11643	528	3098	4357
2019	20295	11931	591	3136	4637
2020	20480	12094	504	3307	4575
2021	20659	12351	538	3236	4534

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo práce a sociálních věcí (2022f)

Tabulka 12 Počet podaných žádostí o pěstounskou péči v České republice v letech 2014-2021

Rok	Celkový počet žádostí	Počet žádostí o pěstounskou péči	Počet žádostí o pěstounskou péči na přechodnou dobu
2014	1156	1156	0
2015	802	407	395
2016	586	382	204
2017	551	379	172
2018	563	417	146
2019	504	389	115
2020	436	315	121
2021	500	380	120

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo práce a sociálních věcí (2022f)

Tabulka 13 Výdaje na dávky pěstounské péče v České republice v letech 2014-2022 (v mil. Kč)

Rok	Výdaje na dávky pěstounské péče (v mil. Kč)
2014	2 382,7
2015	2 664,5
2016	2 832,9
2017	2 950,2
2018	3 801,6
2019	3 924,0
2020	3 980,7
2021	4 092,2
2022	4 174,7

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo práce a sociálních věcí (2022g)

Příloha 2: Dotazník použitý v rámci dotazníkového šetření

Dávky náhradní rodinné péče očima pěstounů

Dobrý den,

jmenuji se Nicola Suská a jsem studentkou oboru Ekonomika a management na České zemědělské univerzitě v Praze.

V současné době zpracovávám diplomovou práci, která se zabývá financováním v oblasti dávek pěstounské péče a změn v tomto systému, které nastaly v roce 2022.

Ráda bych Vás poprosila o vyplnění tohoto dotazníku, jehož zhodnocení bude součástí mé diplomové práce. Dotazník je zcela anonymní a Vaše odpovědi budou použity ke zjištění a zhodnocení současné situace v oblasti dávek pěstounské péče.

Velice Vám děkuji.

* Povinné

První část dotazníku

1

Jaké je Vaše pohlaví? *

Žena

Muž

2

Do jaké věkové kategorie patříte? *

- 18 - 34 let
- 35 - 49 let
- 50 - 64 let
- 65 let a více

3

Jaký je Váš rodinný stav? *

- Svobodný/á
- Partner/partnerka
- Ženatý/vdaná
- Rozvedený/rozvedená
- Vdovec/vdova

4

Jaké je Vaše nejvyšší dokončené vzdělání? *

- Bez vzdělání nebo neúplné základní vzdělání
- Základní vzdělání
- Vyučen/a
- Středoškolské vzdělání
- Vyšší odborné vzdělání
- Vysokoškolské vzdělání

5

Ve kterém kraji žijete? *

- Praha
- Středočeský kraj
- Jihočeský kraj
- Plzeňský kraj
- Karlovarský kraj
- Ústecký kraj
- Liberecký kraj
- Královehradecký kraj
- Pardubický kraj
- Kraj Vysočina
- Jihomoravský kraj
- Olomoucký kraj
- Zlínský kraj
- Moravskoslezský kraj

6

Kolik obyvatel má obec/město, ve které/kterém žijete? *

- Do 999 obyvatel
- Od 1 000 do 4 999 obyvatel
- Od 5 000 do 19 999 obyvatel
- Od 20 000 do 49 999 obyvatel
- Od 50 000 do 99 999 obyvatel
- Nad 100 000 obyvatel
- Nevím/nechci uvádět

Druhá část dotazníku

7

Pečujete v současné době o nějaké dítě v náhradní rodinné péči (s výjimkou osvojení)? *

- Ano, mám v péči jedno dítě
- Ano, mám v péči dvě děti
- Ano, mám v péči tři děti
- Ano, mám v péči více než tři děti
- Momentálně nepečuji o dítě, ale v minulosti jsem pečovala

8

V jaké náhradní rodinné péči děti momentálně máte? *

V případě péče o více dětí v různých péčích můžete zaškrtnout více odpovědí.

- V pěstounské péči (PP, PPPD)
- V poručenské péči
- V péči jiné osoby (svěřenectví)

9

Jak dlouho celkově už poskytujete dětem náhradní rodinnou péči? *

- Méně než rok
- 1 - 3 roky
- 4 - 6 let
- 7 - 10 let
- 11 - 20 let
- 21 let a více

Třetí část dotazníku

10

Myslíte si, že aktuální výše **příspěvku na úhradu potřeb dítěte** je dostačující? *

Tato otázka se týká příspěvku na úhradu potřeb dítěte, který se odvíjí od věku dítěte v pěstounské péči a měl by nahradit výživné dítěte. Níže jsou také pro informaci uvedené aktuální výše tohoto příspěvku.

VĚK DÍTĚTE	AKTUÁLNÍ VÝŠE PŘÍSPĚVKU
Do 6 let	6 290 Kč
Od 6 do 12 let	7 750 Kč
Od 12 do 18 let	8 870 Kč
Od 18 do 26 let	9 220 Kč

VĚK DÍTĚTE	DÍTĚ V I. STUPNI ZÁVISLOSTI	DÍTĚ VE II. STUPNI ZÁVISLOSTI	DÍTĚ VE III. STUPNI ZÁVISLOSTI	DÍTĚ VE IV. STUPNI ZÁVISLOSTI
Do 6 let	6 500 Kč	7 750 Kč	8 240 Kč	8 940 Kč
Od 6 do 12 let	7 895 Kč	9 500 Kč	10 130 Kč	10 970 Kč
Od 12 do 18 let	9 010 Kč	10 900 Kč	11 595 Kč	12 155 Kč
Od 18 do 26 let	9 430 Kč	11 315 Kč	12 015 Kč	12 575 Kč

Ano

Ne

11

Jak by se měl změnit **příspěvek na úhradu potřeb dítěte**, aby byl podle Vašeho názoru dostačující? *

12

Využíváte **příspěvek na úhradu potřeb dítěte**? *

- Ano
- Ne

13

Myslíte si, že aktuální výše **odměny pěstouna** je dostačující? *

Tato otázka se týká odměny pěstouna. Aktuálně je výše této odměny počítána násobkem minimální mzdy a liší se také podle toho, zda se jedná o pěstounskou péči přechodnou či dlouhodobou.

- Ano
- Ne

14

Jak by se měla změnit **odměna pěstouna**, aby byla podle Vašeho názoru dostačující? *

15

Využíváte **odměnu pěstouna**? *

- Ano
- Ne

16

Myslíte si, že aktuální výše **příspěvku při pěstounské péči** je dostačující? *

Tato otázka se týká příspěvku při pěstounské péči, tedy příspěvku pro pěstouna, který nemá nárok na odměnu pěstouna. Jedná se o poměrně nově zavedený příspěvek a počítá se násobkem minimální mzdy na základě toho, kolik dětí má daný pěstoun v péči a zda je nějaké dítě v 1. až 4. stupni závislosti na péči jiné fyzické osoby.

- Ano
- Ne

17

Jak by se měl změnit **příspěvek při pěstounské péči**, aby byl podle Vašeho názoru dostačující? *

18

Myslíte si, že aktuální výše **příspěvku při převzetí dítěte** je dostačující? *

Tato otázka se týká příspěvku při převzetí dítěte, který byl v roce 2022 navýšen. Jedná se o jednorázový příspěvek, který se odvíjí od věku dítěte v pěstounské péči. Níže jsou také pro informaci uvedené aktuální výše tohoto příspěvku.

VĚK DÍTĚTE	AKTUÁLNÍ VÝŠE PŘÍSPĚVKU
<i>Do 6 let</i>	10 800 Kč
<i>Od 6 do 12 let</i>	12 150 Kč
<i>Od 12 do 18 let</i>	13 500 Kč

Ano

Ne

19

Využil/a jste někdy **příspěvek při převzetí dítěte**? *

Ano

Ne

20

Myslíte si, že aktuální výše **příspěvku při zakoupení osobního motorového vozidla** je dostačující? *

Příspěvek při zakoupení osobního motorového vozidla je jednorázový příspěvek, který mohou využívat pěstouni, kteří mají ve své péči minimálně 3 děti. Výše příspěvku je stanovena na maximálně 70 % pořizovací ceny vozidla, v případě oprav je pak vyplacená částka v maximální výši 100 000 Kč.

- Ano
- Ne

21

Využil/a jste někdy **příspěvek při zakoupení osobního motorového vozidla**? *

- Ano
- Ne

22

Slyšel/a jste o **zaopatřovacím příspěvku**? *

- Ano, vím o něm
- Ano, slyšel/a jsem o něm, ale dále jsem se o to nezajímal/a
- Ještě jsem o něm neslyšel/a

23

Myslíte si, že aktuální výše **zaopatřovacího příspěvku opakujícího se** je dostačující? *

Od ledna 2022 je zaveden pro děti v náhradní rodinné péči nový zaopatřovací příspěvek. Je určen těm, kteří se chtějí osamostatnit a ze začátku potřebují finanční pomoc. Opakující se zaopatřovací příspěvek činí 17 250 Kč měsíčně.

Ano

Ne

24

Myslíte si, že aktuální výše **zaopatřovacího příspěvku jednorázového** je dostačující? *

Jednorázový zaopatřovací příspěvek má sloužit jako náhrada za již zrušený příspěvek při ukončení pěstounské péče. Jednorázový zaopatřovací příspěvek činí 28 750 Kč.

Ano

Ne

25

Slyšel/a jste o zrušení kojeneckých ústavů? *

Ano

Ne

Souhlasíte se zrušením kojeneckých ústavů? *

V roce 2021 bylo schváleno zrušení kojeneckých ústavů pro děti do 3 let, s výjimkou dětí s těžkým postižením. Podle současné legislativy se mají nejmenší děti přestat umisťovat do ústavní péče nejpozději do roku 2025. V současné době chce ale Ministerstvo práce a sociálních věcí zrušit kojenecké ústavy úplně, tedy i pro děti s těžkým postižením.

Ano

Ne

Čtvrtá část dotazníku

27

Jak dlouho jste vyřizoval/a vše potřebné (proces od podání žádosti až po přijetí dítěte), než Vám bylo dítě svěřeno do péče? *

*Pokud jste tyto náležitosti vyřizoval/a vícekrát, odpověďte prosím podle svého **posledního** přijetí dítěte do náhradní rodinné péče.*

- Méně než 6 měsíců
- 6 - 12 měsíců
- 1 - 2 roky
- Více než 2 roky

28

Z jakého důvodu jste se rozhodl/a přijmout dítě/děti do náhradní rodinné péče? *

29

Jste spokojen/a s jednáním s úřady při žádání o náhradní rodinnou péči? *

- Ano
- Ne

30

Jaký je důvod k Vaší nespokojenosti s jednáním s úřady při žádání o náhradní rodinnou péči? *

31

Dobrovolná otázka:

Je něco, co byste chtěl/a zmínit v rámci dávek pěstounské péče a náhradní rodinné péče? Pokud ano, zde máte pro Váš názor prostor. Pokud ne, přeskočte tuto otázku a klikněte na "Další".

Zdroj: vlastní zpracování prostřednictvím Microsoft Forms